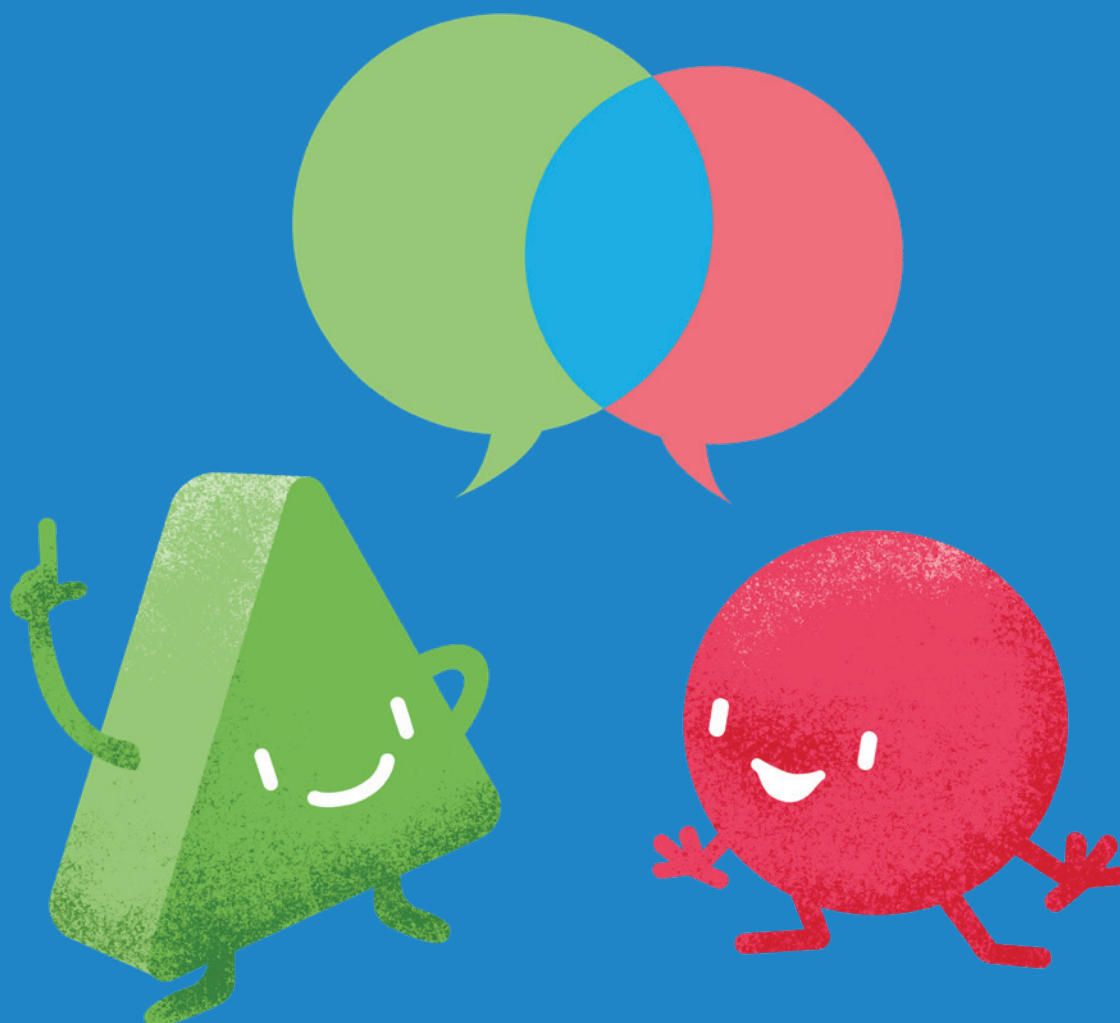

Aplicarea comportamentelor sigure

PREVENIREA ȘI RĂSPUNSUL LA VIOLENȚA ÎNTRE COPII ȘI TINERI

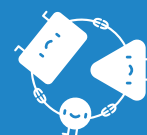
GHID DE PRACTICĂ

SOS CHILDREN'S
VILLAGES

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship
(REC) Programme of the
European Union

**Applying
Safe
Behaviours**

PREVENTING AND RESPONDING
TO PEER VIOLENCE

Casetă Tehnică

©Satele Copiilor Internațional, 2021

Publicat în Austria de SOS Satele Copiilor Internațional

Prima ediție publicată în mai 2022.

Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată într-un sistem de recuperare sau transmisă sub nicio formă și prin niciun tip de mijloace fără permisiunea prealabilă scrisă a SOS Satele Copiilor Internațional sau fără respectarea prevederilor exprese ale legii sau a condițiilor convenite cu organizația competentă pentru drepturile de reprografie. Solicitățile în primă instanță în legătură cu reproducerea în afara celor de mai sus trebuie transmise către SOS Satele Copiilor Internațional la adresa de mai jos.

SOS Satele Copiilor Internațional

Hermann-Gmeiner-Str.51

A-6020 Innsbruck

Austria

Email: train4childrights@sos-kd.org

Autori principali

Dr. Chrissie Gale și Evelyn Vrouwenfelder

Consiliul editorial

Dr. Chrissie Gale, Francine Stansfield, Irene Stevens,

Florence Treyvaud Nemtzov, Evelyn Vrouwenfelder

Grafică și machetă

Bestias Design, Josip Vranjković

Referințe sugerate

SOS Satele Copiilor Internațional (2022), Aplicarea comportamentelor sigure:

Prevenirea și răspunsul la violența între copii și tineri. SOS Satele Copiilor Internațional.

Această publicație a fost produsă cu sprijinul Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a SOS Satele Copiilor Internațional și nu poate fi considerat a reflecta în niciun fel opiniile Uniunii Europene.

Aplicarea comportamentelor sigure

PREVENIREA ȘI RĂSPUNSUL LA VIOLENȚA
ÎNTRE COPII ȘI TINERI

**Applying
Safe
Behaviours**

PREVENTING AND RESPONDING
TO PEER VIOLENCE

Mulțumiri

SOS Satele Copiilor Internațional dorește să mulțumească tuturor celor care s-au implicat în acest proiect, precum și în elaborarea și realizarea acestei publicații.

ECHIPA DE PROIECT LA NIVEL DE PARTENERI

SOS Satele Copiilor Internațional dorește să mulțumească tuturor copiilor și tinerilor implicați în grupurile naționale de copii și tineri experți din fiecare țară participantă la proiect, precum și tinerilor din grupul internațional de tineri experți.

SOS Satele Copiilor Internațional: Coenraad de Beer, Francine Stansfield, Florence Treyvaud Nemtzov, Fae Wallner.

SOS Satele Copiilor Belgia: Adeline Puerta, Melissa Seggio.

SOS Satele Copiilor Franța: Emma Baz, Fanny Hug, Sandrine Margueres.

SOS Satele Copiilor Italia: Margherita Brasca, Teresa Pietravallo.

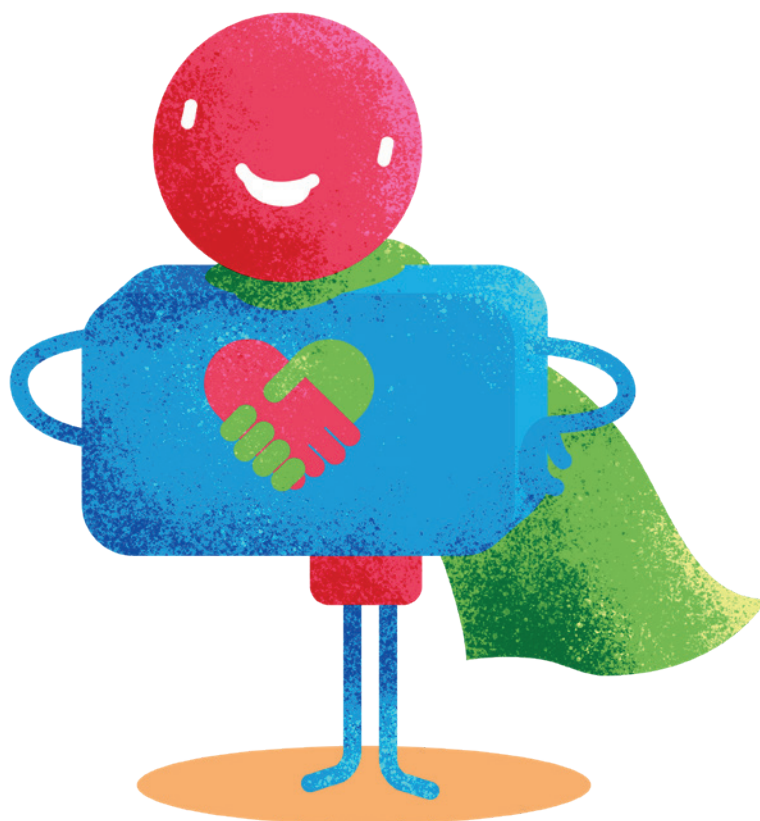
SOS Satele Copiilor

România: Andreea Ancuța,
Adriana Bîrloi, Nicoleta
Moldovanu.

SOS Satele Copiilor Spania:

Marie Daries, Inmaculada
Concepcion Maldonado Calvo.

SOS Satele Copiilor
Internațional dorește să
adreseze mulțumiri Direcției
Generale pentru Justiție și
Consumatori a Comisiei
Europene pentru sprijinul
financiar și asistența
permanentă acordate
realizărilor proiectului.

Cuvânt înainte

Copiii și tinerii lipsiți de îngrijire părintească și din familii vulnerabile au mai multe șanse decât alți copii și tineri să se confrunte cu încălcări ale drepturilor omului, cum ar fi violența. Ca o consecință a experiențelor trăite, aceștia sunt mai vulnerabili să devină victime ale violenței din partea altor copii (și tineri) sau să realizeze chiar ei acte de violență împotriva altor copii și tineri.¹

Și totuși, în ciuda incidenței violenței – și în faptului că este extrem de important ca ei să fie tratați cu demnitate și respect, dacă ne dorim ca tinerii și copiii să stabilească legăturile de care au nevoie pentru a deveni cel mai puternic sine cu putință, practicienii din domeniul îngrijirii copiilor și tinerilor și alți adulți care oferă sprijin copiilor și tinerilor se confruntă adesea cu provocări în a răspunde în mod eficace violenței între copii (și tineri).

Proiectul **Aplicarea comportamentelor sigure** – care este implementat cu ajutorul unei finanțări nerambursabile din partea Programului Drepturi, Egalitatea și Cetățenie (REC) al Uniunii Europene – urmărește să identifice soluții la această problemă, iar acest Ghid de practică este rezultatul cheie al acestui proiect.

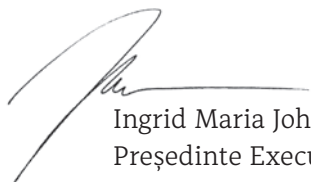
Proiectul este coordonat de SOS Satele Copiilor Internațional și este implementat în parteneriat cu asociațiile membre SOS Satele Copiilor din Belgia, Franța, Italia, România și Spania. Suntem recunoscători pentru sprijinul primit din partea acestor asociații membre și a tuturor partenerilor care au contribuit la proiect și la elaborarea acestui Ghid de practică.

„Nimic despre noi fără noi” se spune, și pe bună dreptate, mai ales în legătură cu implementarea proiectului *Aplicarea comportamentelor sigure*. Pentru a depăși provocarea reprezentată de violența între copii (și tineri), este nevoia de implicarea copiilor și tinerilor. În consecință, acest proiect a ascultat vocile și nevoile copiilor și tinerilor, cu scopul de a le construi capacitatea și a le îmbogăți cunoștințele. Într-adevăr, un obiectiv cheie al proiectului este transformarea copiilor și tinerilor în agenți activi ai creării unui mediu sigur pentru ei și ceilalți copii și tineri.

Este important să subliniem faptul că violența între copii (și tineri) are loc peste tot și că factorii din mediul mai amplu în care trăiesc copiii și tinerii pot accentua riscul ca aceștia să fie afectați, indiferent dacă din postura de țintă, inițiator sau martor al violenței.

Acest proiect se axează și pe capacitatea practicienilor din domeniul îngrijirii copiilor și tinerilor să reacționeze în mod corespunzător. Acest lucru necesită dezvoltarea unei *abordări multisectoriale* în care toți cei implicați în furnizarea de îngrijire – inclusiv cei responsabili de stabilirea politicilor și crearea unei culturi organizaționale care să faciliteze protecția – înțeleg la fel problemele și rolul pe care fiecare furnizor de servicii trebuie să și-l asume. Drept urmare, acest proiect își propune să implice, să informeze și să consilieze managerii, decidenții politici și alți factori de decizie astfel încât să conștientizeze necesitatea unor politici de protecție care să prevină și să răspundă violenței între copii (și tineri).

Acest Ghid de practică vine în întâmpinarea unei nevoi vitale și suntem încântați că tratează provocările într-un mod atât de complex. Vom distribui resursele în cadrul federației SOS Satele Copiilor și sperăm că îndrumările, împreună cu materialele de instruire care le însoțesc, să fie utilizate pe scară largă în întreaga lume, contribuind la reducerea violenței între copii (și tineri) și la crearea unui mediu sigur în rândul copiilor și tinerilor care au pierdut îngrijirea părintească.

Ingrid Maria Johansen

Președinte Executiv, SOS Satele Copiilor Internațional

Cuvânt înainte din partea Grupului Internațional de Tineri Experți

Următoarele puncte au fost dezvoltate de tinerii care fac parte din Grupul Internațional de Tineri Experți al proiectului. Iată ce doresc copiii și tinerii ca cei care oferă îngrijire și lucrează cu copiii și tinerii să știe despre violența între copii (și tineri).

Violența între copii (și tineri) este mai frecventă atunci când un copil este considerat diferit

Vorbim aici de abuz verbal, umilire, umilire în legătură cu corpul, excludere socială, presiune și ură. Acest tip de violență poate îmbrăca și forma sexismului, rasismului, homofobiei și discriminării bazate pe statutul economic sau originea etnică. Adulții trebuie să îi învețe pe copii toleranța și acceptarea.

1. Brodie și Pearce, 2017

Copiii și tinerii se confruntă cu această violență în multe contexte diferite, adesea fără ca adulții să fie martori

Violența poate avea loc peste tot: în mediul online și pe rețelele de socializare, la școală, în mediul de îngrijire alternativă, în cluburi sociale și sportive, pe stradă sau în mijloacele de transport public. Iar un adult nu este întotdeauna prezent.

**Adulții nu trebuie niciodată să considere
violența între copii (și tineri) drept un joc
prostesc între copii**

Adulții trebuie să ia în serios cuvintele copiilor atunci când sesizează un act de violență între copii. Nu trebuie să îi facă să creadă că exagerează. Trebuie să le valideze întotdeauna emoțiile! Trebuie să fie modele pozitive pentru copii și tineri!

**Copiii și tinerii nu vorbesc despre
violența între copii (și tineri)
pentru că se tem de consecințe**

Se tem că situația s-ar putea înrăutăți și de ce ar putea crede ceilalți. Respingerea este înspăimântătoare! În alte cazuri, copiii nu înțeleg că este vorba de violență pentru că acestui fenomen nu i se acordă suficientă importanță sau este normalizat.

**Sprijinul primit din partea altor copii și
tineri este util, dar un adult responsabil
trebuie să fie prezent**

Tinerii pot fi acolo pentru cei afectați de violență. Îi pot ajuta să sesizeze o situație unui adult, îi pot asculta și le pot oferi sfaturi bazate pe experiențe personale.

**Construirea stimei de
sine este crucială**

Stima de sine scăzută poate declanșa un comportament agresiv și poate conduce la violență între copii (și tineri). Ar trebui să colaborăm pentru a transforma diferențele în atuuri personale și pentru a capacita toți copiii și tinerii!

**Vorbiți mai mult despre
violența între copii (și tineri)
cu copiii, tinerii și adulții**

Violența nu ar trebui să fie un subiect tabu. Vorbiți despre ea și transformați vorbele în acțiuni astfel încât copiii să o recunoască, să o sesizeze și să fie capabili să o evite. Jocurile de rol sunt instrumente utile pentru a începe acest dialog.

**Experiența de îngrijire
alternativă nu trebuie privită
ca o slăbiciune. Pentru că dacă
acest lucru se întâmplă, copiii
aflați în îngrijire alternativă
trebuie să suporte mai mult**

Precizați clar că experiența de îngrijire alternativă poate fi valoroasă și ajutați la demolarea miturilor despre îngrijirea alternativă. Copiii aflați în îngrijire alternativă nu au întotdeauna o figură stabilă la care să apeleze în situații de violență între copii (și tineri). Dinamica dificilă a grupurilor poate duce la violență între copii (și tineri) în mediul de îngrijire alternativă și în alte contexte de grup.

**Toți copiii au nevoie de
sprijin atunci când sunt
afectați de violența
între copii (și tineri)**

Atât copiii care o inițiază, cât și cei care sunt vizați de ea sunt afectați de violența între copii (și tineri). Ambii au nevoie de o persoană de încredere și responsabilă care să îi asculte. Nu este vorba de a pedepsi sau a învinovăți, ci de a găsi împreună soluții. Nu uitați că inițiatorul poate fi, la rândul său, o victimă a violenței.

**Confidențialitatea
este obligatorie**

Explicați și respectați normele de confidențialitate. Nu vorbiți despre poveste cu toată lumea și întrebați-ne înainte de a o distribui!

Cuprins

SECȚIUNEA 1 - INTRODUCERE LA GHIDUL DE PRACTICĂ	11
De ce este nevoie de acest Ghid de practică?	12
Care este scopul Ghidului de practică?	13
Cui i se adresează acest Ghid de practică?	13
Limitările acestui Ghid de practică	14
Ce conține acest Ghid de practică?	14
Cum se utilizează acest Ghid de practică	14
SECȚIUNEA 2 - TERMINOLOGIE	17
SECȚIUNEA 3 - ȘAPTE PRINCIPII DE ÎNDRUMARE	22
SECȚIUNEA 4 - CE ESTE VIOLENȚA ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)?	27
Violența între copii (și tineri)	28
Unde se produce violența între copii (și tineri)?	29
SECȚIUNEA 5 - VOCILE COPIILOR ȘI TINERILOR	31
Ce ne-au spus copiii și tinerii	32
SECȚIUNEA 6 - CINE ESTE AFECTAT DE VIOLENȚA ÎNTRE COPII (ȘI TINERI) ȘI DE CE?	41
Ce factori contribuie la violența între copii (și tineri)?	42
Modelul ecologic al lui Bronfenbrenner (adaptat)	45
SECȚIUNEA 7 - IDENTIFICAREA COMPORTAMENTELOR ÎNGRIJORĂTOARE	49
Comportamentul copiilor și adolescenților și riscurile de violență între copii (și tineri)	51
Dezvoltarea comportamentului sexual	61
SECȚIUNEA 8 - CREAREA DE SPAȚII SIGURE: IMPORTANȚA POLITICILOR PRIVIND PROTECȚIA ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)	69
Cultură organizațională și dezvoltare organizațională	71
Ce trebuie să conțină o Politică de protecție împotriva violenței între copii (și tineri)?	71
Rolurile și responsabilitățile în legătură cu elaborarea și implementarea Politicii de protecție împotriva violenței între copii (și tineri)	72
Începutul procesului de elaborare a unei Politici de protecție împotriva violenței între copii (și tineri)	73
Recrutarea personalului și construirea capacității	76

SECȚIUNEA 9 - PRACTICĂ BAZATĂ PE RELAȚII: ABILITĂȚI ȘI CUNOȘTINȚE PENTRU A RĂSPUNDE VIOLENȚEI ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)	79
Practica bazată pe relații	81
Înțelegerea contextului, comportamentelor și reacțiilor copiilor și tinerilor aflați în îngrijirea dumneavoastră	82
Cum să reacționăm	85
Prevenire și detectare timpurie	91
Identificare, raportare și distribuirea de informații	93
SECȚIUNEA 10 - PRACTICA RESTAURATIVĂ	101
SECȚIUNEA 11 - COPIII ȘI TINERII: RELAȚII BAZATE PE RESPECT ȘI DEPRINDERI DE VIAȚĂ	109
Educație pentru relații bazate pe respect	111
SECȚIUNEA 12 - PLEDÂND PENTRU SCHIMBARE	121

SECȚIUNEA 1

Introducere la Ghidul de practică

SECȚIUNEA 1

Introducere la Ghidul de practică

DE CE ESTE NEVOIE DE ACEST GHID DE PRACTICĂ?

Relațiile între egali sunt importante pentru copii și tineri. Ele contribuie la stabilirea de norme sociale, la construirea încrederii și a abilităților sociale și pot influența comportamentele și alegerile făcute în viață. Speranța noastră este ca toți copii și tinerii să poată să stabilească relații sigure și bazate pe protecție cu alți copii și tineri. Cu toate acestea, violența care poate să se manifeste între copii și tineri poate avea un impact negativ asupra bunăstării emoționale, fizice și mentale a unui copil sau a unui tânăr.

Înainte de a elabora acest Ghid de practică, am realizat un exercițiu de cercetare cu scopul de a colecta informații despre violența între copii (și tineri) în țările din care provin cele cinci asociații SOS Satele Copiilor participante la proiectul cofinanțat de UE „Aplicarea comportamentelor sigure: Prevenirea și răspunsul la violența între copiii lipsiți de îngrijire părintească sau care riscă să piardă această îngrijire” – Belgia, Franța, Italia, România și Spania. Cercetarea a avut două coordonate principale: interviurile realizate de copii și tineri cu alți copii și tineri și un chestionar online completat de practicienii în domeniul îngrijirii copiilor și tinerilor și alte părți interesate. La exercițiul de culegere de informații au contribuit și discuțiile în grup cu copii și tineri cu experiență în îngrijire și copii și tineri din familii vulnerabile. Toate informațiile pe care le-am colectat au modelat conținutul acestui Ghid de practică.

Am aflat că violența între copii (și tineri) afectează

- Copilul sau tânărul care este vizat în mod direct de către violența între copii (și tineri).
- Inițiatorul violenței între copii (și tineri).
- Alți copii și tineri, spre exemplu, cei care au fost martori ai evenimentelor de violență între copii (și tineri).

În prezentul Ghid de practică, vom vorbi despre acești copii și tineri ca fiind „afecțați” de violența între copii (și tineri).

De asemenea, am înțeles cât este de important ca toți cei însărcinați cu îngrijirea și sprijinirea copiilor și tinerilor să înțeleagă violența între copii (și tineri), modalitățile în care poate fi prevenită și sprijinul de care au nevoie cei care au fost afectați de ea. Copiii și tinerii ne-au cerut în mod special să împărtășim informații care ar putea ajuta la îmbunătățirea intervențiilor și a sprijinului de care beneficiază atunci când sunt afectați de violență între copii (și tineri).

CARE ESTE SCOPUL GHIDULUI DE PRACTICĂ?

Copiii și tinerii ne-au spus că toate spațiile în care interacționează, trăiesc, învață și socializează pot deveni nesigure din cauza violenței între copii (și tineri). Drept urmare, acest Ghid de practică urmărește să fundamenteze sprijinul și protecția asigurate copiilor și tinerilor în toate mediile și toate contextele.

În acest scop, Ghidul de practică conține informații care ne dorim să ajute la crearea unor medii de îngrijire mai sigure pentru copii și tineri. Aici sunt incluse trei aspecte principale de implementare:

- Personal, practicieni în domeniul îngrijirii și alte părți interesate bine pregătite și sensibilizate.
- Politici și practici organizaționale de protecție care integrează pe deplin măsuri de prevenire și intervenții privitoare la violența între copii (și tineri).
- Copiii și tinerii au posibilitatea și capacitatea de a solicita și obține întreg sprijinul de care au nevoie atunci sunt afectați de violența între copii (și tineri).

CUI I SE ADRESEAZĂ ACEST GHID DE PRACTICĂ?

Acest Ghid de practică a fost elaborat pentru a-i informa și echipa pe toți cei care au grijă de și lucrează cu copiii și tinerii care pot fi expuși sau se confruntă cu violența între copii (și tineri).

În primul și cel mai important rând, acest lucru înseamnă cei care lucrează în mod direct cu și au grijă de copii și tineri în mod curent – cum ar fi, spre exemplu, persoanele de îngrijire, precum și cei care lucrează în diferite sectoare, inclusiv în educație, asistență socială, sănătate, sport și activități sociale, organele de punere în aplicare a legii, sistemul judiciar, organizațiile religioase și furnizorii de internet/site-uri web, etc. Ghidul este relevant și pentru orice altă persoană al cărui rol este să trateze diferitele cauze de bază ale violenței – inclusiv pe cele legate de excluziune socială, stigmatizare și discriminare.

Astfel, Ghidul de practică promovează o abordare multisectorială care încurajează o înțelegere comună a problemelor legate de violența între copii (și tineri) și a rolurilor pe care fiecare persoană de îngrijire și furnizor de servicii le pot juca.

În plus, acest Ghid de practică trebuie să reprezinte un mijloc util de a informa și consilia decidenții politici, alți factori de decizie și legiuitorii cu privire la nevoile copiilor și tinerilor afectați de violența între copii (și tineri) și la strategiile necesare pentru a preveni acest fenomen. Acest Ghid de practică este relevant și pentru toți cei care militează pentru reforme pozitive în domeniul protecției copiilor și tinerilor.

LIMITĂRILE ACESTUI GHID DE PRACTICĂ

Înainte de a merge mai departe, este important să identificăm și recunoaștem limitările impuse Ghidului de practică și faptul că, date fiind amploarea și complexitatea subiectului, acest document **nu poate trata toate detaliile unui atare subiect**. Ceea ce Ghidul de practică urmărește totuși să obțină este o înțelegere amplă a fundamentelor pe care se poate construi și să vă atragă atenția asupra temelor propuse și să le explorați în mai multă profunzime.

CE CONȚINE ACEST GHID DE PRACTICĂ?

Acest Ghid de practică este structurat în următoarele Secțiuni:

Secțiunea 1: Introducere în Ghidul de practică

Secțiunea 2: Terminologie

Secțiunea 3: Principii de îndrumare

Secțiunea 4: Ce este violența între copii (și tineri)?

Secțiunea 5: Vocile copiilor și tinerilor

Secțiunea 6: Cine este afectat de violența între copii (și tineri) și de ce?

Secțiunea 7: Identificarea comportamentelor îngrijorătoare

Secțiunea 8: Crearea de spații sigure: Importanța politicilor privind protecția împotriva violenței între copii (și tineri)

Secțiunea 9: Practică bazată pe relații: Abilități și cunoștințe pentru a răspunde violenței între copii (și tineri)

Secțiunea 10: Practica restaurativă

Secțiunea 11: Copiii și tinerii: relații bazate pe respect și deprinderi de viață

Secțiunea 12: Pledând pentru schimbare

CUM SE UTILIZEAZĂ ACEST GHID DE PRACTICĂ

Acest Ghid de practică a fost conceput pentru a îndeplini două funcții clare:

Funcția de document de referință pentru orice persoană sau organizație care are în îngrijire și lucrează cu copii și tineri. Ghidul este conceput pentru a fi ușor de folosit și are secțiuni clar delimitate care tratează diferitele aspectele ale violenței între copii (și tineri). Ghidul se dorește a fi și un stimulent eficace pentru demararea de discuții cu colegii din alte instituții/organizații pentru a-i ajuta pe aceștia să înțeleagă unele dintre ariile care trebuie avute în vedere în legătură cu copiii și tinerii care sunt expuși riscului sau au experiențe de violență între copii (și tineri).

Funcția de componentă a unui program de formare și dezvoltare mai amplu care urmărește să îi pregătească pe cei care lucrează cu și oferă îngrijire copiilor și tinerilor care sunt expuși riscului sau sunt afectați de violența între copii (și tineri). Îi încurajăm pe cei care citesc și folosesc acest Ghid de practică să participe la sesiunile de formare concepute în mod special pentru acest proiect. Acest curs de formare

asociat este oferit de SOS Satele Copiilor și a fost conceput pentru a da cât mai multă relevanță cu putință conținutului Ghidului de practică pentru părțile interesate din fiecare țară participantă.

Pe lângă conținut, pe parcursul Ghidului de practică puteți observa și aceste pictograme unde este disponibil conținut suplimentar:

SFATURI UTILE ȘI INSTRUMENTE: : Idei, informații sau activități suplimentare pe care le puteți avea în vedere și pune în practică.

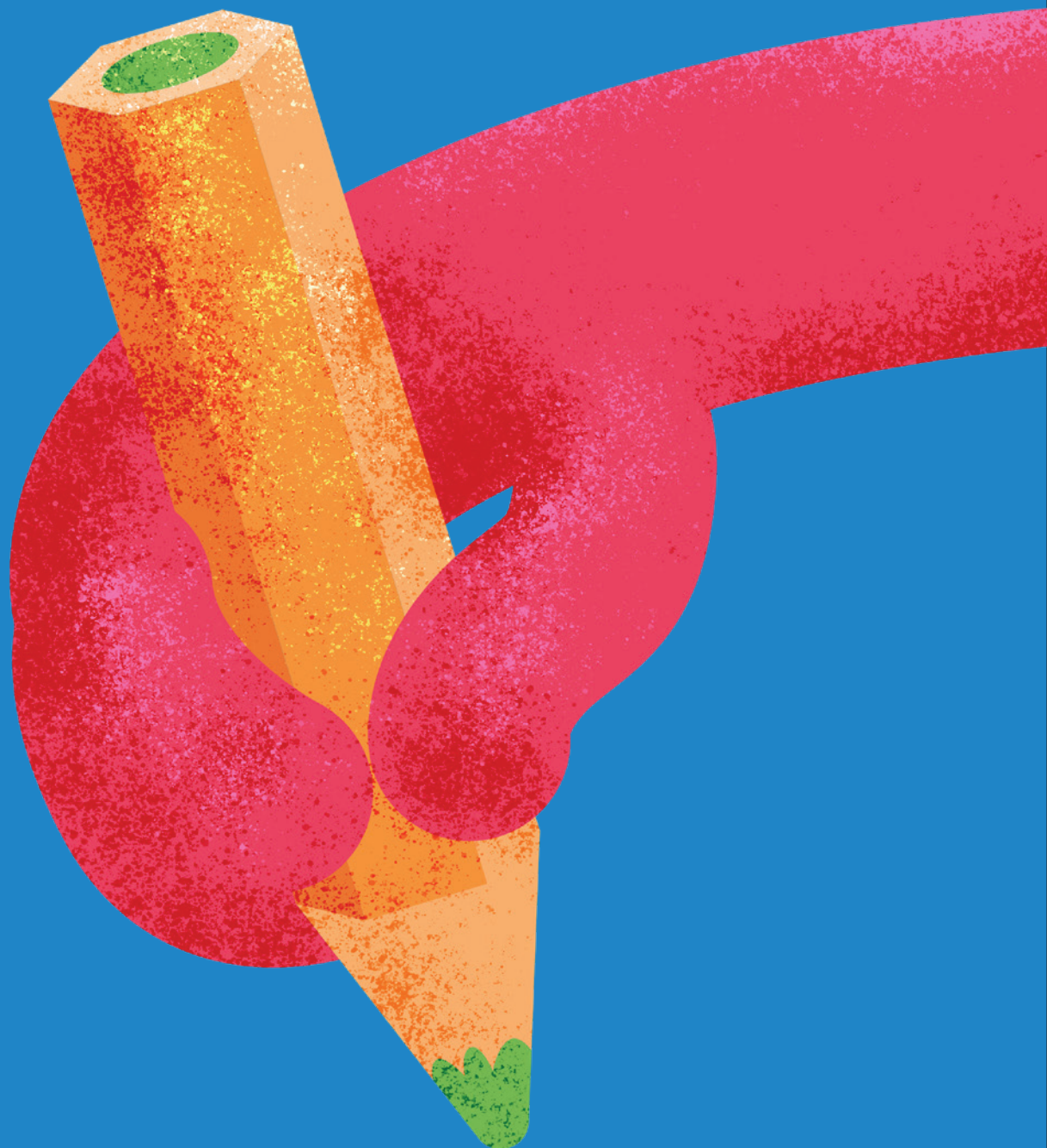

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE: Sugestii de lectură suplimentară care pot îmbunătăți înțelegerea cititorului. Aceste materiale sunt predominant în limba engleză.

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE: Sugestii de materiale video suplimentare care vă pot îmbunătăți înțelegerea subiectelor discutate. Aceste materiale sunt în limba engleză.

SECȚIUNEA 2

Terminologie

SECȚIUNEA 2

Terminologie

INTRODUCERE

În această Secțiune am inclus un glosar al termenilor pe care i-am folosit pe parcursul Ghidului de practică.

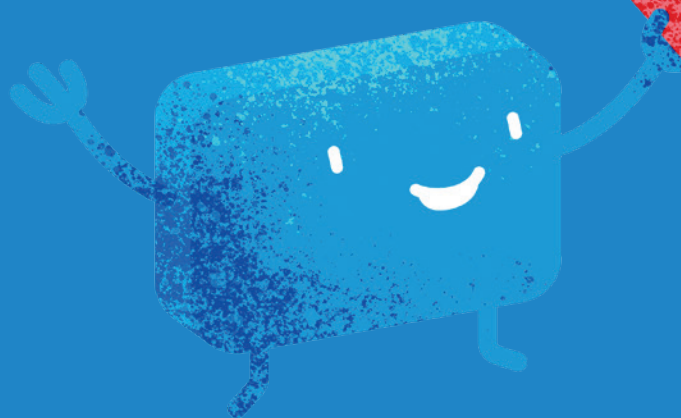
Am folosit expresia „copii și tineri” pentru a desemna copiii, tinerii și tinerii adulți cu vârsta cuprinsă între 0 și 24 de ani. De asemenea, am folosit expresia „cei care oferă îngrijire și lucrează cu copiii” ca prescurtare pentru gamă de practicieni în îngrijirea copiilor și tinerilor și alți profesioniști care au responsabilități în legătură cu îngrijirea, protecția, bunăstarea și dezvoltarea copiilor și tinerilor.

Definiția generală a violenței între copii (și tineri) pe care am utilizat-o în acest Ghid de practică se regăsește și în Secțiunea 4.

Terminologie

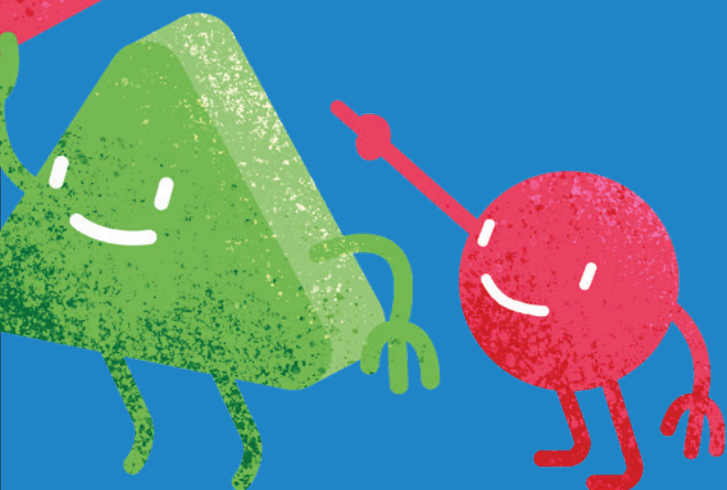
TERMEN/ EXPRESIE	ÎNȚELES
Nevoi suplimentare de sprijin (NSS)	Copiii și tinerii cu NSS îi includ, spre exemplu, pe cei cu dizabilități fizice sau de altă natură, probleme de sănătate mintală și dificultăți de învățare etc. Spre exemplu, Tulburări din spectrul autist (TSA), Deficit de atenție (DA) și Tulburări de hiperactivitate și deficit de atenție (THDA).
Experiențe adverse în copilărie (EAC)	Experiențe adverse în copilărie (EAC) este termenul folosit pentru a descrie evenimente traumatice trăite de copii. Acestea sunt definite drept evenimente sau situații extrem de stresante care apar în timpul copilăriei și/sau adolescenței. Poate fi vorba de un eveniment sau incident singular sau de amenințări prelungite la adresa siguranței, securității și integrității fizice ale unui copil sau tânăr. Aceste experiențe necesită adaptări sociale, emoționale, neurobiologice, psihologice și comportamentale semnificative pentru a supraviețui.

Îngrijirea alternativă	Îngrijirea alternativă (formală) înseamnă toate tipurile de îngrijire într-un mediu familial care au fost decise de un organism administrativ sau o autoritate judiciară competentă, precum și toate tipurile de îngrijire asigurate într-un mediu instituționalizat, inclusiv în unități private, indiferent dacă acest lucru este sau nu rezultatul unor măsuri administrative sau judiciare. Pentru mai multe informații, a se vedea Liniile de îndrumare ale ONU privind îngrijirea alternativă a copiilor din anul 2009.
Mediile de îngrijire alternativă	Acestea sunt locuri în care copiilor și tinerilor li se asigură îngrijire de către alte persoane decât părinții lor biologici.
Copil/copii	Fiecare ființă umană cu vârsta de sub 18 ani, exceptând situația în care legile aplicabile copilului prevăd o altă vârstă a majoratului (Articolul 1 din Convenția ONU privind drepturile copilului).
Afectat/afectată/afecțat/afectate de violența între copii (și tineri)	Acest termen se referă la copiii sau tinerii care sunt vizați în mod direct de violența între copii (și tineri), la inițiatorii violenței între copii (și tineri) și alte persoane care pot fi afectate într-un anumit mod, spre exemplu, ca martori ai evenimentelor.
Violența între copii (și tineri)	Vătămare care are loc atunci când există orice fel de abuz fizic, sexual, emoțional sau financiar sau un control bazat pe coerciție între copii și tineri. Include bullying și intimidare, hărțuirea cibernetică, violența sexuală, emoțională și fizică, hărțuirea și intimidarea.
Cei care oferă îngrijire sau lucrează cu copii și tineri	O expresie prescurtată folosită pentru a descrie o gamă de adulți care fie oferă îngrijire și servicii directe copiilor, inclusiv cei aflați în medii alternative de îngrijire și/sau care au responsabilitatea de a gestiona sau coordona serviciile, spre exemplu, practicieni în domeniul îngrijirii, profesori, asistenți sociali, pedagogi sociali, organele de poliție etc.
Tânăr	ONU definește tinerii drept persoanele cu vârsta între 15 și 24 de ani (Adunarea Generală a ONU 2001, a 56-a Sesiune).

SECȚIUNEA 3

Principii de îndrumare

SECȚIUNEA 3

Principii de îndrumare

INTRODUCERE

Această secțiune evidențiază șapte principii transversale care trebuie avute în vedere și aplicate în îndrumarea oferită de această lucrare. Aceste principii sunt structurate pe o abordare atotcuprinzătoare centrată pe copil și pe tânăr care recunoaște copiii și tinerii drept persoane diverse și autonome și titulari de drepturi. Fiecare dintre principiile enumerate este la fel de important ca celelalte.

ȘAPTE PRINCIPII DE ÎNDRUMARE

PRINCIPIUL 1: PROMOVAREA ȘI PROTEJAREA TUTUROR DREPTURILOR OMULUI CARE LE SUNT CONFERITE ÎN MOD SPECIFIC COPILOR ȘI TINERILOR

Drepturile omului care le sunt conferite copiilor și tinerilor trebuie să fundamenteze sprijinul acordat celor expuși riscului sau afectați de violența între copii (și tineri). Acest lucru înseamnă că trebuie acordată o atenție aparte Convenției ONU cu privire la drepturile copilului (CDC-ONU) care stabilesc adulții drept purtători de obligații, iar copii drept purtători de drepturi. Deși CDC-ONU evidențiază în mod specific drepturile celor cu vârsta de până la 17 ani, în acest Ghid de practică, recunoaștem și importanța tinerilor cu o vârstă mai mare, care trebuie să beneficieze și ei de îngrijire și sprijin și ale căror drepturi ale omului trebuie să fie respectate și îndeplinite, în egală măsură.

Toate drepturile copilului prezintă aceeași importanță. Cu toate acestea, printre Articolele CDC-ONU există anumite prevederi pe care dorim să le evidențiem pentru că necesită o atenție deosebită în ceea ce privește copiii expuși riscului sau afectați de violența între copii (și tineri). Aici sunt incluse, spre exemplu, acele articole care subliniază dreptul la protecție (Articolele 32-36) și accesul la servicii de bază, inclusiv la asistență medicală, protecție socială și educație (Articolele 24, 26 și 28). Copiii cu dizabilități au dreptul la asistență specială (Articolul 23) și există și articolele care protejează identitatea culturală a copiilor (Articolul 30) și îi apără împotriva discriminării (Articolul 2).

O abordare bazată pe drepturi trebuie să fundamenteze și să îndrume o intervenție de sprijin atent gândită și plină de grijă pentru copiii și tinerii afectați de violența între copii (și tineri).

PRINCIPIUL 2: PARTICIPAREA DEPLINĂ ȘI RELEVANTĂ

CDC-ONU stipulează obligația importantă de a afla și a lua în considerare opiniile copilului în toate chestiunile care îl privesc (Articolul 12). Implicațiile acestei participări la procesul de decizie sunt multiple.

În primul rând, copiilor și tinerilor – individual și ca grup – trebuie să li se ofere sau să aibă posibilitatea de a solicita și a primi informații cu privire la orice circumstanțe în care se găsesc. Toate informațiile care le sunt oferite trebuie să fie adaptate pentru vârsta și nivelul lor de maturitate și trebuie să fie ușor de înțeles dacă se dorește cu adevărat ca „participarea” lor să fie relevantă. În al doilea rând, aceste informații trebuie să fie realiste în ceea ce privește oportunitățile și sprijinul de care ar putea beneficia în mod real.

În al treilea rând, opiniile copilului sau tânărului trebuie obținute într-o manieră și într-un context care să îi permită acestuia să și le exprime în mod liber. Nu trebuie să existe nicio formă de presiune sau constrângere exercitată asupra lor atunci când își exprimă o opinie. În al patrulea rând, copilul sau tânărul trebuie să fie informat de la început că există posibilitatea ca deciziile și măsurile care vor fi luate să nu fie în deplină conformitate cu solicitările și doleanțele sale. Copiilor și tinerilor trebuie să li se spună întotdeauna cum și de ce au fost luate deciziile.

Implementarea efectivă a principiului „participării” nu se reduce doar la o simplă „consultare”. Trebuie să se asigure o participare deplină și relevantă a copilului sau tânărului și astfel să se asigure angajamentul tuturor adulților față de promovarea și asigurarea acesteia. Atunci când participarea are loc la acest nivel, ea contribuie semnificativ la capacitatea copilului sau tânărului, precum și îmbunătățirea și construirea rezilienței acestuia – factori care sunt esențiali în garantarea unor rezultate optime pentru cei afectați de violența între copii (și tineri).

În cele din urmă și fără a fi mai puțin important, copiii și tinerii care au participat în acest mod la procesul de decizie sunt în mod aparte într-o poziție mai bună de a contribui cu opiniile lor la eforturile de îmbunătățire generală a politicilor, serviciilor și a sprijinului, precum și a procedurilor care pot îmbunătăți în continuare prevenirea și intervențiile în situații de violență între copii (și tineri).

PRINCIPIUL 3: PRINCIPIUL INTERESULUI SUPERIOR

CDC-ONU impune ca toate deciziile să fie luate „în interesul superior al copilului” (Articolul 3.1). Pe de o parte, acest lucru înseamnă că opiniile și dorințele copilului sau tânărului sunt foarte importante în stabilirea acelor măsuri care să fie în interesul superior al copilului. Totuși, poate să însemne și că, odată ce au fost luați în considerare toți factorii și toate informațiile, deciziile pot fi parțial sau în totalitate contrare opiniilor și dorințelor unui copil pentru ca interesul său superior să îi fie asigurat. Acest echilibru delicat se poate dovedi greu de atins și subliniază, o dată în

plus, importanța furnizării, discutării și explicării tuturor informațiilor, opțiunilor și deciziilor relevante cu copilul sau tânărul într-un context de transparență și sprijin.

Acest principiu înseamnă și recunoașterea faptului că fiecare copil și tânăr este unic. În consecință, intervențiile și sprijinul oferite trebuie să fie flexibile și bazate pe o abordare individuală care să fie în deplină concordanță cu circumstanțele personale ale acestora.

PRINCIPIUL 4: CONSTRUIREA DE RELAȚII SUSȚINUTE DE ÎNGRIJIRE, ÎNCREDERE ȘI RESPECT ȘI MENȚINEREA UNEI ABORDĂRI CENTRATE PE COPIL ȘI TÂNĂR

Acest Ghid de practică adoptă în mod sistematic poziția conform căreia modul în care este oferit sprijin copiilor și tinerilor trebuie să aibă întotdeauna la bază o abordare centrată pe copil/tânăr, care să asigure că acesta se simte în siguranță, îngrijit, apreciat și respectat. Ghidul recunoaște cât este de important ca tinerii și copiii să crească într-un mediu iubitor și bazat pe grijă și modul în care toate lumea trebuie să se implice fără rezerve în realizarea acestui deziderat.

PRINCIPIUL 5: O ABORDARE INTERSECTORIALĂ

Acest Ghid de practică evidențiază faptul că prevenirea și orice formă de sprijin oferită copiilor și tinerilor afectați de violența între copii (și tineri) presupune înțelegerea și luarea de măsuri care să trateze mai mulți factori în contextul societal, cultural și economic mai larg în care trăiesc și în care pot fi expuși riscurilor. Acest lucru impune un nivel ridicat de angajament și coordonare intersectorială care va facilita cel mai bine prevenirea violenței și cea mai potrivită intervenție.

PRINCIPIUL 6: O ABORDARE SENSIBILĂ LA TRAUMĂ

O abordare sensibilă la traumă recunoaște modul în care experiențele adverse, cum ar fi experiența violenței sau asistarea la violență, pot conduce la traume. Trauma poate fi rezultatul:

“Unui eveniment singular, mai multor evenimente sau unui set de circumstanțe care sunt resimțite de o persoană ca fiind nocive sau amenințătoare din punct de vedere fizic și emoțional și care au efecte negative de durată asupra bunăstării fizice, sociale și emoționale a persoanei.”¹

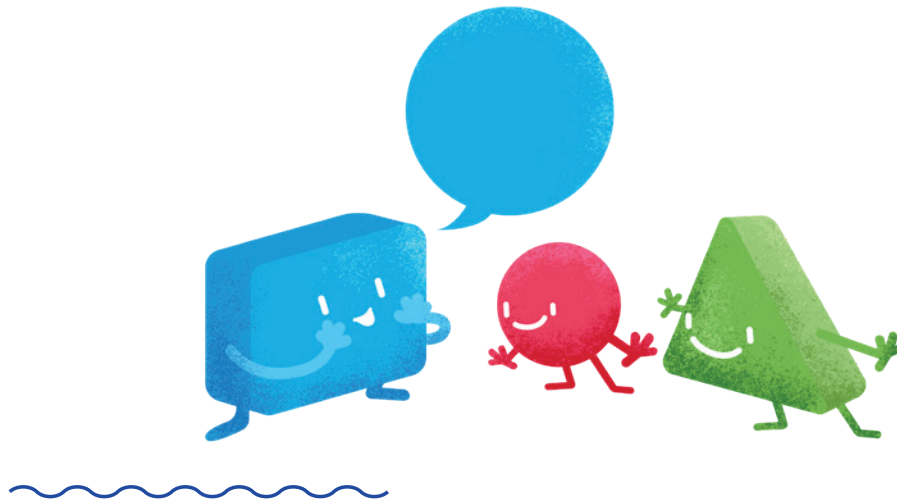
1. Inițiativa Strategică a SAMHSA privind Trauma și Justiția (2014). Conceptul SAMHSA de traumă și îndrumare pentru o abordare sensibilă la traumă. Departamentul de Sănătate și Servicii Umane al SUA, Administrația Serviciilor pentru Abuz de Substanțe și Sănătate Mintală, Biroul pentru Politici, Planificare și Inovare. Disponibil la: https://ncsacw.samhsa.gov/userfiles/files/SAMHSA_Trauma.pdf

O abordare sensibilă la traumă permite profesioniștilor, practicienilor în domeniul îngrijirii și altor părți să răspundă într-un mod care promovează siguranța, previne reparația traumelor și capacitează copiii și tinerii care au fost afectați. O abordare sensibilă la traumă înseamnă recunoașterea impactului traumei și depunerea de eforturi relevante pentru a oferi medii sigure și a reduce expunerea la traume sau reparația traumelor.² O organizație sensibilă la traumă se asigură că toate politicile și practicile sale se bazează pe o abordare sensibilă la traumă.³

PRINCIPIUL 7: GRIJA PENTRU PERSOANELE DE ÎNGRIJIRE

Caracterul sensibil al violenței între copii (și tineri) poate avea un impact asupra celor care oferă îngrijire și sprijin copiilor și tinerilor care trec prin situații de violență între copii (și tineri). Personalul, voluntarii și alte persoane care îndeplinesc acest rol pot lua problemele cu care se confruntă foarte personal și pot simți stres, tristețe sau frică. Așadar, cunoașterea modalităților de îngrijire de sine și beneficierea de sprijin și supraveghere permanente sunt esențiale pentru asigurarea bunăstării lucrătorilor din prima linie, a practicienilor în îngrijire și a altor persoane.⁴

Acest lucru impune superiorilor direcți, liderilor de organizații etc. să dețină experiența și pregătirea necesară pentru a oferi un astfel de sprijin. Aceștia trebuie să asigure supraveghere într-o manieră bazată pe înțelegere și grijă și să creeze un mediu deschis și sigur în care toată lumea este încurajată să abordeze deschis provocările cu care se confruntă și să caute sprijin corespunzător.⁵

2. Vă rugăm să consultați: SOS Satele Copiilor Internațional proiect de practici sensibile la traumă – Ghid de practică, Document de orientare pentru dezvoltare organizațională și program de e-learning, disponibile la: <https://www.sos-childrevillages.org/trauma-informed-practices>

3. ibid.

4. ibid.

5. Vă rugăm să consultați: Proiect de practici sensibile la traumă al SOS Satele Copiilor Internațional – Ghid de practică, Document de orientare pentru dezvoltare organizațională și program de e-learning etc. Disponibil la: <https://www.sos-childrevillages.org/trauma-informed-practices>

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

SOS Satele Copiilor Internațional (2013), „Garantarea drepturilor copiilor: Un ghid pentru profesioniștii care lucrează în îngrijire alternativă.” Consiliul Europei. Disponibil la: <https://edoc.coe.int/en/children-s-rights/7318-securing-childrens-rights-a-guide-for-professionals-working-with-children-in-alternative-care.html>; PREMS153713_GBR_2029_SecuringChildrensRights_INT_BAT_21x21cm_RO1.pdf (sos-satelecopiilor.ro)

SOS Satele Copiilor Internațional (2009), „Copiii și tinerii în îngrijire: Descoperă-ți drepturile!” Consiliul Europei. Disponibil la: <https://edoc.coe.int/en/children-s-rights/8015-children-and-young-people-in-care-discover-your-rights.html>; brosură-final.pdf (sos-satelecopiilor.ro)

SOS Satele Copiilor, „Am drepturi”. Disponibil la: https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/9ea5795c-faa4-4c0e-9c29-1a0e2c059258/UN_Convention_Poster.pdf; POSTER-A3-Anexa2-AM-DREPTURI (sos-satelecopiilor.ro)

Veți găsi o plajă largă de resurse legate de participarea copiilor accesând acest link: <https://resourcecentre.savethechildren.net/topics/child-participation/>

SOS Satele Copiilor Internațional, „Locuri sigure, copii care înfloresc: Integrarea practicilor sensibile la traumă în mediile de îngrijire alternativă. Ghid de practică, Document de orientare pentru dezvoltare organizațională și program de e-learning etc. Disponibil la: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

SECȚIUNEA 4

Ce este violența între copii (și tineri)?

SECȚIUNEA 4

Ce este violența între copii (și tineri)?

INTRODUCERE

În această secțiune vom explora definiția violenței între copii (și tineri). Vom aborda și diferitele spații în care copiii se pot confrunta cu violența între copii (și tineri).

VIOLENȚA ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)

Violența între copii (și tineri) este recunoscută drept un comportament nociv pentru copiii și tinerii care sunt implicați într-un astfel de comportament.

După cum s-a menționat anterior în acest Ghid de practică, copiii și tinerii care sunt „afecțați” de violența între copii (și tineri) sunt cei vizați direct de această formă de violență, inițiatorii ei sau cei afectați în alte moduri, spre exemplu, fiind martori la evenimente.

De asemenea, în înțelesul prezentului Ghid de practică, vom utiliza următoarea definiție a violenței între copii (și tineri):

“Vătămare care are loc atunci când există orice fel de abuz fizic, sexual, emoțional sau financiar sau un control bazat pe coerciție între copii și tineri. Include bullying și intimidare, hărțuirea cibernetică, violența sexuală, emoțională și fizică, hărțuirea și intimidarea.”

În continuare, am inclus o scurtă explicație, care nu se dorește însă a fi o descriere exhaustivă, a diferitelor forme de violență între copii (și tineri):

Bullying și intimidare : Comportamente, discursuri și acțiuni, cum ar fi batjocura, urmărirea, ridiculizarea și criticarea altora la o intensitate ce poate încălca demnitatea unui copil și/sau îl poate face să se simtă intimidat, degradat sau umilit și care creează un mediu ostil și nemilos. Poate include și bullying motivat de prejudecăți, cum ar fi rasismul și alte forme de discriminare.

Abuz fizic: Cum ar fi lovirea, scuturarea, mușcarea, tragerea de păr sau cauzarea de vătămări fizice în orice alt mod.

Bullying și hărțuire online/bullying cibernetic: Spre exemplu, utilizarea telefoanelor, mesageriei instantanee, e-mail-ului, camerelor de chat sau rețelelor de socializare pentru a hărțui, critica, amenința, intimida, batjocori și ridiculiza pe cineva. Include „sexting” online, spre exemplu atunci când o persoană distribuie imagini sau videoclipuri cu conotație sexuală, nud sau semi-nud cu propria persoană sau cu alte persoane sau trimite mesaje explicite din punct de vedere sexual.

Hărțuire sexuală: Poate fi definită drept o conduită nedorită cu caracter sexual. Poate include remarci cu conotație sexuală, cum ar fi relatarea unor episoade sexuale, comentarii obraznice, remarci cu conotație sexuală, spre exemplu, despre vestimentație și aspect și adresarea de apelative sexualizate unei persoane, precum și „glume” sau batjocură sexuală. Sunt acțiuni care îi pot face pe copii și tineri să se simtă intimidați, degradați sau umiliți și/sau poate să creeze un mediu ostil, ofensator sau sexualizat.

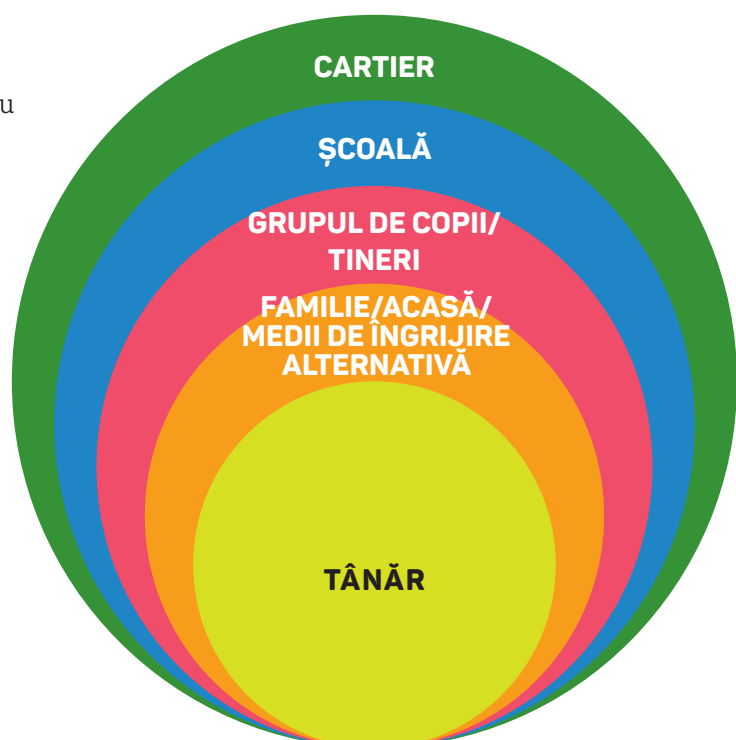
Abuz sexual: Comportament nociv din punct de vedere sexual care poate include agresiune sexuală/viol, atingeri sexualizate nepotrivite sau nedorite, exercitarea de presiune, forțarea sau constrângerea unei persoane să ia parte la acte sexuale, adresarea de apelative sexuale sau sexiste și utilizarea unui limbaj sexual nepotrivit.

Este important să recunoaștem faptul că un copil sau un tânăr poate fi afectat de mai multe forme de violență la un moment dat.

UNDE SE PRODUCE VIOLENȚA ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)?

În timpul unui exercițiu de cercetare (vă rugăm să consultați Secțiunea 5), am întrebat copiii și tinerii despre locurile în care nu s-au simțit în siguranță. Aceștia ne-au vorbit despre următoarele medii:

- La școală.
- În spații sociale – cum ar fi cluburile sportive, cluburile pentru tineri și în timpul participării la alte activități sociale/recreative/petrecheri.
- În mediul online.
- În spațiile publice – spre exemplu, pe stradă, în parc și la locul de joacă.
- În mijloacele de transport public.
- În locuința familiei.
- În mediile de îngrijire alternativă – inclusiv îngrijirea de tip rezidențial sau familial.
- La locul de muncă.

Pe baza acestor cunoștințe, toate informațiile din acest Ghid de practică se aplică diferitelor situații în care copiii și tinerii pot fi expuși la violență între copii (și tineri).

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Aceste link-uri vă vor conduce către un site web care oferă explicații suplimentare despre diferitele forme de violență între copii (și tineri), precum și resurse suplimentare:

<https://www.theeducationpeople.org/our-expertise/safeguarding/safeguarding-priorities/peer-on-peer-abuse/>

și

<https://safeguarding.network/content/safeguarding-resources/peer-peer-abuse/>

Acest link vă va conduce la mai multe resurse despre practicile sensibile la traumă dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional:

<https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

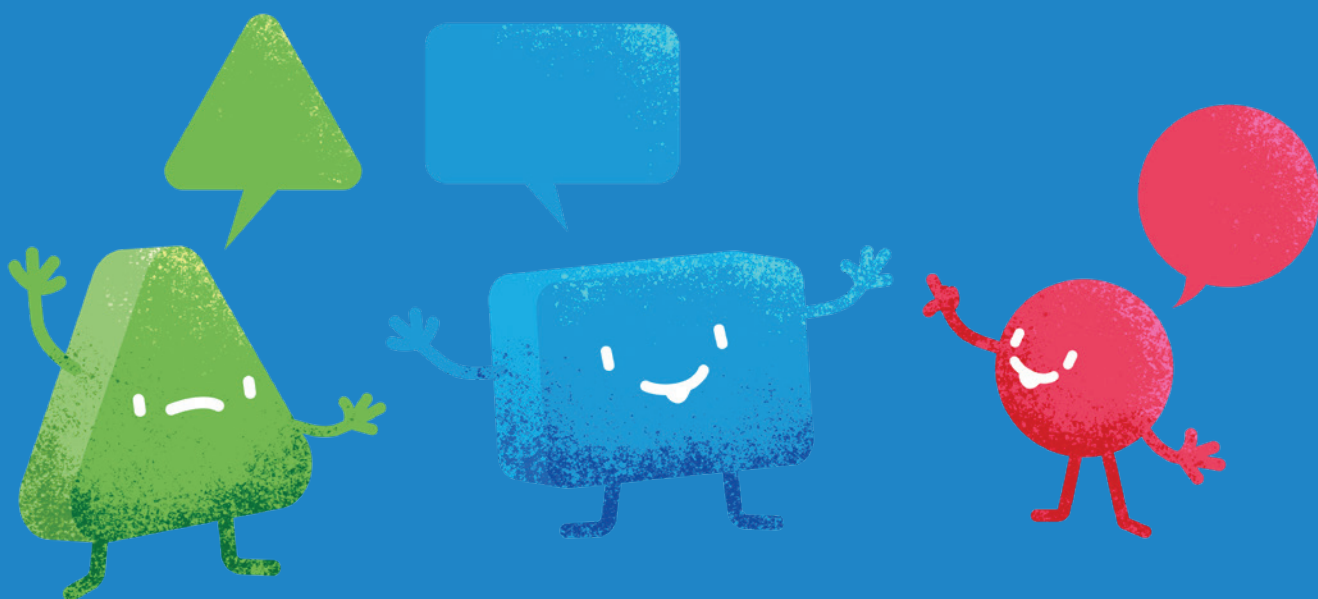
URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Childnet International a elaborat o serie de scurte scenarii pentru tineri, dintre care unele abordează violența între tineri. Materialele video sunt utile pentru că arată cum poate apărea și escalada violența între tineri. Acestea prezintă și modalitățile prin care copiii și tinerii pot fi atrași în situații de violență între copii (și tineri). Un astfel de scenariu poate fi accesat prin acest link:

https://www.youtube.com/watch?v=v_tG52x8gNE

În acest scurt material video, George Curtis de la Universitatea din Bedfordshire analizează problemele specifice asociate cu protecția în cazurile de exploatare și violență sexuală între tineri. Disponibil pe: <https://childhub.org/en/child-protection-multimedia-resources/peer-peer-child-sexual-exploitation-george-curtis?language=uk>

La acest link, veți găsi un scurt material video produs de The Safeguarding Alliance despre „ce este violența între copii (și tineri)”: https://www.youtube.com/watch?v=zYna_yzImK8.

SECȚIUNEA 5

Vocile copiilor și tinerilor

SECTION 5

Vocile copiilor și tinerilor

INTRODUCERE

Conținutul acestui Ghid de practică a fost elaborat pe baza informațiilor extrase din Exercițiul de cercetare care a fost realizat în fiecare dintre cele cinci țări participante la acest proiect: Belgia, Franța, Italia, România și Spania. Acesta a inclus:

- Interviu realizat de tineri cu tineri.
- Un chestionar online completat de 121 de practicieni în domeniul îngrijirii copiilor și tinerilor și alte părți interesate.
- Discuții în grup cu copii și tineri din Italia, România și Spania.

În această secțiune vom explora informațiile furnizate de copii și tineri.

CE NE-AU SPUS COPIII ȘI TINERII

În total, au fost realizate 46 de interviuri de către tineri și cu tineri. După consultarea membrilor Grupului Internațional de Tineri Experți format din doi tineri experți din fiecare țară, au fost selectate următoarele trei întrebări cheie care au fost și adresate în timpul interviurilor:

1. Ce crezi că trebuie să facă adulții pentru a preveni violența între copii și tineri?
2. Ce crezi că trebuie să facă adulții pentru a sprijini copiii și tinerii care au fost răniți de alți copii și tineri?
3. Ce crezi că trebuie să facă adulții pentru a sprijini copiii și tinerii care rănesc alți copii și tineri?

În plus, au fost organizate o serie de ateliere cu copii și tineri din țările participante pentru a explora subiectul violenței între copii (și tineri) din perspectiva lor și modalitățile prin care copiii și tinerii se pot sprijini reciproc.

Tabelul de mai jos prezintă un rezumat al informațiilor uimitoare pe care copiii și tinerii ni le-au oferit.

Ce ne-au spus copiii și tinerii

SUBIECT	CONSTATĂRI
Egalitate și respect pentru diversitate	“Învățați copiii foarte mici că toți suntem egali; că sunt băieți, sunt fete, există de toate. Că pot fi negri, că pot fi albi, că pot fi de orice rasă, că le poate plăcea orice, dar că toți sunt până la urmă copii și vor crește și vor face toți la fel.” Lipsa de toleranță față de ceilalți și dezechilibrele de putere pot conduce la violență între copii (și tineri). Copiii și tinerii pot deveni mai vulnerabili la violența între copii (și tineri) dacă, spre exemplu, aparțin unei minorități etnice sau unei anumite religii, au o orientare sexuală diferită sau provin dintr-un mediu socio-economic sărac. Copiii și tinerii care se confruntă cu probleme de sănătate mintală sau o dizabilitate pot fi, de asemenea, expuși unui risc mai ridicat de a se confrunța cu violența între copii (și tineri). Pentru a preveni violența între copii (și tineri), este important să înțelegem și să tratăm aceste motive de îngrijorare. Pentru a contribui la prevenirea și a interveni în mod corespunzător la violența între copii (și tineri), copiii și tinerii își doresc ca adulții să joace un rol în „îndrumarea” și „educarea” lor cu privire la valorile și comportamentele sociale și culturale pozitive. Vorbim aici de promovarea „respectului” și a valorii diversității și „egalității”. Adulții trebuie să îi „învețe” cât de important este să fie buni unii cu ceilalți. Atitudinile și sentimentele de superioritate, putere și discriminare trebuie eliminate astfel încât copiii și tinerii să poată trăi într-un mediu care promovează unitatea și prietenia. De asemenea, vor să înțeleagă ce înseamnă comportamente „corecte și greșite”.
Adulții, ca modele	“În plus, societatea în ansamblu, nu doar părinții, educatorii, școlile și așa mai departe, este responsabilă pentru imaginea pe care o proiectează – toți copiii iau adulții ca modele și dacă dai un exemplu bun prin comportamentul tău, copiii îl văd și îl copiază, deci este important.” Copiii și tinerii îi văd pe adulți ca pe niște modele și vor reproduce comportamentele bune sau rele pe care le observă. Atunci când copiii și tinerii observă violență la adulți, în special la cei care joacă un rol semnificativ în viața lor, cum ar fi persoanele principale de îngrijire și profesorii, acest lucru poate conduce la apariția violenței între copii (și tineri). Ei își doresc ca adulții să înțeleagă că trebuie să se străduiască întotdeauna să fie modele bune. Acest lucru înseamnă ca să îi ajute pe copii să înțeleagă, prin puterea exemplului, importanța ca toți să se trateze reciproc în mod egal, cu grijă și respect.

Conștientizarea și discutarea problemei violenței între copii (și tineri)

“Vorbiți-le mult [despre violența între copii și tineri]. Conștientizați-i cu privire la aceasta. Spuneți copiilor ce se întâmplă în lume și vorbiți mult despre ce se poate face în acest sens... Adică, vorbiți mult copiilor pentru a preveni, pentru a evita cât mai mult cu putință. Și da, discutați despre asta. Nu ignorați subiectul. Discutați pe bune.”

Pentru a preveni și a răspunde cu eficacitate la violența între copii (și tineri), copiii și tinerii au spus că această formă de violență trebuie recunoscută și nu trebuie ignorată. Ei își doresc să se discute deschis despre subiectul violenței și răul pe care îl poate provoca, în special despre acele aspecte care pot fi în mod normal tabu, cum ar fi sexul și educația sexuală. Aceste chestiuni nu trebuie ascunse.

Disponibilitatea unui adult „responsabil” la care să apeleze

„Desigur, primii oameni la care apelezi sunt de obicei oamenii în care ai încredere. Cauți un aliat. Apoi, există și câteva figuri de referință la care poți să apelezi, spre exemplu, psihologi, asistenți sociali, poliție sau alte persoane calificate și competente. Oameni la care poți merge și discuta lucruri, chiar dacă situația nu pare atât de rea pentru tine.”

Copiii și tinerii au spus că au nevoie de cineva – un „adult responsabil” – la care să apeleze atunci când se confruntă cu dificultăți. Ei își doresc pe cineva în care să aibă încredere, de care să nu se teamă și care să îi asculte cu adevărat. Adulții responsabili trebuie să abordeze situațiile de violență între copii (și tineri) într-o manieră confidențială, bazată pe sprijin și grijă. Adulții nu trebuie să ignore situațiile de violență între copii (și tineri) și trebuie să continue să ofere sprijin până când situația tuturor celor implicați este rezolvată – nu trebuie să abandoneze sau să respingă pe nimeni.

Sentimentul de iubire și grijă

„Nu vreau să pară un clișeu, însă de obicei bully-ul care comite acte de violență vine dintr-o situație de disconfort, de cele mai multe ori. Dacă bully-ul este un copil și totul merge bine în viața lui, se simte iubit, ascultat, îngrijit, nu se trezește de obicei dimineața spunându-și „azi mă duc la școală și îmi bat colegul de clasă.”

Copiii și tinerii care se confruntă cu neglijare sau nu se simt iubiți, protejați și îngrijiți, pot avea sentimente de furie, le lipsește stima de sine și se simt respinși. Tinerii au spus că acest lucru se poate manifesta prin comportamente abuzive față de ceilalți copii și tineri. Pentru a preveni violența între copii (și tineri), este important ca toți copiii și tinerii să se simtă iubiți, îngrijiți și protejați.

**Oferirea
de sprijin
individual
și grijă celor
afecțați de
violența
între copii
(și tineri)**

„În principal, oferă-le dragoste și fă-i să simtă ceea ce sunt cu adevărat. Pentru că sunt hărțuiți, nu înseamnă că sunt inferiori oricui altcuiva. Nu, au intrat în acea situație și trebuie să se confrunte cu ea. Iar cel mai important este să îi faci să se simtă valoroși, să se prețuiască pe ei înșiși și să creadă că pot merge înainte.”

Copiii și tinerii afectați de violența între copii (și tineri) se pot simți stigmatizați și rușinați de ceea ce li se întâmplă/li s-a întâmplat. Se pot simți lipsiți de valoare, respinși, izolați și inferiori și pot suferi. Se pot simți neputincioși și pot simți că nu știu cum să facă față situației sau cum să fie în siguranță. Copiii și tinerii trebuie să știe că nu au de ce să se simtă rușinați și că este important să vorbim despre experiențe, mai degrabă decât să le ascundem. Acestora trebuie să li se ofere sprijin pentru a-și afirma și realiza valoarea și stima de sine. De asemenea, trebuie să li se reconfirme că ceea ce li se va întâmpla în continuare și modul în care va arăta viitorul pot fi pozitive. Copiii și tinerii au nevoie de sprijin pentru a face față situației în care se află și pentru a ști că cineva va fi acolo pentru ei atâta timp cât este nevoie.

**confiden-
țialitate și
teamă de
sesizare**

„La început, adulții pot fi nevoiți să forțeze copiii puțin, dar nu prea mult (pentru a evita rezultatul opus), iar copiii pot manifesta reticență, dar ulterior își vor da seama că este o bună oportunitate să vorbească cu o persoană de încredere care nu le va dezvălui secretele altora...”

Copiii și tinerii au spus că au nevoie să aibă încredere în cei la care apelează și că acest lucru implică să se simtă în siguranță atunci când relatează lucruri care îi îngrijorează. Acestora le este teamă de răzbunare din partea inițiatorului violenței, precum și de respingerea prietenilor care pot să îi considere „pârâcioși”. Acest lucru înseamnă că adulții trebuie să respecte normele privind confidențialitatea și cerințele de a comunica doar acele informații care trebuie în mod necesar să fie cunoscute. Se sugerează că există modalități prin care copiii își pot comunica îngrijorările în mod anonim, cum ar fi, spre exemplu, prin „căsuțe poștale”.

**Asigurarea
unui spațiu
lipsit de
riscuri**

„Dacă aș ști că în apropiere există un spațiu sigur unde să mă duc și să spun că, spre exemplu, cineva și-a bătut joc de mine, m-aș simți în largul meu și mai puțin îngrijorat. Pe scurt, tinerii au nevoie de spații sigure/mai neutre unde să poată vorbi.”

Copiii și tinerii au spus că orice loc unde interacționează, trăiesc, învață și socializează trebuie să fie un spațiu sigur. Ei își doresc, în plus, și un spațiu sigur, prietenos pentru copii și tineri, în cadrul organizațiilor din care fac parte astfel încât să aibă un loc unde să poată să meargă, să petreacă timp și să vorbească despre experiențele, grijile, temerile și preocupările lor.

**Sprijinirea
copiilor și
tinerilor
care inițiază
violența**

„Cred că trebuie sprijiniți fără a fi judecați. Pentru că, indiferent de motivul agresiunii, fie că a fost fizică, emoțională, sexuală, sau prin intermediul rețelelor de socializare... indiferent, trebuie să-l facem pe copil să se simtă înțeles, nejudicat și, mai ales că cineva este alături de el în procesul de depășire a situației sau de acceptare.”

Copiii și tinerii care inițiază violența trebuie înțeleși și sprijiniți mai degrabă decât „pedepsiți”. Trebuie recunoscut faptul că și aceștia se pot confrunta cu circumstanțe dificile și pline de provocări care cauzează comportamentul sau contribuie la acesta. Adulții care lucrează cu inițiatorii violenței trebuie să adopte o atitudine calmă și să nu adauge violenței și mai multă agresivitate, agresiuni sau atitudini negative și acuzatoare. Copiii și tinerii trebuie sprijiniți într-un mod care să îi ajute să recunoască binele de rău, în timp ce sunt sprijiniți într-un mod pozitiv și constructiv să își schimbe comportamentul.

**Adulții
responsabili
trebuie să
caute să
înțeleagă
complet
fiecare
situație**

„Deci, cred că adulții trebuie să se pună în locul copiilor, ascultându-i, adoptând o abordare mult mai atentă și mai grijulie, pentru că doar așa pot percepe și înțelege...”

Este important ca adulții responsabili să caute întotdeauna să înțeleagă pe deplin ceea ce s-a întâmplat atunci când oferă sprijin copiilor și tinerilor afectați în orice fel de violență între copii (și tineri). Aceștia trebuie să evalueze cu atenție situația, acțiunile, motivația și orice impact înainte de a lua decizii cu privire la intervenții și sprijinul acordat tuturor celor implicați.

Dinamica individuală și de grup și presiunea din partea altor copii (tineri)

„Presiunea grupului poate juca la rândul ei un rol. Spre exemplu, unor tineri s-ar putea să nu le placă o anumită persoană, iar presiunea grupului face ca, în mod natural, nici ceilalți tineri să nu le placă de respectiva persoană, iar dacă cineva merge chiar un pic mai departe și ceilalți o urmează, în cele din urmă situația se poate transforma într-o violență reală.”

„Dacă nu bei sau fumezi sau nu petreci sau nu te droghezi, nu ești cool și ești hărțuit.”

Copiii și tinerii recunosc rolul pe care dinamica individuală și de grup îl joacă asupra violenței între copii (și tineri). Anumite persoane inițiază violență împotriva altor persoane, iar grupurile de copii și tineri pot viza și ele anumite persoane. Grupurile pot intra în conflict și cu alte grupuri.

Un grup de copii sau tineri care exclude în mod intenționat pe cineva din grupul lor dă naștere unei forme de agresiune și intimidare. Unii „se alătură” în mod specific unui grup care instigă la violență din motive de autoprotecție, chiar dacă membrii grupului nu ar fi în mod normal printre cei pe care și i-ar alege prieteni. Copiii și tinerii sunt răniți în mod special atunci când cineva pe care îl consideră un prieten devine inițiatorul violenței împotriva lor sau se alătură unui grup care le face rău. Copiii și tinerii pot fi afectați și de presiunea anturajului care îi determină să acționeze în moduri în care nu le sau nu le-ar plăcea să se comporte. Adulții trebuie să fie conștienți de modul în care relațiile între copii și tineri, inclusiv dinamica grupului, joacă un rol în violența între copii (și tineri).

Participarea la procesul de decizie

„Adulții trebuie [să spună] „Vă implicăm în toate alegerile și vrem să știți că suntem aici pentru voi.”

Participarea copiilor și tinerilor este importantă pentru ei și trebuie facilitată, astfel încât aceștia să fie pe deplin implicați în orice decizie care se ia cu privire la viața lor. Aceste decizii pot să privească atât aspecte personale, cât și implicarea într-o intervenție mai structurată a organizațiilor la violența între copii (și tineri).

**Sprrijinirea
copiilor
aflați în
îngrijire
alternativă**

„Întotdeauna am văzut violență între un grup și un individ. Forța grupului: „Sunt mai puternic pentru că sunt într-un grup, alături de prietenii mei, în timp ce tu ești singur și te vizez.” Este o situație destul de des întâlnită, chiar și în serviciile de tip rezidențial. Există întotdeauna o bisericuță. Am locuit într-un serviciu de tip rezidențial, așa că am experimentat direct acest gen de dinamică. Ar putea exista și o a doua dinamică între grupuri, Grupul 1 împotriva Grupului 2...”

Copiii aflați în îngrijire alternativă interacționează și sunt influențați de violența între copii (și tineri) în mediile mai ample ale comunității din care fac parte, spre exemplu la școală și atunci când socializează, în același mod ca alți copii. Cu toate acestea, copiii și tinerii au atras atenția asupra anumitor factori specifici legați de experiența de îngrijire.

Acest lucru se referă la violența de grup și modul în care îngrijirea rezidențială reprezintă un context oportun de formare a grupurilor în sine, spre exemplu ca prieteni sau colegi de cameră etc. Aceste grupuri pot deveni canale naturale pentru apariția violenței între copii (și tineri), cum ar fi, spre exemplu, atunci când un nou copil ajunge la unitatea de îngrijire și este perceput ca un intrus sau care perturbă dinamica unui grup existent.

Unii copii și tineri cu experiență în îngrijire simt că persoanele de îngrijire, fie într-un cadru rezidențial, fie în îngrijirea în familii substitutive, nu au întotdeauna abilitățile și înțelegerea necesare pentru a-i sprijini în problemele legate de violența între copii (și tineri). Copiii și tinerii cu experiență în îngrijire pot fi, de asemenea, percepuți de alți copii și tineri ca fiind „diferiți”, iar acest lucru îi poate face mai vulnerabili la violență din partea altor copii și tineri. Nefericirea și instabilitatea în îngrijire pot conduce la o situație în care un copil sau un tânăr manifestă agresivitate față de alți copii sau tineri.

Formarea și consolidarea capacităților adulților

„Adulții trebuie să fie mai bine pregătiți pentru a avea mai puțin tendința de a fi indiferenți, pentru a acorda mai multă atenție și a folosi puțin mai mult psihologia... există anumite elemente de bază pe care cred că toată lumea trebuie să le cunoască. Cred că atunci când lucrezi cu copii cu măsură de protecție, pregătirea corespunzătoare trebuie să fie o cerință minimă, este logic. Lucrezi cu niște copii ale căror profiluri sunt mai mult sau mai puțin diferite, care au trăit grozăvii la diferite niveluri, însă nimeni nu este pregătit să asculte ceea ce spun acești copii, să îi poată ajuta în cel mai bun mod posibil, să îi sprijine așa cum trebuie să fie sprijiniți.”

Adulții au nevoie de abilitățile, cunoștințele și formarea necesară pentru a putea să recunoască, să prevină și să răspundă la violența între copii (și tineri). Trebuie să înțeleagă și să dețină abilitățile necesare pentru a oferi aceste răspunsuri cu grija și atenția necesare. Adulții trebuie să aibă capacitatea de asculta în mod activ, de a se asigura că nimeni nu se simte stigmatizat sau rușinat de ceea ce s-a întâmplat și de a ajuta copiii și tinerii să își recapete încrederea și stima de sine. Nu vorbim aici doar de părinți, practicienii din domeniul îngrijirii sau profesori, ci de toți adulții care au responsabilitatea să ofere sprijin și protecție copiilor, printr-o abordare multisectorială.

Părinții și alți practicieni din domeniul îngrijirii pot avea nevoie în mod special de ajutor pentru a-și schimba propriile comportamente și atitudini față de violență și a deveni astfel modele pozitive. Aceștia ar putea avea nevoie de ajutor și pentru a-și dezvolta capacitatea și abilitățile pentru a sprijini mai bine copiii aflați în îngrijirea lor.

O abordare multi-sectorială

„Da, căutând ajutor și acordând ajutor acolo unde este necesar. Da, apelând la cât mai multe instituții/organizații/autorități cu putință pentru a-i ajuta cu adevărat.”

Un adult responsabil care lucrează pentru a oferi sprijin copiilor și tinerilor afectați de violența între copii (și tineri) trebuie în plus să interacționeze și să lucreze și cu alți profesioniști, părinți și alte persoane, dacă și atunci când este cazul.

**Sprijinul din
partea altor
copii și tineri**

„Da, căutând ajutor și acordând ajutor acolo unde este necesar. Da, apelând la cât mai multe instituții/organizații/autorități cu putință pentru a-i ajuta cu adevărat.”

Un adult responsabil care lucrează pentru a oferi sprijin copiilor și tinerilor afectați de violența între copii (și tineri) trebuie în plus să interacționeze și să lucreze și cu alți profesioniști, părinți și alte persoane, dacă și atunci când este cazul. „Prietenii și alți tineri ar putea fi și ei figuri de referință importante cu care să vorbești, în care să te încrezi, către care să te deschizi la un nivel prietenos.”

Copiii și tinerii au spus că trebuie să se simtă capabili să apeleze unul la celălalt și să își se ofere reciproc sprijin emoțional atunci când se întâmplă ceva rău. Ei și-ar dori să poată spune unui prieten ceea ce li s-a întâmplat, deoarece un prieten este cineva pe care se pot baza și cu care există deja o relație bazată pe încredere. Cred, de asemenea, că ar putea să îi încurajeze pe cei afectați de violență să vorbească cu un adult responsabil. Se sugerează, de asemenea, că copiii mai mici ar putea apela la copii mai mari și la tineri pentru sprijin. Cu toate acestea, au motive de îngrijorare, mai ales atunci când divulgă situații de violență între copii (și tineri), că ar putea deveni la rândul lor o țintă sau ar putea fi priviți ca „pârâcioși”.

Toate aspectele la care se face referire mai sus au fost esențiale în fundamentarea conținutului și elaborarea acestui Ghid de practică. De asemenea, conținutul a avut la bază și răspunsurile la un sondaj complex completat de 121 de profesioniști în îngrijirea copiilor și tinerilor și de alți profesioniști din țările participante. Aceștia au fost întrebați despre incidența violenței între copii (și tineri) în țara lor. Au mai fost întrebați și despre abilitățile, înțelegerea și alte atribute de care au nevoie atunci când oferă sprijin copiilor și tinerilor afectați de violență între copii (și tineri).

Alte exemple despre ceea ce ne-au spus copiii și tinerii se regăsesc în acest Ghid de practică, în bulele de vorbire.

SECȚIUNEA 6

**Cine este
afectat de
violenta între
copii (și tineri)
și de ce?**

SECȚIUNEA 6

Cine este afectat de violența între copii (și tineri) și de ce?

INTRODUCERE

Pentru a preveni și a răspunde în mod eficient la violența între copii (și tineri), este esențial să înțelegem cine este afectat de acest tip de violență și de ce apare.

Fetele și băieții de toate vârstele sunt afectați de violența între copii (și tineri) - aici sunt incluși deopotrivă cei vizați direct, cei care inițiază violența și cei care sunt afectați de aceasta în alte moduri. De asemenea, după cum ați remarcat anterior în acest Ghid de practică, violența între copii (și tineri) poate să apară în diferitele spații în care interacționează, cum ar fi locurile în care trăiesc, învață și socializează.

În plus, cercetările ne arată că există o serie de factori socio-economici și culturali care pot crește riscul de apariție a violenței între copii (și tineri). În această Secțiune a Ghidului de practică, vom face o scurtă prezentare introductivă a unora dintre aceste aspecte care este important să fie recunoscute și înțelese.

CE FACTORI CONTRIBUIE LA VIOLENȚA ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)?

“M-au tachinat puțin și m-au intimidat pentru că eram „fata cea nouă”, pentru că eram timidă și nu eram ca ei.”

„Atunci, ei caută un punct slab. Iar punctul meu slab este mama. Pentru că mama, nu trebuie să spun asta, mama a murit acum doi ani și e în regulă, am trecut peste asta, dar colegii mei de clasă au fost răutăcioși cu mine, unii dintre ei m-au tachinat din acest motiv.”

Printre factorii care conduc la situații în care copiii și tinerii sunt afectați de violența între copii (și tineri) se numără:

Norme și valori sociale

Norme sociale sunt acele reguli nescrise de comportament care influențează și determină atitudinile și acțiunile. Ele stau la baza valorilor și acest lucru, la rândul său, poate influența:

- Cât de bine sunt protejați copiii și tinerii.
- Riscul crescut de apariție a violenței între copii (și tineri).
- Acceptarea violenței.
- Măsura în care violența este sesizată și face obiectul intervențiilor.

Cercetările⁶, inclusiv informațiile furnizate de copii și tineri în timpul exercițiului de cercetare al acestui proiect (vă rugăm să consultați Secțiunea 5 pentru mai multe informații), ne atrag atenția asupra modului în care normele și valorile sociale – alături de alți factori asociați contextului și mediului în care copiii trăiesc, învață și socializează – pot avea un impact semnificativ asupra vulnerabilității lor la violența între copii (și tineri).

Spre exemplu, anumite norme sociale pot promova sentimente de superioritate, putere și discriminare mai degrabă decât valorile de unitate, egalitate și respect pentru diversitate. În acest fel, unii copii și tineri pot fi influențați de mediul în care trăiesc, crezându-se superiori și căpătând curaj fapt care, la rândul său, îi poate determina să instige la violență între copii (și tineri). Alți copii și tineri, fiind percepuți ca având o poziție socială inferioară – pentru că, spre exemplu, provin dintr-o gospodărie foarte săracă din punct de vedere socio-economic – pot fi mai vulnerabili să devină ținte ale altor copii și tineri.

Copiii și tinerii ne-au mai spus și că cei care locuiesc într-un mediu unde există violență, neglijare sau discriminare sau unde nu se simt iubiți, protejați și îngrijiți, pot avea sentimente de furie, le poate lipsi stima de sine și se pot simți respinși. La unii copii și tineri, aceste sentimente pot conduce la un comportament abuziv față de alți copii și tineri. Pe de altă parte, acest lucru îi poate face pe unii copii și tineri mai vulnerabili să devină ținte ale violenței.

6. A se vedea, spre exemplu: Institutul Internațional pentru Drepturile și Dezvoltarea Copilului și Centrul pentru Copii (2021) Cercetare regională privind violența împotriva copiilor în școlile din Europa de Sud-Est . Centrul pentru Protecția Copilului pentru Europa de Sud-Est Cunoașterea violenței în copilărie (2017) Raportul global privind încetarea violenței în copilărie din anul 2017. Cunoașterea violenței în copilărie. New Delhi, India
 UNICEF (2018) Realizarea legăturii. <https://www.unicef.org/eca/reports/making-connection>. A se vedea și UNICEF (2014) Ascuns la vedere. Disponibil pe: https://www.unicef.org/media/85661/file/Hidden_in_plain_sight_statistical_analysis_Summary_EN_2_Sept_2014.pdf <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/youth-violence> <https://somepomed.org/articulos/contents/mobipreview.htm?9/48/9985?view=print>.
 Hawkins i(2000) Predictors of Youth Violence <https://www.ojp.gov/pdffiles1/ojdp/179065.pdf>
 Ferrara et al. (2019) 45:76 Impactul fizic, psihologic și social al violenței școlare asupra copiilor. Jurnalul Italian de Pediatrie. Disponibil la: <https://ijponline.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/s13052-019-0669-z.pdf>

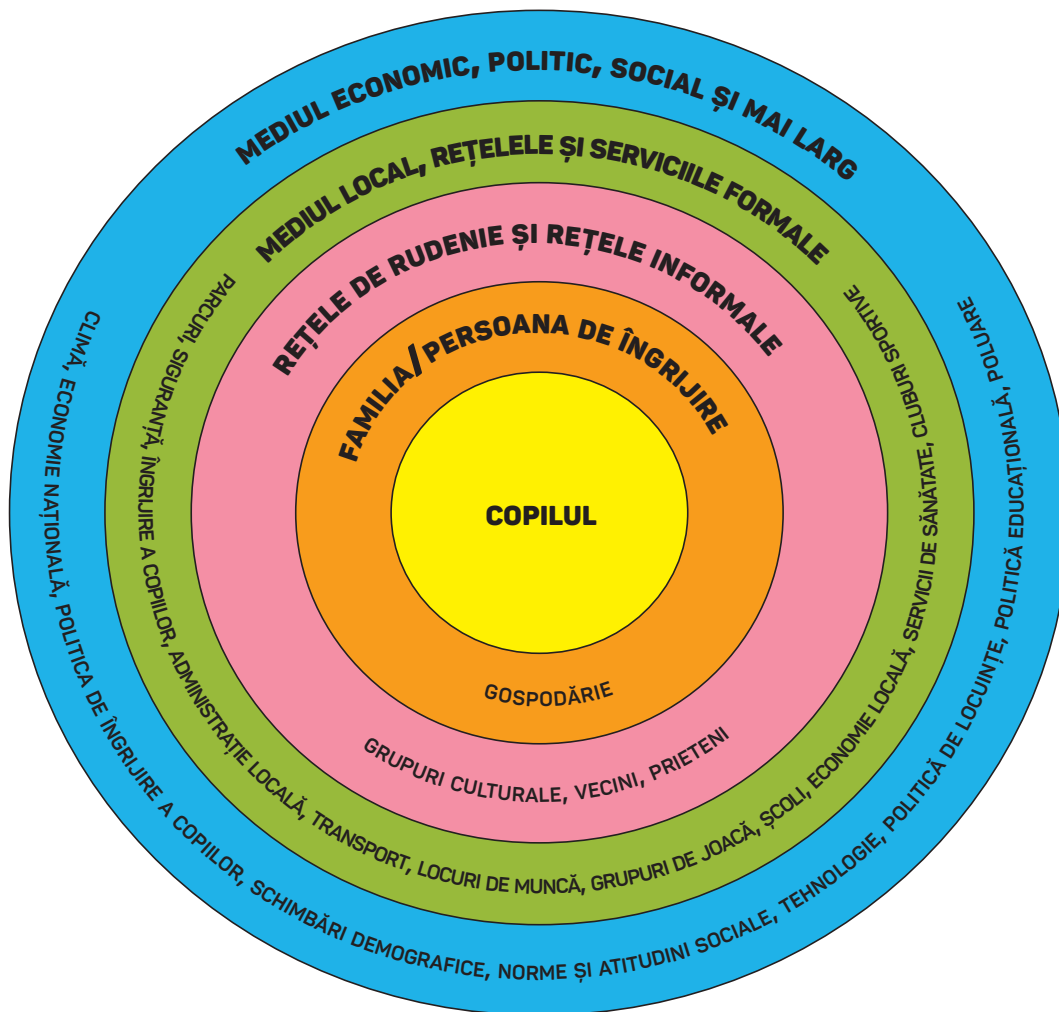
Plaja de astfel de factori care pot contribui la riscul de violență între copii (și tineri) include, dar nu se limitează la:

- Proveniența din medii socio-economice vulnerabile și marginalizate.
- Apartenența la culturi sau religii diferite sau la o altă țară, spre exemplu copiii refugiați și migranți sau cei dintr-o minoritate etnică.
- Apartenența la un cartier sau la o familie în care există violență.
- Părinți sau alte persoane de îngrijire ale căror atitudini favorizează violența.
- Lipsa sprijinului din partea părinților/practicienilor din domeniul îngrijirii și/sau lipsa implicării și relațiile precare sau indiferente cu persoanele de îngrijire.
- Existența Nevoilor suplimentare de sprijin (NSS), cum ar fi, spre exemplu, existența dizabilităților fizice, dificultăților de învățare sau altor dificultăți intelectuale, problemelor de sănătate mintală, Tulburărilor din spectrul autist (TSA), Deficitului de atenție (DA) sau Tulburărilor de hiperactivitate și deficit de atenție (THDA).
- Orientarea sexuală și/sau identitatea de gen – spre exemplu, identificarea ca lesbiene, homosexuali, bisexuali, transsexuali, queer și alte categorii (LGBTQ+).
- Existența unor experiențe adverse în copilărie (EAC) – cum ar fi abuzul fizic, emoțional și sexual, neglijarea gravă, experiențe de violență sau de alte evenimente traumatizante, cum ar fi abuzul domestic, războiul, moartea unei persoane dragi sau pierderea îngrijirii părinților.
- Percepția ca mai tăcut, mai slab sau cu o capacitate intelectuală mai redusă.
- Aspectul – spre exemplu, copiii și tinerii care pot fi percepuți ca supraponderali, ochelariști sau sunt îmbrăcați prost/mai prost ca ceilalți copii și tineri.
- Influența mass-mediei, spre exemplu, expunerea la violență la televiziune și în filme etc.
- Vârsta copiilor și tinerilor, adică unele grupe de vârstă pot fi mai expuse riscului de a iniția și de a fi ținta violenței între copii (și tineri).
- Consumul de alcool și droguri.
- Lipsa sau precaritatea politicilor sociale și a politicilor de protecție, accesul redus la servicii și un sistem deficitar de protecție a copilului – inclusiv, spre exemplu, lipsa mecanismelor de sesizare sigure.
- Dacă aveți în îngrijire și/sau oferiți sprijin copiilor și tinerilor care locuiesc în medii alternative de îngrijire, un considerent suplimentar este reprezentat de riscul de discriminare datorat experienței în îngrijire

Atunci când vă gândiți la factorii de risc, se recomandă să adoptați o abordare receptivă bazată pe așa-numitul **model ecologic**. Utilizarea acestui model înseamnă explorarea și înțelegerea influențelor micro și macrosistemelor, a modului în care acestea influențează viața copiilor și a tinerilor și, la rândul lor, conduc la situații în care copiii și tinerii sunt afectați de violența între copii (și tineri).⁷

7. Vă rugăm să consultați: Proiectul SOS Satele Copiilor Internațional privind practicile sensibile la traumă – Resurse disponibile la: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices> și McLeod, S. (2020) Teoria sistemelor ecologice a lui Bronfenbrenner la: <https://www.simplypsychology.org/Bronfenbrenner.html>

MODELUL ECOLOGIC AL LUI BRONFENBRENNER (ADAPTAT⁸)

Genul

Fetele și băieții sunt afectați în egală măsură de violența între copii (și tineri), dar o pot resimți în modalități diferite și în diferite etape ale copilăriei și adolescenței. Atunci când analizăm căile de reducere a vulnerabilității copiilor și tinerilor, este important să înțelegem rolul pe care îl pot juca diferitele valori și atitudini sociale și de gen.

Spre exemplu, fetele și băieții din întreaga lume sunt adesea tratați diferit și pot fi expuși la așteptări diferite. Un exemplu ar putea fi normele patriarhale care guvernează comportamentul fetelor, de la care se așteaptă să se conformeze ideilor de feminitate și modestie. Pe măsură ce cresc, libertatea fetelor poate fi restricționată și ele pot fi avertizate să nu cauzeze rușine familiei și trebuie să fie ascultătoare și modeste. Inegalitatea de poziție în societate le poate expune riscului de a fi vizate de violența între copii (și tineri).

8. https://www.researchgate.net/publication/311843438_Housing_Children_South_Auckland_The_Housing_Pathways_Longitudinal_Study/figures?lo=1

Mai mult, acestea pot fi obligate să păstreze tăcerea atunci când împotriva lor se îndreaptă o astfel de formă de violență, mai ales dacă este vorba de violență sexuală.

Pe de altă parte, de la băieți se așteaptă să își manifeste masculinitatea și să fie încurajați să aibă o prezență mai vizibilă în societate. Acest lucru, la rândul său, poate influența modul în care băieții sunt mai susceptibili de a fi implicați în violență fizică pentru a-și dovedi bărbăția și statutul în comunitate. Ei pot deveni mai susceptibili la comportamente riscante, cum ar fi aderarea la bande și consumul de droguri și alcool, o situație care, la rândul său, a fost asociată cu escaladarea comportamentelor violente în rândul bărbaților tineri. De asemenea, acei băieți care sunt percepuți ca neîndeplinind standardele de masculinitate pot fi expuși unui risc ridicat de a fi vizați de alți tineri. Băieții se pot simți incapabili să solicite ajutor pentru că a fi perceput ca vulnerabil este inacceptabil.

Copiii în îngrijire alternativă

Gândindu-se la circumstanțele care s-ar putea aplica în mod specific copiilor și tinerilor aflați în îngrijire alternativă, cercetătoarea Christine Barter a realizat două studii despre violența între copii (și tineri) în mediile de îngrijire alternativă. În primul ei studiu,⁹ a colectat informații de la tineri din 14 locuri - instituții rezidențiale de mici dimensiuni. Printre constatările ei, a recunoscut faptul că tinerii aflați în îngrijire se confruntă cu aceleași riscuri generale de violență ca și alți tineri pentru că interacționează, socializează, învață și se joacă în aceleași spații ca și ceilalți copii din comunitate. Cu toate acestea, traiul într-un mediu rezidențial poate prezenta oportunități deosebite pentru dezvoltarea de „ierarhii în grupurile de tineri” sau „ordine de haită” și, prin urmare, a unui context în care violența între tineri va fi o realitate. Acest lucru poate implica utilizarea puterii și a influenței de către unul sau doi tineri în mod aparte și a capacității acestora de a-și folosi forța, precum și manipularea emoțională și intimidarea asupra celorlalți. Modificarea dinamicii grupului poate fi, de asemenea, problematică, ca atunci când aceasta este determinată de sosirea unui nou tânăr în mediul de îngrijire.

Studiul lui Barter a constatat că o mare parte a violenței între tineri care avea loc în unitățile rezidențiale era ascunsă de personal și că tinerii erau supuși unei presiuni considerabile pentru a nu o divulga. Alte motive pentru care tinerii au declarat că nu erau dispuși să facă confidențe personalului au inclus lipsa de încredere în aceștia, precum și îngrijorarea că personalul nu ar putea sau nu ar dori să rezolve problema. Într-adevăr, s-a considerat că personalul putea chiar agrava situația. Tinerii nu au vrut să se implice sau să fie identificați ca persoane care își pârlăsc colegii.

9. Barter, C. (2003) Tinerii din îngrijirea rezidențială vorbesc spre violența între tineri. Jurnalul scoțian de îngrijire rezidențială a copilului, Vol. 2 (2). Disponibil la: https://www.celcis.org/application/files/9016/2324/8217/Peer_Violence.pdf

Un al doilea studiu¹⁰ realizat de Christine Barter și Eleanor Luftman a analiza violența între copii (și tineri) în sistemul de îngrijire în familii substitutive. Autoarele au confirmat că „se cunosc foarte puține lucruri despre violența între copii și tineri în sistemul de îngrijire în familii substitutive”, în timp ce și-au exprimat îngrijorarea că, din cauza statutului lor și a discriminării care îl însoțește datorită statutului de „îngrijire”, copiii și tinerii plasați în asistență maternală/alte familii ar putea fi expuși unui risc mai ridicat de a experimenta reacții și interacțiuni negative din partea și cu ceilalți copii și tineri.

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Această lucrare face o prezentare contextualizată a violenței între copii (și tineri), analizând interdependența dintre diferitele medii și alegerile personale. Lucrarea se bazează pe un amplu studiu de caz pentru a demonstra constatările.

Firmin, C. (2017) *Abuzul între tineri: O prezentare contextuală*. Londra, Routledge.

Proiectul REVIS – „Răspunsul la violența între copii în școli și în mediile adiacente” – reunește organizațiile de protecție a copilului din sud-estul Europei într-o colaborare menită să reducă violența împotriva copiilor, să dezvolte capacitățile și cunoștințele profesioniștilor din domeniul îngrijirii copiilor și să capaciteze copiii în fața practicilor nocive. Mai multe informații pot fi consultate la: <https://childhub.org/en/series-of-child-protection-materials/revis>

Acest link vă va conduce la mai multe resurse despre practicile sensibile la traumă dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional ca parte a proiectului „Locuri sigure, copii care înfloresc”: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Aceste resurse didactice oferite de BBC sunt foarte utile pentru a demonstra ce simt cei care sunt afectați de violența între copii (și tineri). Următoarele două materiale video conțin scurte povești adevărate în format animat despre cum se simte cineva care este inițiatorul violenței între copii (și tineri) și care ar putea fi implicațiile pentru cineva care este ținta violenței între copii (și tineri).

„Efectul bullying-ului” – disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=BILlrluUbIM>

„A fi un bully” – disponibil la: https://www.youtube.com/watch?v=_B6ro7M4mZg

10. Luftman, E. & Barter, C. (2016) Violența între copii și tineri în îngrijirea în familii substitutive: O analiză a dovezilor obținute din cercetare. *Child and Family Social Work*, 11(3), 232-241. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/295858600_Peer_violence_in_foster_care_A_review_of_the_research_evidence

SECȚIUNEA 7

Identificarea comportamentelor îngrijorătoare

SECȚIUNEA 7

Identificarea comportamentelor îngrijorătoare

„Deci, în primul rând, adulții trebuie să identifice fenomenul și toate părțile implicate.”

„Este foarte dificil să identifici aceste tipuri de violență, din punctul meu de vedere.”

„Trebuie să-i mulțumesc profesorului meu care a reușit să înțeleagă cu ce mă confruntam și a rupt ciclul înainte ca lucrurile să devină și mai grave.”

INTRODUCERE

În timpul exercițiului de cercetare pentru acest proiect, practicienii în domeniul îngrijirii copiilor și tinerilor și alte părți interesate ne-au declarat că doresc să își îmbunătățească capacitatea de a identifica momentele când comportamentul unui copil sau al unui tânăr față de ceilalți copii sau tineri trebuie să îi îngrijoreze. Aceștia au spus că stabilirea pragurilor dintre comportamentele sexuale adecvate și inadecvate le-a ridicat provocări reale.

Atunci când se fac aprecieri cu privire la violența între copii (și tineri), este util să se înțeleagă nivelul de dezvoltare al copilului - care include dezvoltarea fizică, cognitivă, socială și emoțională care se produce de-a lungul vieții unui copil și a unui tânăr - și să se cunoască comportamentele așteptate și comportamente îngrijorătoare, în funcție de vârstă. **Cu toate acestea**, este la fel de important să recunoaștem complexitatea acestor teme și modul în care furnizarea de informații aprofundate necesită mai mult spațiu decât poate fi dedicat acestei probleme în prezentul Ghid de practică. Așadar, în această secțiune, vom face doar o **prezentare introductivă generală și de ansamblu** a comportamentelor așteptate în relațiile cu alți copii și tineri, din copilărie timpurie și până la perioada târzie a adolescenței.

Vă încurajăm să citiți materiale suplimentare detaliate pe această temă și, dacă este posibil, să participați la cursuri de formare pe tema identificării comportamentelor îngrijorătoare în legătură cu violența între copii (și tineri). **În plus, este foarte**

important să rețineți că fiecare copil sau tânăr este diferit - acesta va crește, va învăța, se va maturiza și își va dezvolta abilitățile în ritmul său. Acest lucru înseamnă că, atunci când lucrăm cu un copil sau un tânăr, trebuie să îi evaluăm și să îi înțelegem pe deplin situația unică.

COMPORTAMENTUL COPIILOR ȘI ADOLESCENȚILOR ȘI RISCURILE DE VIOLENȚĂ ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)

Copiii și tinerii de toate vârstele sunt afectați de violența între copii (și tineri).¹¹ Însă, la vârste diferite și în stadii diferite de dezvoltare, aceștia pot deveni mai expuși riscului. Concluziile exercițiului de cercetare pentru acest proiect au ilustrat, spre exemplu, modul în care practicienii din domeniul îngrijirii copiilor și tinerilor și alți profesioniști din cele cinci țări participante la acest proiect consideră că, copiii cu vârsta între 11 și 15 ani sunt cei mai vulnerabili la violența între copii (și tineri), urmați îndeaproape de cei cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani.

Este, de asemenea, important atunci când ne gândim la intervenții în situații de violență între copii (și tineri), să luăm în considerare gradele de comportament pe care le putem observa sau despre care putem afla. Spre exemplu, violența între copii (și tineri) poate varia în grad, de la un copil care îl împinge pe altul la locul de joacă până la violență fizică gravă. Poate merge de la remarci cu conotație sexuală la agresiune sexuală sau de la remarci lipsite de considerație la abuz verbal și emoțional specific și vicios.

Informațiile din graficul de mai jos oferă **o imagine de ansamblu simplă și generalizată** asupra unor comportamente pe care le-am putea observa la copii și tineri. Aceste informații se referă la:

- Patru categorii de vârstă diferite.
- Unele evoluții așteptate/comportamente tipice în relațiile dintre copii și tineri.
- Anumite semne ale unor comportamente îngrijorătoare și riscurile de violență între copii (și tineri).

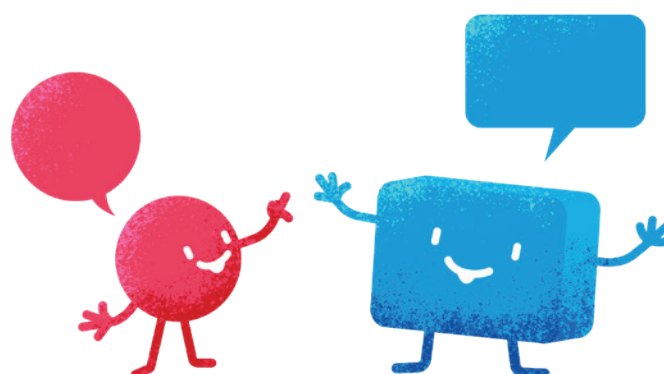
Nu am inclus informații despre comportamentele sexuale pentru că acestea sunt prezentate într-un grafic separat ulterior în această Secțiune. De asemenea, în Secțiunea 9, pagina 94, veți găsi informații suplimentare care vă pot ajuta să recunoașteți dacă un copil sau un tânăr poate să fi fost expus la violență.

11. Cunoașterea violenței în copilărie (2017) *Raportul global privind încetarea violenței în copilărie din anul 2017*. Cunoașterea violenței în copilărie. New Delhi, India, A se vedea și <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK44293/#> și, Guvernul galez în parteneriat cu NSPCC și Barnardo's Wales (2020) *Îndrumări pentru instituțiile educaționale în legătură cu abuzul sexual, exploatarea și comportamentele sexuale nocive între copii și tineri*. Disponibil la <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-10/guidance-for-education-settings-on-peer-sexual-abuse-exploitation-and-harmful-sexual-behaviour.pdf>

EVOLUȚII ȘI COMPORTAMENTE ALE COPIILOR ȘI TINERILOR ÎN FUNCȚIE DE GRUPA DE VÂRSTĂ

	Dezvoltare și comportamente tipice (Abilități și comportamente pe care ne-am putea aștepta să le vedem instalate la copii în conformitate cu o dezvoltare sănătoasă)
Copilăria timpurie (2-4 ani)	Învăț să împartă Alternarea rolurilor. Să fii bun cu ceilalți. Tratarea frustrărilor de bază și a emoțiile cauzate de acestea Notă: Acest lucru se întâmplă mai ales în familie, în grupul de joacă, la creșă sau în mediul preșcolar.

12. O mare parte din informațiile din această coloană a graficului au provenit din publicații - Cunoașterea violenței în copilărie (2017) *Raportul global privind încetarea violenței în copilărie din anul 2017*. Cunoașterea violenței în copilărie. New Delhi, India.

13. Cunoașterea violenței în copilărie (2017) *Raportul global privind încetarea violenței în copilărie din anul 2017*. Cunoașterea violenței în copilărie. New Delhi, India.

Semne ale comportamentelor îngrijorătoare	Riscul de violența între copii (și tineri) ¹²
Agresivitate excesivă față de alți copii. Crize extreme (țipete/plâns) atunci când pierde la jocuri sau când lucrurile „nu merg”. Neparticipare/ retragere/anxietate/comportament anxios. Frica de a participa la activități de grup. Notă: Aceasta este vârsta la care comportamentele care pot părea „diferite” de cele ale altor copii de vârsta lor pot indica dizabilități „ascunse” sau alte vulnerabilități, inclusiv preocupări legate de protecție și, prin urmare, trebuie raportate și explorate de către adulți competenți.	Se consideră¹³ că, la această vârstă, o mare parte din violența împotriva copiilor provine de la persoanele de îngrijire, mai degrabă decât de la alți copii.

Copilăria mijlocie (5-10 ani)	Împrietenirea. Alăturarea la jocul în grup. Învățarea bunătații și ajutorarea celorlalți – împărțind și alternând. Învățarea lucrului în echipă – ex. școală, în practicarea sporturilor. Tratarea conflictelor între copii – ex. deprinderea abilităților de gestionare a conflictelor și cum să facă față respingerii din partea altor copii. Începutul presiunilor legate de gen între copii. Câștigarea încrederii și stimei de sine – încep să învețe mai multe despre cine sunt, cum arată și punctele forte, punctele slabe și interesele lor specifice, indiferent dacă este vorba de abilități academice sau abilități sportive sau creative. Începerea înțelegerii limitelor. Începerea asumării responsabilității pentru propriile comportamente. Înțelegerea faptului că a face ceea ce este corect este o opțiune activă.
---	--

14. Cunoașterea violenței în copilărie (2017) *Raportul global privind încetarea violenței în copilărie din anul 2017*. Cunoașterea violenței în copilărie. New Delhi, India.

15. *ibid.*

Comportament violent din punct de vedere fizic față de alți copii care îi rănesc și îi afectează negativ pe ceilalți.

Afirmațiile discriminatorii și adesea „extreme” sunt, de multe ori, o reflectare a culturii, valorilor familiale și socializării, în această etapă.

Utilizarea mai intensă a limbajului vulgar – ex. înjurături.

Comportamente manipulative, cum ar fi vizarea și abordarea altor copii în zone liniștite, izolate sau formarea unui „grup” pentru a face acest lucru.

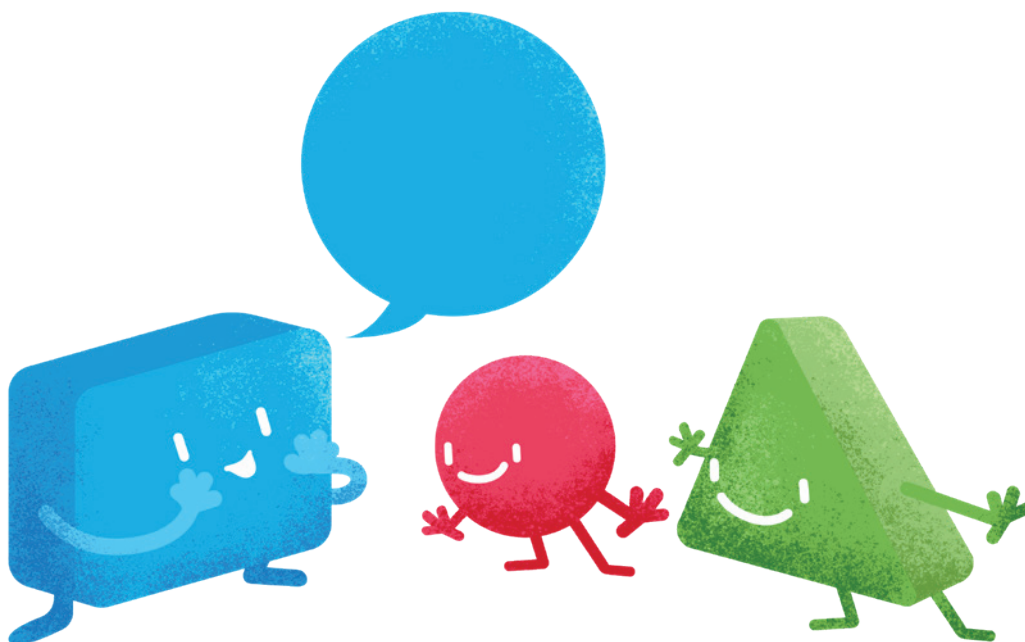
Pe măsură ce cresc și intră la școală, copiii interacționează mai mult timp cu alți copii, ceea ce le poate crește riscul de a se confrunta cu abuzuri emoționale și fizice din partea altor copii. Se crede că violența între copii apare, cel mai probabil, în jurul vârstei de 6 ani.¹⁴

Se estimează că până în perioada copilăriei mijlocii, 25–30% dintre fete și 50% dintre băieți vor fi experimentat o formă de violență fizică.¹⁵

Inadaptarea, probabil din cauza vestimentației, intereselor, contextului familial, veniturilor gospodăriei și deținerea/nedeținerea de bunuri (spre exemplu, deținerea de telefoane mobile și alte echipamente personale etc.) devine din ce în ce mai mult un factor care influențează dacă cineva este inclus sau exclus din grupurile de copii/prietenii, cu o vulnerabilitate potențial crescută la violența între copii.

Nivelurile de pregătire fizică, abilitățile sportive și alte abilități sociale pot deveni mai vizibile în ceea ce privește riscul de excludere din grupuri și, prin urmare, vulnerabilitatea la violență.

Capacitățile/dizabilitățile academice, cum ar fi dislexia sau discalculia sau alte dizabilități ascunse, devin mai proeminente și pot determina situația/vulnerabilitatea unui copil în grupurile de copii/colégi.

Adolescența timpurie (11-16 years)	Adolescența timpurie este o perioadă de dezvoltare fiziologică, socială și emoțională rapidă. Este o perioadă de dezvoltare hormonală. În această perioadă, copiii dobândesc mai multe deprinderi de viață și de luare a deciziilor și își dezvoltă sentimentul de sine. Tinerii încep să vadă mai multă independență, iar abilitățile lor personale de luare a deciziilor se vor dezvolta într-un ritm rapid. Încep să se îndepărteze de familie pentru a afla cine și cum vor să fie și în ce grup vor să se încadreze. Ceilalți tineri și presiunea din partea acestora pot juca un rol mai important în determinarea alegerilor de viață și a ceea ce devine important, cum ar fi, spre exemplu, stilul personal (haine și păr, etc.) și hobby-uri/interese. Este un moment în care tinerii încep să devină conștienți de sexualitatea și orientarea lor de gen, care face parte din procesul de conștientizare a sentimentului de sine și a propriei identități. Presiunea academică va crește și poate provoca stres, dar va oferi și opțiuni pentru parcursuri viitoare. Acesta este un moment în care rețelele de socializare și activitatea online pot influența în mod deosebit stima de sine, alegerile de viață, interesele și valorile. Poate fi un moment în care problemele și provocările familiale pot avea un impact asupra comportamentului la școală și în alte medii.
--	--

Deși această perioadă repetă mult din ceea ce a început deja în anii primari, comportamentele violente și agresive se pot intensifica.

Sfidare extremă față de autorități, inclusiv față de profesori, practicieni în domeniul îngrijirii și părinți.

Controlul asupra altora/forțarea altora să facă lucruri împotriva voinței lor sau șantajarea acestora.

Experimentarea consumului de alcool sau droguri fără a ține cont de siguranța celorlalți sau de propria lor siguranță, ceea ce conduce la un comportament abuziv și uneori periculos.

La această vârstă, adolescenții devin mai independenți și interacționează cu mai multe și diferite grupuri de oameni, astfel încât sunt din ce în ce mai expuși la riscuri mai mari în cadrul comunității mai ample. Spre exemplu, în rândul copiilor cu vârsta cuprinsă între 13-15 ani, intimidarea și implicarea în lupte fizice la școală devin strâns intercorelate. Raportul „Încetarea violenței în copilărie” indică faptul că este probabil ca cei care sunt hărțuiți (bullied) să îi agreseze la rândul lor pe alții, iar cei care îi hărțuiesc pe alții (bully) sunt, la rândul lor, susceptibili de a fi hărțuiți (bullied).

Forța fizică crește, mai ales în cazul băieților, și îi face pe unii să se simtă mai încurajați să facă uz de forța lor fizică.

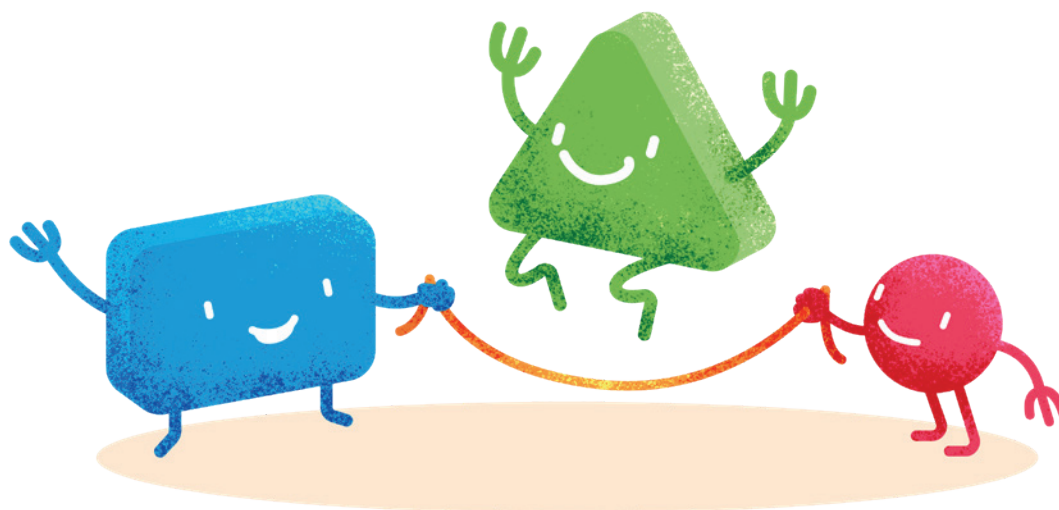
Pe măsură ce copiii devin mai independenți în utilizarea internetului și încep să folosească telefoanele mobile, ei devin vulnerabili la violența online sub formă de hărțuirea cibernetică (cyberbullying), pe site-uri web care promovează anorexia, sinuciderea și agresiunea sexuală, „sexting”, pornografie și ademenire (grooming) pentru exploatare sexuală. Pot, de asemenea, să posteze imagini sexuale cu ei sau să solicite/permită altor tineri să le posteze.

Oportunitățile tind să se extindă pentru băieți și să se reducă pentru fete. Băieții pot fi încurajați să fie agresivi și dominanți, inclusiv la nivel sexual. În schimb, fetele sunt în mod corespunzător lipsite de mobilitate socială. Ele sunt mai predispuse să fie hărțuite (bullied) cu intenția de a le ridiculiza, umili sau exclude din punct de vedere social.

Adolescenții încep să se angajeze în relații romantice și sexuale. Acest lucru are implicații atât pentru violența comisă, cât și pentru statutul de victimă. În studiile privind violența împotriva copiilor, principalii autori ai abuzurilor sexuale împotriva băieților au fost colegii de școală, prietenii și vecinii acestora. S-a estimat că 45-77% din actele de violență sexuală îndreptate împotriva fetelor au fost comise de un partener romantic sau intim.¹⁶

Adolescența târzie (17- 19 ani)	Modificări fizice majore se vor fi produs deja până acum, deși organismul este încă în dezvoltare. Opiniile grupului de tineri tind să fie în continuare importante, însă pe măsură ce tinerii se maturizează și încep să dea mai mult sens identității și opiniilor lor, această influență se poate diminua. Rolurile de gen continuă să devină din ce în ce mai socializate/contruite social și presiunea se acumulează în ceea ce privește conformarea la noțiunile convenționale de feminitate și masculinitate. Lumile fetelor se pot restrânge din ce în ce mai mult, în timp ce băieții pot începe deja să își asume rolul și privilegiile – și așteptările de la acestea – ca bărbați.
--	---

17. Foshee, V.A., et al. (2004). „Evaluarea efectelor pe termen lung ale programului Safe Dates (*Întâlniri romantice sigure*) și un impuls în prevenirea și reducerea victimizării și comiterii de acte de violență în întâlnirile romantice dintre adolescenți.” *Jurnalul American de Sănătate Publică* 94(4): pp. 619-24.

Toate riscurile asociate adolescenței mijlocii se pot aplica în continuare, însă comportamentul de asumare a unor riscuri nocive se poate accentua și deveni excesiv, spre exemplu, experimentând consumul de droguri. În special pentru tinerii bărbați, riscul consumului excesiv de alcool poate conduce la comportamente agresive sau infracționale (lupte între bande, furt, jaf etc.).

Utilizarea armelor, violența în grup/în grup indusă de bandă.

Fortărea prin agresiune a altor persoane să facă ce își doresc ei să facă.

Experimentare sexuală nocivă.

În această etapă, experiențele fetelor și băieților tind să se depășească și mai mult. Fetele suferă anumite forme de violență mai mult decât băieții, inclusiv violență din partea partenerului intim și violență sexuală.

Influența și presiunea pentru conformare cu rolurile de gen se accentuează și pot conduce la încurajarea băieților sau așteptarea ca aceștia să devină mai dominanți și mai agresivi, inclusiv din punct de vedere sexual.

Unele rapoarte indică faptul că o proporție mare de bărbați au comis pentru prima dată un viol la vârsta adolescenței.¹⁷

Băieții pot fi mai expuși la un risc mai mare de violență fizică din partea colegilor, de exemplu, fiind mai expuși la violența tinerilor și a bandelor - ceea ce duce chiar la o expunere mai mare la omucidere.

Fetele continuă să fie expuse la un risc mai ridicat de a fi ridiculizate sau excluse din punct de vedere social de alți tineri sau tinere.

Prezentăm în continuare informații care au fost preluate dintr-un grafic creat pentru Societatea Națională pentru Prevenirea Cruzimii față de Copii (NSPCC)¹⁸ din Marea Britanie. Acesta a fost creat în mod special în legătură cu comportamentul sexual, dar l-am recreat aici deoarece credem că poate fi util și pentru o analiză a tuturor formele de violență între tineri.

CADRUL COMPORTAMENTELOR SEXUALE NOCIVE ADAPTAT DINTR-UN CADRU DEZVOLTAT PENTRU SOCIETATEA NAȚIONALĂ PENTRU PREVENIREA CRUZIMII FAȚĂ DE COPII (MAREA BRITANIE)				
Normal	Nepotrivit	Problematic	Abuziv	Violent
• Așteptat din punct de vedere al dezvoltării • Acceptabil din punct de vedere social. • Consensual, reciproc. • Proces de decizie în comun.	• Situații singulare de comportamente nepotrivite. • Comportamente acceptabile din punct de vedere social în grupul de tineri. • Contextul comportamentului poate fi nepotrivit. • În general, consensual și reciproc.	• Comportamente problematice și îngrijorătoare. • Neobișnuit din punct de vedere al dezvoltării și neașteptat din punct de vedere social. • Fără elemente evidente de victimizare. • Problema consimțământului poate fi neclară. • Posibilă lipsă a reciprocității sau egalității de forțe. • Poate include niveluri de compulsivitate.	• Intenție sau rezultat de victimizare. • Include abuz de forță. • Constrângere și forță pentru a asigura conformarea victimelor. • Intruziv. • Lipsa consimțământului în cunoștință de cauză sau incapacitatea victimei de a exprima în mod liber acest consimțământ. • Poate include elemente de violență expresivă.	• Abuz sexual violent din punct de vedere fizic. • Foarte intruziv. • Violența instrumentală care este excitantă din punct psihologic și/sau sexual pentru făptuitor. • Sadism.

18. Disponibil pe site-ul web NSPCC: <https://learning.nspcc.org.uk/media/1657/harmful-sexual-behaviour-framework.pdf>

DEZVOLTAREA COMPORTAMENTULUI SEXUAL

Pornind de la informațiile de mai sus, vom face acum o succintă prezentare generală a preocupărilor legate în mod special de comportamentul sexual. Vă rugăm să consultați Secțiunea 4 Pagina 29 din acest Ghid de practică unde veți găsi scurte definiții ale termenilor abuz sexual și hărțuire sexuală. Vă rugăm să consultați și Secțiunea 6, în care discutăm problemele genului și normelor societale și rolul pe care acestea îl pot juca în expunerea fetelor și băieților la risc de diferite forme de abuz sexual.

Influențele care pot fi exercitate asupra comportamentului sexual al copiilor și tinerilor sunt multiple. Spre exemplu, comportamentele sexuale potrivite vârstei pot fi afectate de o serie de diferite motive care includ, fără însă a se limita la:

- Abuz fizic și sexual și neglijare emoțională.
- Expunerea accidentală/neaccidentală la materiale cu conținut sexual explicit, cum ar fi pornografia pe internet sau alte forme de pornografie.
- Expunerea la activități sexuale ale adulților.
- Expunerea la violență în familie.
- Pierdere sau trăirea altor evenimente traumatice.

Majoritatea comportamentelor sexuale manifestate de copii și tineri se vor „așeza” într-un interval de dezvoltare normativă. Provocarea constă în a identifica comportamentele sexuale care nu se încadrează în acest interval și a decide dacă respectivele comportamentele indică sau nu apariția violența între copii (și tineri).¹⁹

În tabelul de mai jos, veți găsi o **prezentare introductivă foarte generală** a ceea ce ne-am putea aștepta în legătură cu dezvoltarea sexuală și anumite comportamente nepotrivite până în perioada adolescenței timpurii. Orice comportament care presupune constrângere, intimidare sau forțarea altora să participe trebuie considerat nociv.

Este extrem de important să ne amintim că orice comportament sexual se bazează pe un spectru de dezvoltare. Acest lucru înseamnă că poate să nu fie specific vârstei, ci mai degrabă că depinde de stadiul de dezvoltare și contextul fiecărui copil sau tânăr. Înseamnă, de asemenea, și că trebuie să luăm întotdeauna în considerare modul în care copiii sau tinerii pot crește, învăța, se pot maturiza și acționa în funcție de propriile circumstanțe. Este important să evaluăm cu atenție și să analizăm ceea ce se întâmplă în funcție de fiecare caz în parte. Din nou, vă îndemnăm să citiți materiale suplimentare detaliate despre acest subiect sau, dacă este posibil, să participați la cursuri de formare relevante.

19. Informațiile din acest grafic au avut la bază: Cadrul Comportamentelor Sexuale Nocive, care se regăsește în Guvernul galez în parteneriat cu NSPCC și Barnardo's Wales (2020) Îndrumări pentru instituțiile educaționale în legătură cu abuzul sexual, exploatarea și comportamentele sexuale nocive între copii și tineri. Disponibil la: <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-10/guidance-for-education-settings-on-peer-sexual-abuse-exploitation-and-harmful-sexual-behaviour.pdf>

EVOLUȚII ȘI COMPORTAMENTE ALE COPIILOR ȘI TINERILOR ÎN FUNCȚIE DE GRUPA DE VÂRSTĂ ²⁰

	Dezvoltarea sexuală
Copilăria timpurie (2-4 ani)	Inhibiție absentă sau limitată la nuditate. Atingerea propriilor părți intime. Vorbire despre funcțiile corpului. Curiozitate față de corpurile goale proprii și ale altor persoane. Jocul de rol consensual cu alți copii, cum ar fi, spre exemplu, explorarea diferitelor relații sau roluri, cum ar fi „joaca de-a casa”, joaca de-a mama și de-a tata sau joaca de-a doctorul, care includ reprezentarea situațiilor pe care le observă în propriile case. <i>Este important să fim conștienți de faptul că copiii foarte mici pot avea erecții și că acest lucru este absolut normal.</i>
Copilăria mijlocie (5-10 ani)	Adresare de întrebări despre sex și relații și de unde vin bebelușii. Explorarea consensuală a relațiilor cu alți copii, adică prin flirt, ținerea de mână cu un „iubit” sau „iubită” și săruturi pe obraz. Auzirea și spunerea de glume „vulgare” potrivite vârstei. Copiii mai mici (de obicei până la vârsta de 7 ani) tind să fie curioși despre cum arată părțile intime ale altor copii. Simularea de tipul „arată-mi pe al tău și ți-l arăt pe al meu” cu copii de aceeași vârstă, cu consimțământ reciproc, nu este neapărat ceva îngrijorător la copiii mai mici. Este important de menționat că acest lucru ar putea depăși limitele atunci când unul dintre copii nu se simte în largul său sau este incapabil să spună nu. Vorbim aici și de alte persoane în zonele private ale corpului, ceea ce este îngrijorător și se consideră extrem de nepotrivit. Atingerea propriului corp, inclusiv masturbare. O atitudine mai modestă și solicitări de intimitate.

20. Informațiile din acest grafic au avut la bază: Cadrul Comportamentelor Sexuale Nocive, care se regăsește în Guvernul galez în parteneriat cu NSPCC și Barnardo's Wales (2020) Îndrumări pentru instituțiile educaționale în legătură cu abuzul sexual, exploatarea și comportamentele sexuale nocive între copii și tineri. Disponibil la: <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-10/guidance-for-education-settings-on-peer-sexual-abuse-exploitation-and-harmful-sexual-behaviour.pdf>; Și ONG-ul Paicabí în numele SOS Satele Copiilor Regiunea America Latină și Caraibe (LAAM) (2014) Ghid privind comportamentele sexuale problematice și practicile sexuale abuzive. Disponibil la: www.paicabi.cl; Și Centrul Sud-Estic împotriva Agresiunii Sexuale și Violenței în Familie (2017) Comportamente sexuale potrivite vârstei la copii și tineri, Informații pentru persoanele de îngrijire, profesioniști și publicul larg. Disponibil la: <https://ncsby.org/sites/default/files/Age-appropriate-behaviours-book.pdf>; Și Consiliul Herefordshire (2021) Ghid privind abuzurile între copii și tineri pentru școli. Disponibil la: <https://www.herefordshire.gov.uk/downloads/file/22129/peer-on-peer-abuse-guidance>

	Posibile comportamente îngrijorătoare
	Simularea actelor sexuale. Atingerea excesivă a propriilor părți intime. Încercarea de a atinge părțile intime ale adulților și ale altor copii. Jocuri sexuale cu păpuși sau jucării moi. Forțarea altor copii să fie atinși pe sau în părțile intime (spre exemplu, în timpul jocului de-a doctorul/jocului de rol).
	Forțarea sau constrângerea altora, inclusiv participarea acestora la jocuri sexuale. Masturbare excesivă și/sau masturbare în public. Vorbire în mod obișnuit despre sex și acte sexuale. Exprimarea dorinței de a avea contact sexual cu cineva. Cunoștințele sexuale par a fi prea avansate pentru vârsta lor, în contextul dat. Accesarea de filme și reviste sau materiale online care sunt nepotrivite pentru această categorie de vârstă, inclusiv jocuri video cu violență sau sexuale. Postarea de imagini sexuale online. Bullying cibernetic

Adolescența timpurie (11-16 ani)	Existența sau dorința de a avea o relație romantică cu un alt adolescent (de același sex sau de sex diferit). Folosirea unui limbaj sexual și discuții despre sex cu alți adolescenți. Dorința de mai multă intimitate – ușa dormitorului închisă, baia încuiată etc. Căutarea de informații despre sex în cărți sau online. Masturbare în privat. Nevoie din ce în ce mai mare de intimitate. Existența conturilor pe rețelele de socializare care nu sunt monitorizate de un adult (raportat la vârstă și nivelul de dezvoltare). <i>Pentru copiii de această vârstă, este neobișnuit să manifeste comportamente sexuale în public..</i>
Adolescența târzie (17-19 ani)	

	Cunoștințele sexuale par a fi prea avansate pentru vârsta lor, în contextul dat. Supraexpunerea la materiale pornografice, atât în reviste și filme, cât și online. Masturbarea excesivă și incapacitatea de a se opri până la punctul în care afectează participarea la viața cotidiană. Atingerea nepotrivită a altor adolescenți. Exercitarea forței asupra unei persoane, cu o vârstă semnificativă mai mică sau un nivel de dezvoltare semnificativ inferior, adică asupra unui tânăr care este cu 2 ani mai mic/mai mare. Comportament care implică forță, constrângere, intimidare, mită sau amenințări. Interes cronic pentru pornografie. Expunerea organelor genitale în public. Comportament care implică limbajul sexual degradant. Hărțuirea care vizează LGBTQI+.
	Preocupările din perioada târzie a adolescenței sunt similare celor din adolescența timpurie, cu risc crescut de viol, contact sexual cu persoane mult mai tinere, voaierism și realizarea de fotografii sexuale cu alte persoane cu scopul explicit de a le exploata.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați referințele la lecturi suplimentare de la sfârșitul acestei secțiuni.

Profesioniștii care identifică tineri și copii care manifestă comportamente problematice și abuzive din punct de vedere sexual trebuie să:

- Se asigure că înțeleg bine principiile dezvoltării copilului, inclusiv vârstele și etapele.
- Înțeleagă strategiile de siguranță cibernetică și principiile securității în mediul digital care sunt relevante pentru diferitele vârste și etape, să demonstreze competență și să discute în largul lor cu copiii și tinerii despre aceste probleme.
- Fie capabili să îndrume un copil sau un tânăr către alți profesioniști care sunt calificați în acest domeniu, dacă nu se simt confortabil să vorbească despre aceste probleme chiar ei.

Copiii și tinerii cu nevoi suplimentare de sprijin (NSS)

Copiii sau tinerii cu NSS pot experimenta o dezvoltare fizică și sexuală normală. Cu toate acestea, acești copii și tineri tind să fie și suprareprezențați în populația de tineri care manifestă un comportament sexual abuziv și au nevoie de mai multă îndrumare și monitorizare din partea adulților amabili și de încredere din jurul lor.

Impactul acestor probleme poate însemna că acești copii și tineri au dificultăți în a înțelege normele sociale din jurul practicilor și relațiilor sexuale. Fixațiile pot să apară și, spre exemplu, în jurul materialelor online care au un conținut explicit din punct de vedere sexual și se pot dezvolta rapid dacă nu sunt detectate și corectate la timp.

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

UNICEF a produs acest scurt material video pentru a arăta cum se dezvoltă creierul adolescentului. A fost produs împreună cu publicația „Creierul adolescentului”. Disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=-1FRco3Bjyk>

Câteva materiale video interesante despre dezvoltarea copilului pot fi consultate și în Discuțiile TED. Linkul de mai jos vă conduce la o prezentare deosebit de interesantă susținută de Helen Pearson despre interacțiunea dintre dezvoltare și mediu.

<https://www.youtube.com/watch?v=8Dv2Hdf5TRg>

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

SOS Satele Copiilor Internațional (2020) *GHIDUL „CUM SĂ: Facem diferența între comportamentele acceptabile, problematice și abuzive în relațiile dintre copii*. SOS Satele Copiilor Internațional. Disponibil la: https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/09aca19e-1841-46eb-b824-16dce9f310c3/200228-How-to-Guide_Child-to-Child

Centrul Sud-Estic împotriva Agresiunii Sexuale și Violenței în Familie (SECASA) (2017) *Comportamente sexuale potrivite vârstei la copii și tineri, Informații pentru persoanele de îngrijire, profesioniști și publicul larg*. Centrul Sud-Estic împotriva Agresiunii Sexuale și Violenței în Familie. Disponibil la: <https://ncsby.org/sites/default/files/Age-appropriate-behaviours-book.pdf>

Guvernul galez în parteneriat cu NSPCC și Barnardo's Wales (2020) *Îndrumări pentru instituțiile educaționale în legătură cu abuzul sexual, exploatarea și comportamentele sexuale nocive între copii și tineri*. Disponibil la: <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-10/guidance-for-education-settings-on-peer-sexual-abuse-exploitation-and-harmful-sexual-behaviour.pdf>

ONG-ul Paicabí în numele SOS Satele Copiilor Regiunea America Latină și Caraibe (LAAM) (2014) *Ghid privind comportamentele sexuale problematice și practicile sexuale abuzive*. Disponibil la: <https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/23748539-4ee6-4b8d-9828-ddd316cbacdc/Guide-to-Problematic-Sexual-Behaviours-and-Abusive-Sexual-Practises.pdf>

Consiliul Herefordshire (2021) *Ghid privind abuzurile între copii și tineri pentru școli*. Disponibil la: <https://www.herefordshire.gov.uk/downloads/file/22129/peer-on-peer-abuse-guidance>

Accesând aceste link-uri, veți găsi informații suplimentare despre identificarea comportamentelor sexuale nocive:
<https://www.nice.org.uk/guidance/ng55>

<https://www.csnetwork.org.uk/en/beyond-referrals-levers-for-addressing-harmful-sexual-behaviour-in-schools>

SECȚIUNEA 8

Crearea de spații sigure: Importanța politicilor privind protecția împotriva violentei între copii (și tineri)

SECȚIUNEA 8

Crearea de spații sigure: Importanța politicilor privind protecția împotriva violenței între copii (și tineri)

INTRODUCERE

Organizațiile și toți cei care lucrează în cadrul acestora și sunt asociați cu acestea au datoria de a proteja copiii împotriva vătămarilor. Vorbim aici atât de abuzuri ale adulților împotriva unui copil sau unui tânăr, precum și de violența între copii (și tineri). Așadar, indiferent de serviciile pe care o organizație le oferă – spre exemplu, furnizarea de îngrijire rezidențială, o școală, un club sportiv sau un centru pentru tineri – este important ca o Politică de protecție a copilului să existe și să fie aplicată.

O organizație poate avea sau ar putea opta să elaboreze o politică globală de protecție a copilului care să reglementeze atât violența adulților împotriva copiilor, cât și violența între copii (și tineri). Cu toate acestea, pot exista și două politici distincte. În acest caz, aceste două politici trebuie să fie foarte strâns corelate, în special pentru că vor exista proceduri și îndrumări identice și/sau similare în ambele. Indiferent de forma pe care o va îmbrăca Politica de protecție a unei organizații, existența sa este importantă pentru că oferă tuturor celor care lucrează în organizații sau asociații îndrumări și proceduri clare **despre cum să** prevină și să răspundă la violență, precum și despre propriile roluri și responsabilități.

Dacă lucrați într-o sau sunteți asociat cu o organizație, va fi important să știți dacă există sau nu deja o Politică de protecție cu privire la violența între copii (și tineri) să înțelegeți ce conține și să știți care este rolul dumneavoastră în implementarea acesteia. Dacă nu există o astfel de Politică, **puteți face demersuri** pentru elaborarea uneia. Vi se poate solicita să vă asumați un rol în elaborarea unei astfel de politici sau în revizuirea celei existente. Pentru a contribui la aceste demersuri, în această Secțiune a Ghidului de practică, vă oferim o scurtă prezentare generală a Politicii de protecție a copilului împotriva violenței între copii (și tineri) (Politică de protecție VCT).

CULTURĂ ORGANIZAȚIONALĂ ȘI DEZVOLTARE ORGANIZAȚIONALĂ

Procesul de dezvoltare și implementare a unei noi politici - sau de revizuire a celei existente - în cadrul unei organizații este parte integrantă a unui **proces de dezvoltare și transformare organizațională**. Acest proces presupune adaptarea și dezvoltarea strategiilor care vor contribui la îmbunătățirea capacității, practicii și eficacității organizaționale. Realizarea acestui demers ca parte a elaborării politicii de protecție VCT a unei organizații necesită parcurgerea următoarelor etape:

- Examinarea și revizuirea culturii și practicilor curente ale organizației și a modului în care acestea afectează funcționarea organizației și furnizarea serviciilor, care trebuie să garanteze siguranța copiilor și tinerilor în situații de violență între copii (și tineri).
- Identificarea punctelor unde se pot realiza transformări pozitive.
- Luarea măsurilor corespunzătoare pentru a implementa o astfel de schimbare, inclusiv adaptarea și îmbunătățirea structurilor, politicilor și practicilor.

Procesul implică și revizuirea și realizarea modificărilor necesare la nivelul **culturii** unei organizații. **Cultura organizațională** a fost definită ca „setul de crezuri, valori și semnificații care sunt împărtășite de membrii unei organizații.”²¹ Acestea sunt valori care trebuie integrate și reflectate în toate acțiunile întreprinse de cei care lucrează în cadrul unei organizații sau asociate cu aceasta în orice alt mod, pentru a se asigura că tinerii și copiii sunt protejați.

În caseta „Citiți și luați în considerare” de la sfârșitul acestei Secțiuni am oferit un exemplu de document de orientare pentru procesul de dezvoltare organizațională. Acest document a fost elaborat ca parte a unui proiect internațional al SOS Satele Copiilor privind practicile sensibile la traumă, dar poate fi un instrument și pentru evidențierea pașilor care trebuie făcuți pentru a elabora o Politică de protecție VCT.

CE TREBUIE SĂ CONȚINĂ O POLITICĂ DE PROTECȚIE ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)?

Politica de protecție VCT a unei organizații trebuie să precizeze clar scopurile și obiectivele de prevenire, identificare și răspuns/intervenție la riscurile și situațiile

21. Austin, MJ & Claassen, J. (2008) „Impactul culturii organizaționale: implicații pentru introducerea practicii bazate pe dovezi” *Jurnalul de Asistență Socială bazată pe Dovezi*, 5:1, pp. 321-359. Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/23639839_Impact_of_Organizational_Change_on_Organizational_Culture_Implications_for_Introducing_Evidence-Based_Practice

concrete de violență între copii (și tineri), într-o manieră corespunzătoare și bazată pe grijă. Acestea trebuie să includă în plus și strategii, proceduri, îndrumări și activități, precum și să explice rolurile celor responsabili de:

1. Prevenirea violenței între copii (și tineri)
2. Identificarea și raportarea situațiilor de violență între copii (și tineri)
3. Intervențiile concepute pentru copiii și tinerii care au inițiat acte de violență între copii (și tineri)
4. Diseminarea Politicii de Protecție VCT.
5. Monitorizarea și revizuirea Politicii.

ROLURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE ÎN LEGĂTURĂ CU ELABORAREA ȘI IMPLEMENTAREA POLITICII DE PROTECȚIE ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)

În procesul de elaborare și implementare a unei politici de protecție VCT trebuie implicate cât mai multe persoane care lucrează sau sunt asociate cu o organizație. Vorbim aici, spre exemplu, de lucrători profesioniști, voluntari, practicieni în domeniul îngrijirii și, cel mai important, de copii și tineri, precum și de alți utilizatori ai serviciilor.

În special, cei care coordonează un astfel de proces trebuie să recunoască modul în care implicarea într-un proces de dezvoltare și transformare organizațională poate scoate anumite persoane din „zona lor de confort”. Spre exemplu, poate cauza celor implicați sentimente de stres, anxietate, resentimente sau teamă. Pentru a răspunde acestor preocupări, va fi important să vă asigurați că:

- Prin consultare, toată lumea se simte parte integrantă și importantă a schimbărilor care se produc – că își asumă responsabilitatea pentru acest proces.
- Informațiile despre sfera de cuprindere a procesului, schimbările preconizate la nivelul culturii organizației, termenele anticipate pentru elaborarea politicilor și implementarea schimbărilor etc. sunt distribuite tuturor.
- Este asigurat un spațiu pentru reflecție, întrebări și feedback.

Rolul unui Responsabil Protecția Copilului

O organizație trebuie să nominalizeze un **membru al personalului propriu** care să își asume rolul de **Responsabil Protecția Copilului**. Atunci când o organizație este foarte mare, aceasta poate fi o poziție în organigramă. Dacă însă organizația este mică, un membru actual al personalului își poate asuma acest rol ca o responsabilitate suplimentară. Responsabilul Protecția Copilului desemnat trebuie să își asume responsabilitatea principală pentru protecția copiilor și tinerilor din organizație. Această responsabilitate include îndeplinirea unui rol central în primirea sesizărilor și coordonarea intervențiilor la presupusele cazuri de violență între copii (și tineri). Este

important ca Responsabilul Protecția Copilului să beneficieze de oportunități adecvate de formare și dezvoltare și de sprijinul organizației pentru a se dezvolta în continuare în acest rol.

Rolul copiilor și tinerilor

Implicarea copiilor și tinerilor în elaborarea unei Politici de protecție VCT care să răspundă în mod eficient la riscurile cu care aceștia se confruntă, este esențială. Această participare trebuie să fie deplină și semnificativă (a se vedea Secțiunea 3). Această importanță rezidă în faptul că ei sunt cei care cunosc și înțeleg cel mai bine riscurile existente și vor putea emite idei excelente despre modalitățile de tratare a acestor riscuri.

O abordare intersectorială

Pe parcursul procesului de dezvoltare și implementare a activităților unei organizații în legătură cu violența între copii (și tineri), inclusiv elaborarea unei Politici de protecție VCT, este important să se adopte o abordare multisectorială și să fie implicați și colegi din alte organizații. Un argument important în acest sens, după cum vom vedea în alte părți ale acestui Ghid de practică, este reprezentat de circumstanțele contextului mai amplu în care copiii interacționează, trăiesc și socializează, care se pot dovedi factori majori ai riscului de a fi afectați de violență între copii (și tineri). Prin urmare, o astfel de abordare este necesară pentru a preveni și a răspunde acestor riscuri.

ÎNCEPUTUL PROCESULUI DE ELABORARE A UNEI POLITICI DE PROTECȚIE ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI ÎNTRE COPII (ȘI TINERI)

Adoptarea unei abordări contextuale cu privire la protecție

Nu putem dezvolta practici eficiente, menite să prevină și să răspundă la violența între copii (și tineri) dacă nu înțelegem în profunzime toți **factorii care îi expun pe copii și tineri riscului de a fi afectați de violența între copii (și tineri)**. Acest lucru înseamnă adoptarea unei abordări contextuale cu privire la protecție. După cum am discutat în Secțiunea 6, acest lucru presupune cunoașterea modului și a motivelor pentru care copiii și tinerii aflați în îngrijirea dumneavoastră ar putea fi afectați și mai vulnerabili la violența între copii (și tineri) din cauza factorilor din mediul în care interacționează, trăiesc, învață și socializează. Pentru a vă asigura că orice Politică de protecție VCT își atinge scopul, precum și rolul pe care l-ați putea juca în prevenirea și răspunsul la violența între copii (și tineri), este important să înțelegeți **situațiile reale cu care se confruntă copiii și tinerii**. Puteți face acest lucru printr-o **evaluare a riscurilor**.

Chiar și atunci când o evaluare a riscurilor nu este realizată ca parte a procesului de elaborare a Politicii de protecție, puteți totuși să demarați o anumită formă de evaluare. Aceasta pentru că, în rol dumneavoastră, pentru a ajuta la prevenirea violenței și a răspunde în mod corespunzător la aceasta, este important să aflați și să înțelegeți de ce unii copii și tineri sunt mai expuși riscului de a fi vizați de sau de a iniția forme de violență între copii (și tineri).

Reflecțați asupra următoarelor chestiuni:

- **Unde apare violența între copii (și tineri)?** Nu uitați că tinerii și copiii se pot simți expuși riscurilor în multe locuri diferite. Violența între copii (și tineri) poate să apară și în locuri și spații care ies din „câmpul vizual” al adulților. Vorbim aici de vestiare, dormitoare, toalete sau dușuri, spre exemplu. În Casetă cu sfaturi utile și instrumente de mai jos, am inclus câteva idei pentru realizarea unui exercițiu de mapare care v-ar putea ajuta să identificați câteva informații relevante.
- **Ce factori contribuie la continuarea violenței între copii (și tineri)?** Nu uitați că diferitele norme sociale, valori și alți factori contextuali și asociați mediului în care copiii și tinerii trăiesc, învață și socializează îi pot face mai vulnerabili la victimizare sau la inițierea violenței între copii (și tineri) – spre exemplu, probleme de excludere socială, discriminare, gen etc.
- **Ce rol joacă adulții?** În timpul exercițiului de cercetare pentru acest proiect, copiii și tinerii ne-au spus că adulții sunt modele foarte importante. Spre exemplu, copiii și tinerii ne-au spus că învață comportamente rele de la adulți, cum ar fi cei care discriminează copiii și tinerii și nu îi tratează pe toți în mod egal. Atunci când îi văd pe adulți – în special pe cei de care sunt apropiați – că apelează la violență, vor putea, la rândul lor, „copia” acest comportament. În plus, copiii și tinerii ne-au spus că prezența unui adult „responsabil” în care pot să aibă încredere și căruia să îi împărtășească sentimentele și preocupările lor este un factor foarte important în sesizarea riscurilor sau incidentelor de violență între copii (și tineri).

Consultarea copiilor și a tinerilor

Copiii și tinerii sunt una dintre cele mai importante surse de informare. Ei ne pot spune tot ce trebuie să știm despre riscurile și provocările cu care se confruntă, precum și despre modalitățile prin care putem aborda acestei riscuri și provocări. Cu toate acestea, a le cere copiilor și tinerilor să vorbească despre și, poate, chiar să dezvăluie experiențe de violență este un proces sensibil. Este important să vă asigurați că modul în care culegeți informațiile respectă principiile de etică și siguranță și garantează confidențialitatea. Evaluările participative ale riscurilor trebuie realizate doar de persoane care au pregătirea necesară pentru a realiza astfel de exerciții. De asemenea, puteți avea în vedere și realizarea unui sondaj anonim cu copiii și tinerii. Puteți realiza evaluarea folosind adulți pe care copiii și tinerii i-au identificat deja ca adulți „responsabili” în care au încredere și cărora sunt dispuși să le împărtășească informații.

SFATURI UTILE ȘI INSTRUMENTE:

Un exercițiu de mapare

Este important să întrebați copiii și tinerii despre locurile în care se simt în siguranță și locurile în care nu se simt în siguranță în clădirea/incinta/sediul sau spațiul comunitar.

- Faceți un tur al sediului dumneavoastră și identificați zonele în care supravegherea adulților este în general limitată sau absentă.
- Raportat la vârsta și genul copiilor și tinerilor, cereți-le să facă un desen/hartă a sediului/clădirii/mediului sau chiar a unei părți dintr-un cartier. Spre exemplu, puteți utiliza o eco-hartă (ecomap), care este un mijloc vizual prin care un copil sau un tânăr prezintă spațiile în care trăiește, învață și socializează. Pe acest site web puteți găsi mai multe informații despre eco-hărți, pe care le puteți adapta ulterior: <https://safeguarding.network/content/ecomaps/>. În ceea ce privește violența între copii (și tineri), cereți fiecărui grup să identifice spații fizice în care ar putea avea loc acte de violență între copii (și tineri) și/sau să identifice spații în care se simt în siguranță sau nu se simt în siguranță raportat la astfel de forme de violență.
- De asemenea, puteți folosi exercițiul de mapare pentru a întreba copiii și tinerii ce factori contribuie la sentimentul lor de siguranță sau nesiguranță în aceste spații, ce anume le influențează aceste sentimente sau de ce cred că violența între copii (și tineri) are loc în aceste spații. Cu toate acestea, deoarece unele dintre subiectele explorate sunt foarte sensibile, acest exercițiu trebuie facilitat cu atenție de cineva care are pregătirea și abilitățile profesionale necesare pentru a coordona o astfel de mapare.
- Puteți folosi anumite exerciții, cum ar fi diagrama Venn, astfel încât copiii și tinerii să poată identifica cu cine se simt în siguranță sau la cine pot apela în situații de violență între copii (și tineri) care ar putea avea loc în aceste spații.
- Cereți copiilor și tinerilor să își prezinte reciproc hărțile/constatările.
- Facilitați un dialog între adulți, copii și tineri cu privire la ceea ce s-ar putea face pentru ca respectiva clădire/mediu/spațiu să devină mai sigur.

RECRUTAREA PERSONALULUI ȘI CONSTRUIREA CAPACITĂȚII

„Adulții trebuie să fie mai bine pregătiți pentru a avea mai puțin tendință de a fi indiferenți, pentru a acorda mai multă atenție și a folosi puțin mai mult psihologia... există anumite elemente de bază pe care cred că toată lumea trebuie să le cunoscută. Cred că atunci când lucrezi cu copii cu măsură de protecție, pregătirea corespunzătoare trebuie să fie o cerință minimă, este logic. Lucrezi cu niște copii ale căror profiluri sunt mai mult sau mai puțin diferite, care au trăit grozăvii la diferite niveluri, însă nimeni nu este pregătit să asculte ceea ce spun acești copii, să îi poată ajuta în cel mai bun mod posibil, să îi sprijine așa cum trebuie să fie sprijiniți.”

„Atunci, părinții trebuie ajutați să își ajute copiii; trebuie să învețe cum să interacționeze cu copiii lor, atunci când apar probleme. Trebuie să fie mai înțelegători și mai prezenți, pentru a-și da seama dacă este ceva în neregulă. Un fel de formare parentală.”

Tinerii ne-au vorbit despre importanța de a avea adulți bine pregătiți și care înțeleg problema violenței între copii (și tineri). Ne-au vorbit și despre rolul pe care adulții trebuie să îl joace în siguranța lor.

Politica de protecție VCT a organizației dumneavoastră trebuie să recunoască importanța ca personalul și alți adulți asociați acesteia să dețină pregătirea, abilitățile, cunoștințele și abordările necesare pentru a implementa toate elementele Politicii și procedurile corespunzătoare. De asemenea, este important ca procedurile de recrutare să se angajeze în vederea angajării personalului, a voluntarilor, a persoanelor de îngrijire și a altor persoane care doresc și sunt capabile să protejeze și să sprijine copiii și tinerii.

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la mai multe module de e-learning concepute ca resursă de practici sensibile la traumă de SOS Satele Copiilor Internațional:
<https://www.sos-childrevillages.org/trauma-informed-practices>

Carlene Firmin a susținut o discuție TED utilă despre protecția contextuală. Este analizat modul în care mediile în care copiii interacționează sunt asociate cu violența între copii (și tineri) și modul în care protecția contextuală ar putea ajuta la o mai bună protecție a copiilor și tinerilor.
 Disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=bCFZQcaIgDM&t=321s>

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la mai multe resurse despre dezvoltare organizațională sensibilă la traumă, elaborate de SOS Satele Copiilor Internațional: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

Acest link vă va oferi un exemplu de set de instrumente în cazul abuzurilor între copii și tineri, conceput de Farrer & co. (2019) Peer-on-peer abuse toolkit: <https://www.farrer.co.uk/globalassets/clients-and-sectors/safeguarding/farrer--co-safeguarding-peer-on-peer-abuse-toolkit-2019.pdf>

Acest link vă va conduce la o publicație a Departamentului pentru Educație din Irlanda de Nord - Răspunsuri eficiente la bullying (2022)
Disponibil la: https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/Effective%20Responses%20to%20Bullying%20Behaviour%20%28January%202022%29_4.pdf

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) (2019) Violența la școală - *Un manual de practică*. Disponibil la: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/324930>

Cu ajutorul acestui link, veți putea accesa un exemplu de model de Politică cu privire la violența între copii (și tineri) al unui autorități locale. Disponibil la: <https://nscp.nottinghamshire.gov.uk/media/feahta12/guidancemodelpolicypeerpeerabuse.pdf>

Acest link vă va conduce la site-ul web la organizației Keeping Children Safe, unde puteți consulta un instrument de evaluare a protecției al unei organizații: https://www.keepingchildrensafe.global/?gclid=EAIaIQobChMI6Mbq-92a9gIVCLp3Ch3P_QsQEAAAYASAAEgIzk_D_BwE

Proiectul REVIS - „Răspunsul la violența între copii în școli și în mediile adiacente” - reunește organizațiile de protecție a copilului din sud-estul Europei într-o colaborare menită să reducă violența împotriva copiilor, să dezvolte capacitățile și cunoștințele profesioniștilor din domeniul îngrijirii copiilor și să capaciteze copiii în fața practicilor nocive. Mai multe informații pot fi consultate la: <https://childhub.org/en/series-of-child-protection-materials/revis>

Pentru informații mai detaliate despre Ascultarea activă, vă rugăm să consultați: <https://www.skillsyouneed.com/ips/active-listening.html>

Folosind studii de caz, „Holding Fast” („Cu credința nezdruccinată”) este o lucrare ce ar putea ajuta managerii și personalul să înțeleagă mai bine dificultățile cu care se pot confrunta organizațiile care oferă îngrijire - mai ales atunci când se angajează în programe de transformare.

Kahn, WA (2005) Cu credința nezdruccinată: *Dificultăți în crearea unor organizații de îngrijire reziliente*. New York: Routledge (disponibil doar pentru achiziție)

SECȚIUNEA 9

Practică bazată pe relații: Abilități și cunoștințe pentru a răspunde violentei între copii (și tineri)

SECȚIUNEA 9

Practică bazată pe relații: Abilități și cunoștințe pentru a răspunde violenței între copii (și tineri)

INTRODUCERE

„Un adult responsabil ar putea ajuta.”

„Adultul responsabil este practic cel care te poate ajuta.”

„Cred că trebuie sprijiniți fără a fi judecați.”

„Adulții trebuie să fie mai bine pregătiți pentru a avea mai puțin tendință de a fi indiferenți, pentru a acorda mai multă atenție...”

„Deci, este important să înțelegem ce motivează o persoană să agreseze un coleg de clasă, un prieten sau chiar un străin.”

Pe parcursul exercițiului de cercetare realizat pentru a fundamenta prezentul Ghid de practică, copiii și tinerii ne-au spus cât de important este pentru ei să poată să apeleze la un adult „responsabil” atunci când se confruntă cu dificultăți – inclusiv cei care riscă să fie vizați, precum și cei care inițiază sau sunt afectați într-un alt mod de violență între copii (și tineri).

Copiii și tinerii își doresc ca acești adulți „responsabili” să fie amabili, grijulii și de încredere. Cel mai important, ei ne-au spus că nu doar „cum” adulții le oferă sprijin, ci și despre modul în care sunt sprijiniți este foarte important. Spre exemplu, copiii și tinerii își doresc ca acești adulți să fie pregătiți și calificați în comunicare (inclusiv în ascultarea atentă), să fie capabili să înțeleagă situația fiecărui copil sau tânăr și să răspundă tuturor celor expuși riscului sau afectați de violența între copii (și tineri) într-un mod constructiv și bazat pe sprijin.

În această secțiune, vom discuta despre cunoștințele, valorile și abilitățile care vă vor ajuta să jucați un rol în siguranța copiilor și tinerilor și să răspundeți la preocupările lor în maniera pe care chiar ei au evidențiat-o.

PRACTICA BAZATĂ PE RELĂȚII

Haideți să ne reamintim cum ne-au spus copiii și tinerii că își doresc să fie adulți „responsabili” cărora ei li s-ar putea adresa atunci când sunt afectați de violență între copii (și tineri). Acesta poate fi un rol pe care să vi-l asumați chiar dumneavoastră în calitate de, spre exemplu: medic primar, profesor, lider al unui club social etc. Rolul presupune abilități și un nivel de înțelegere care să contribuie la construirea unei relații bazate pe încredere între dumneavoastră, copii și tineri. O abordare pentru îndeplinirea acestui rol poate avea la bază **practica bazată pe relații**. Aceasta este o abordare bazată pe înțelegere, empatie și respect.

Printre modalitățile în care putem folosi practica bazată pe relații²² se numără:

- Sprijinirea **tuturor** copiilor și tinerilor în dezvoltarea și menținerea de relații pozitive.
- Recunoașterea faptului că suferința, frustrările, durerea și furia pot fi reacții la experiențe negative și la modul în care lumile interne (spre exemplu, gândurile și emoțiile) și cele externe (spre exemplu, comportamentul) ale copiilor și tinerilor sunt interconectate - spre exemplu: furia unui copil ar putea fi o expresie a unei nevoi emoționale subiacente nesatisfăcute.
- Înțelegerea și recunoașterea modului în care factorii externi mai amplii din mediile în care copiii și tinerii trăiesc, învață și socializează le pot influența comportamentele (vă rugăm să consultați Secțiunile 6 și 8).
- Manifestarea unui anumit mod de comportament demonstrează respect și încredere față de un copil sau un tânăr, aprecierea pentru gândurile sale și respect pentru temerile, preocupările și dorințele pe care le are.

Așadar, spre exemplu, atunci când lucrați cu un copil sau un tânăr care poate să fi inițiat un act de violență, practica bazată pe relații înseamnă explorarea semnificațiilor din spatele comportamentului lor. Răspunsul la comportamentul „îngrijorător” înseamnă:

- Adoptarea unei abordări lipsite de judecați și bazate pe investigație care să vă permită să descoperiți ceva ce inițial ar putea să nu fie evident.
- O muncă bazată pe sensibilitate cu copilul sau tânărul și rețeaua mai amplă a acestuia, astfel încât să puteți înțelege ceea ce ar putea fi „simulat”, adică comunicat „printre rândurile” acțiunile lor.
- Luarea unor decizii de sprijinire și intervenție care să se concentreze pe a permite copilului sau tânărului să își exprime și să își proceseze sentimentele în modalități mai sigure și mai concentrate și, astfel, să descopere ce trebuie schimbat pentru a preveni reapariția.

Haideți să explorăm acum câteva dintre aceste probleme în mai multe detalii.

22. Rachael Owens, R., Ruch, G., Firmin, C., Millar, H/ & Remes, E. (2020) Practică bazată pe relații și mesaje cheie pentru protecția contextuală în practică. Protecția contextuală și Centrul internațional de cercetare a exploatarii sexuale, violenței și traficului împotriva copiilor. Disponibil la: <https://www.csnetwork.org.uk/en/resources/briefings/practice-briefings>

ÎNȚELEGEREA CONTEXTULUI, COMPORTAMENTELOR ȘI REACȚIILOR COPIILOR ȘI TINERILOR AFLAȚI ÎN ÎNGRIJIREA DUMNEAVOASTRĂ

“Nu vreau să pară un clișeu, însă de obicei bully-ul care comite acte de violență vine dintr-o situație de disconfort, de cele mai multe ori. Dacă bully-ul este un copil și totul merge bine în viața lui, se simte iubit, ascultat, îngrijit, nu se trezește de obicei dimineața spunându-și „azi mă duc la școală și îmi bat colegul de clasă.”

Atunci când răspundeți la probleme de violență între copii (și tineri), este important să nu reacționați imediat. Este esențial să vă faceți timp pentru a înțelege motivele pentru care copiii și tinerii sunt expuși riscului sau sunt afectați de violență între copii (și tineri). Includem aici identificarea și analizarea posibilelor influențe ale valorilor sociale și normelor culturale negative mai ample sau a experiențelor adverse care îi expun la un risc mai mare de a fi vizați de violență între copii (și tineri) sau de a deveni inițiatori ai violenței între copii (și tineri).

Vă rugăm să reveniți la pagina 44 din Secțiunea 6 a acestui Ghid de practică și să citiți factorii pe care i-am enumerat acolo ca putând conduce la situații în care copiii și tinerii sunt afectați de violență între copii (și tineri) – inclusiv factorii care îi fac vulnerabili la postura de victimă sau de inițiator al violenței între copii (și tineri). Mai multe informații puteți găsi și în Secțiunile 5 și 9.

Luptă, Fugi și Îngheață

“Atât violența fizică, cât și cea verbală sunt moduri prin care se comunică ceva; Nu este vorba despre ceea ce spun efectiv copiii, ci despre ceea ce încearcă ei să transmită. Foarte des, doar certăm sau pedepsim un copil, alimentându-i astfel furia. Uneori, furia în sine este o cerere nespusă de ajutor...”

Copiii și tinerii pot reacționa diferit la experiențele și situațiile adverse cu care se confruntă (sau cu care s-au confruntat), iar acest lucru îi poate expune inclusiv riscului de a deveni inițiatori sau ținte ale violenței.

Spre exemplu, un copil sau un tânăr care a suferit sau se confruntă cu violență fizică și/sau abuz emoțional sau care se simte neglijat și neiubit, poate reacționa cu furie inițiind acte de violență între copii (și tineri). Acest comportament poate fi un mod de a compensa sentimentele de vulnerabilitate și lipsă de control asupra propriei vieți. De asemenea, atunci când cineva care este vizat de violența între copii (și tineri), se poate transforma chiar el în inițiator al unei astfel de forme de violență din cauza sentimentelor de furie, răzbunare sau nevoii de a nu pierde controlul.

Pe de altă parte, copiii și tinerii care se confruntă cu astfel de experiențe adverse pot acționa într-un mod care îi face să pară „mai slabi”, ceea ce, la rândul său, îi poate face mai vulnerabili și expuși unui risc mai ridicat de a deveni ținta violenței între copii (și tineri).

Răspunsurile individuale ale copiilor și tinerilor la experiențe adverse și modul în care aceștia se confruntă cu situațiile stresante pot fi explicate prin filtrul a trei stiluri de adaptare, cunoscute sub numele de **Luptă, Fugi sau Îngheață**.

Luptă este atunci când cineva reacționează la situații prin comportamente agresive, cum ar fi, spre exemplu: țipete, violență fizică, sfidare, limbaj vulgar, refuzul de a face lucruri, confruntare și provocarea celor responsabili etc. Persoana în cauză manifestă o reacție pentru a se „proteja” împotriva unei amenințări percepute. Acesta poate fi, spre exemplu, motivul pentru care un copil inițiază acte de violență împotriva altor copii.

Fugi este atunci când instinctele de protecție intervin pentru a ne scăpa dintr-o situație, adesea literalmente fugind sau evitând situația.

Îngheață este atunci în care cineva își păstrează emoțiile înăuntru. Această persoană are tendința de a nu se putea exprima pe sine înghețând literalmente în interior de frică și anxietate. Există riscul să nu se poată apăra și deseori le permite celorlalți să o trateze rău fără să reacționeze. Aceste persoane se simt incapabile să facă ceva pentru a schimba o situație. Astfel, un copil sau un tânăr poate, spre exemplu, fi expus riscului de a fi ușor hărțuit (bullied).

Recapitulând, primul stil de adaptare – **Luptă** – este asociat mai des cu cei care inițiază violența între copii (și tineri). Stilurile **Fugi** sau **Îngheață** sunt asociate mai frecvent cu cei care sunt ținta violenței.

Aceste trei stiluri de adaptare contrastează cu deprinderile de viață pozitive care pot ajuta la prevenirea situațiilor în care copiii și tinerii sunt afectați de violența între copii (și tineri) – deprinderi care îi vor ajuta să dobândească și să internalizeze sentimente sănătoase de stimă de sine și limitele personale. Vom discuta în mai multe detalii importanța ca tinerii și copii să dobândească aceste deprinderi de viață în Secțiunea 11 a acestui Ghid de practică.

Reacții deplasate/exacerbate

În mod similar cu stilul de adaptare „**Luptă**,” reacțiile deplasate/exacerbate reprezintă un alt termen pentru a descrie o persoană care manifestă un comportament de sfidare deplasat/exacerbat, cum ar fi țipete, agresivitate sau violență față de alții. Spre exemplu, un copil sau o persoană tânără poate ataca brusc și răni un coleg fără vreun motiv aparent.

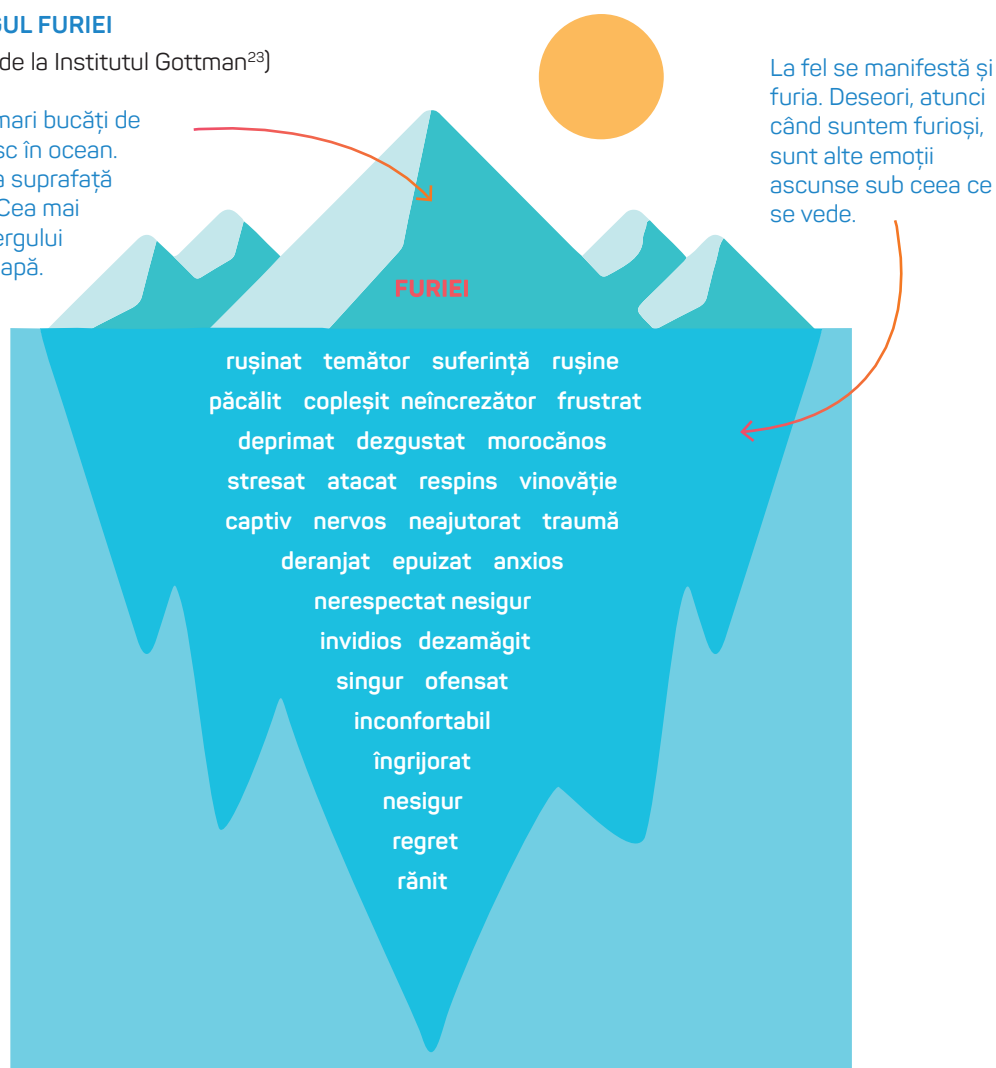
Aceste comportamente sunt deseori asociate suprimării anumitor emoții, cum ar fi furia, frustrarea, frica sau tristețea, care pot fi rezultatul unei experiențe adverse curente sau anterioare. Exemple pot fi situațiile în care cineva apropiat este diagnosticat cu cancer, violență fizică între părinți, hărțuire online sau despărțirea de un părinte. Lista poate continua, însă, de cele mai multe ori, rezultatul este același în ceea ce privește exacerbarea reacțiilor.

Următoarea diagramă ne ajută să ne amintim faptul că un comportament care poate fi observat la exterior poate fi doar „vârful icebergului” sentimentelor și emoțiilor interioare mai profunde.

ICEBERGUL FURIEI

(Adaptat de la Institutul Gottman²³)

Icebergurile sunt mari bucăți de gheață care plutesc în ocean. Ceea ce se vede la suprafață poate fi înșelător. Cea mai mare parte a icebergului este ascunsă sub apă.

23. <https://thriveglobal.com/stories/the-anger-iceberg-2/>

Așteptări sociale și exprimarea emoțiilor

Un alt aspect de avut în vedere este modul în care copiii și tinerii au „învățat” să nu-și comunice sentimentele și emoțiile către adulții cărora le-au fost încredințați în îngrijire. Spre exemplu, un copil sau un tânăr poate să fi crescut într-un mediu unde de la fete se așteaptă să plângă, dar unde există toleranță minimă față de băieții care își exprimă emoții prin plâns, tristețe sau frică. Sau băieților s-ar putea să li se fi transmis anumite mesaje, cum ar fi „nu fi atât de slab, continuă” sau „întărește-te pentru că băieții mari nu plâng.”²⁴

Veți găsi informații suplimentare despre unele dintre temele pe care tocmai le-am explorat, inclusiv un ghid de practică și o serie de module de e-learning dezvoltate și de SOS Satele Copiilor Internațional pe tema practicilor sensibile la traumă, la acest link: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

CUM SĂ REACȚIONĂM

“Dacă un adult nu pare de încredere, este degeaba.”

„Primul lucru de făcut este să ai încredere, cu alte cuvinte, să nu minimizezi ce a suferit victima, cred că e ca atunci când colegul meu de clasă mă hărțuiește, profesorul spune „Nu crezi că exagerezi?” Ei bine, în acest caz, profesorul, ca să nu spun școala, trebuie să acorde mai întâi încredere și apoi sprijin...”

„Din experiența mea, cel mai important lucru pentru cei care sunt hărțuiți este să simtă că nu sunt singuri și să aibă o figură adultă de încredere. Agresorii, pe de altă parte, au nevoie/caută atenția pe care nu au primit-o niciodată, așa că este important să le acordăm acest tip de atenție. Este important să le oferim o persoană de încredere, capabilă să le explice lucrurile și care să fie acolo pentru ei. Dacă nu a existat în trecut, trebuie să existe acum.”

Pe parcursul acestui Ghid de practică, am remarcat cât de mult își doresc copiii și tinerii, să interacționeze cu adulți în care să aibă încredere și la care să apeleze. Să ne reamintim că ceea ce îi preocupă în mod deosebit pe copii și pe tineri este atât modul în care îi sprijinim, cât și faptul că dispunem de competențele și cunoștințele necesare pentru a putea răspunde în mod corespunzător.

24. Polce-Lynch M. (2002) *Discuție între băieți, cum îți poți ajuta fiul să își exprime emoțiile*. Oakland: New Harbinger Publications Inc. Disponibil la: www.newharbinger.com

CARACTERISTICILE UNUI BUN LUCRĂTOR CARE OFERĂ SPRIJIN COPILULUI

Modul în care trebuie să reacționăm

“Oamenii preferă să certe, să țină discursuri despre bine și rău și să aplice pedepse, fără a înțelege pe deplin motivația copilului. La școală, cu siguranță profesorii sau o anumită figură de referință, cum ar fi psihologul școlar, sau o persoană externă, care nu face parte din mediul școlar, o persoană cu care copiii pot vorbi liber în afara orelor de școală, fără să se simtă judecați sau să își facă griji că ceea ce spun le-ar putea afecta cariera școlară sau relația profesor-elev.”

„Pentru că eu cred că atunci când copiii creează probleme, de obicei este pentru că ei înșiși au probleme, pentru că nu-și pot gestiona emoțiile, sentimentele pe care le experimentează în propria viață. Așadar, încercați să le puneți la dispoziție pe cineva calificat care să îi ajute cu aceste lucruri. Încercați să aflați de unde provine problema, de ce se comportă așa.”

Este important să adoptați o poziție neutră și să nu emiteți judecăți. Dacă răspundem copiilor afectați de violența între copii (și tineri) emițând judecăți, spre exemplu judecând emoțiile și/sau comportamentul lor sau cu măsuri punitive, reacția lor va fi, cel mai probabil, să devină introvertiți și să își suprimă emoțiile. De asemenea, există un risc de suprimare suplimentară și posibil chiar escaladarea comportamentelor nocive, adică de **reacții deplasate/exacerbate**.

Prin urmare, răspunsurile sau intervențiile trebuie să țină cont de situația fiecărui copil sau tânăr. Acest lucru va impune o abordare atentă, care nu riscă să dea naștere la stres sau reacții adverse. Este nevoie de bune abilități de comunicare, inclusiv de a asculta cu adevărat și de a reacționa la toate situațiile cu calm și atenție, în orice moment.

Importanța unor relații autentice și bazate pe grijă

După cum s-a menționat anterior în acest Ghid de practică, practica bazată pe relații presupune respect și încredere între dumneavoastră și un copil sau un tânăr. Pentru a obține acest lucru, este important să construiți relații autentice, reale, stabile și pline de grijă cu copiii și tinerii. Copiii și tinerii sunt foarte sensibili și adaptați la motivațiile și emoțiile oamenilor și vor simți când suntem falși – ceea ce, la rândul său, va face mai mult rău decât bine.

Și deși este posibil să dobândiți anumite abilități care vă vor ajuta să construiți relații cu copiii și tinerii, este important ca aceștia să vadă și simtă că interesul dumneavoastră pentru ei este real și autentic. Acest lucru înseamnă că trebuie să manifestați în mod activ disponibilitate în a stabili o legătură cu ei, să aflați cum se simt și cum au ajuns în situația în care sunt și să le înțelegeți nevoile, interesele și dorințele individuale.

Abilități de comunicare

“Tânărul trebuie să știe că poate vorbi despre orice, că o să îl ascultați, că o să îl sprijiniți în orice moment și că nu vă e teamă să faceți remarci despre toate acestea. Pentru că, până la urmă, adică, în mod normal, copiii care trăiesc aceste lucruri nu pot vorbi despre ele de teamă a ceea ce s-ar putea întâmpla sau chiar simt că nu pot vorbi pentru că le este frică, pentru că le este și rușine că li se întâmplă asta, că nu găsesc nicio soluție, că nu găsesc pe nimeni care să poată face ceva pentru ei... Primul lucru ar trebui să fie, ei bine, să le spuneți că puteți vorbi în orice moment, că îi veți ajuta în orice fel posibil, iar ei să vadă că au sprijin în spatele lor și că pot vorbi despre orice... Gata, primul lucru ar fi să îi ascuți, să îi ajuți, să îi sprijini.”

„Este mai bine să spui decât să ții pentru tine pentru că se poate înrăutăți. Și asta e adevărul. Și ei bine, tot în școli, profesorii, directorii și coordonatorii de studii trebuie să facă mai mult, pentru că de multe ori ascultă copiii, dar nu fac nimic.”

Copiii și tinerii ne-au spus că vor să fie ascultați și luați în serios de către adulții la care apelează. Știm și noi că încurajarea copiilor și tinerilor să vorbească este un instrument esențial pentru a-i ajuta să își exprime emoțiile și să dea un sens la ceea ce simt.

În acest sens, o abilitate importantă pe care o putem folosi este „ascultarea activă”. Este un mod de a asculta care arată că suntem cu adevărat atenți și este, de asemenea, o modalitate de a ajuta copiii și tinerii să se simtă în largul lor să apeleze la noi și să vorbească cu noi. Acest lucru, la rândul său, ne va ajuta să aflăm ce „trebuie să știm” despre orice situație înainte de a decide pașii următori. Mai jos sunt enumerate câteva dintre tehnicile pe care le putem folosi atunci când ascultăm activ:

SFATURI UTILE ȘI INSTRUMENTE:

ASCULTARE ACTIVĂ

Ascultarea activă este atunci când ascultăm cu mare atenție copilul sau tânărul fără a oferi imediat sfaturi sau sugestii. Scopul este să înțelegem cu adevărat ceea ce spune copilul sau tânărul și să îi confirmăm că am înțeles cu adevărat ceea ce ne spune. Trebuie să ne asigurăm că discuția are loc într-un mediu sigur pentru copil sau tânăr și trebuie să luăm în considerare întotdeauna aspectele legate de confidențialitate. Iată câțiva pași de avut în vedere în acest proces:

- Încercați să ascultați cu toate simțurile și acordați-i copilului sau tânărului întreaga dumneavoastră atenție atunci când vorbește. Asigurați-vă că nu lăsați impresia că nu sunteți interesat de ceea ce spune sau că spusele sale sunt lipsite de importanță sau „plictisitoare.” Spre exemplu, nu vă lăsați distras de telefonul mobil și nu vă uitați cât e ceasul atunci când ascultați.
- Puteți să demonstrați că ascultați cu adevărat menținând contactul vizual, încuviințând din cap, spunând „da” sau pur și simplu încurajându-i să continue spunând „continuă”, „ok” și folosindu-vă vocea pentru a încuraja pe cineva murmurând „aha” etc.
- Atunci când copilul sau tânărul vorbește, încercați să înțelegeți conținutul emoțional al spuselor lor, dar și faptele. Spre exemplu, dincolo de ce spun sau fac, par furioși? Le e teamă? Sunt triști? Sunt deprimați?
- Puteți confirma emoția care vă este comunicată și astfel să demonstrați că ascultați și că le validați sentimentele. Spre exemplu, „Îmi dau seama că ești cu adevărat supărat din cauza asta”, sau, atunci când cineva plânge, puteți spune: „Îmi dau seama că te întristează foarte mult.” „Verbalizați” emoția pe care o „vedeți”. Aveți însă grijă să nu speculați și verbalizați emoția doar dacă sunteți sigur că aceasta este emoția despre care auziți.
- Confirmați copilului sau tânărului că îl ascultați și că înțelegeți atât faptele, cât și emoția pe care încearcă să o comunice. Puteți face acest lucru reformulând ceea ce spun (folosind cuvinte diferite pentru ceea ce au spus pentru a verifica dacă ați înțeles bine) și comunicând înapoi acest lucru. Dacă ei spun că nu ați înțeles bine, atunci încercați să reformulați altfel ceea ce ați spus.
- De asemenea, puteți adresa și întrebări deschise de încurajare, cum ar fi „îmi poți spune mai multe despre asta?” sau „ai putea să îmi dai un exemplu?”.

- Lăsați copilul sau tânărul să meargă în ritmul său.
- Dacă copilul sau tânărul are dificultăți de comunicare, spre exemplu din cauza unei dizabilități sau din cauza vârstei sale fragede, puteți încerca să vă comunicați înțelegerea într-un mod non-verbal sau să găsiți ajutor de la cineva care poate comunica cu el. Acest lucru este deosebit de important atunci când interacționați cu un copil sau un tânăr, spre exemplu, care este neuro-divers și necomunicativ, are o dizabilitate de auz sau de vorbire sau care provine dintr-o țară sau cultură diferită.
- Creați un mediu cald și lipsit de amenințări pentru copil sau tânăr. Spre exemplu, fără a-i încălca spațiul personal, așezați-vă alături mai degrabă decât în spatele unui birou. Folosiți scaune moi dacă puteți, dar aveți grijă și să păstrați un spațiu personal confortabil între voi doi. Stați la același nivel cu copilul sau tânărul.

Acesta este începutul unei conversații bazate pe respect, în care opinia și povestea copilului sau tânărului este punctul central al discuției.

Respectați confidențialitatea

“La început... copiii pot manifesta reticență, dar ulterior își vor da seama că este o bună oportunitate să vorbească cu o persoană de încredere care nu le va dezvălui secretele altora...”

Copiii și tinerii ne-au spus că printre motivele pentru care nu fac cunoscute situațiile de violență între copii (și tineri) se numără îngrijorarea că adulții ar putea să nu asigure confidențialitatea și că acest lucru i-ar putea expune riscului de a fi identificați și de a face obiectul răzbunării celorlalți copii sau tineri. Le este teamă să nu fie ridiculați sau ostracizați de către ceilalți copii sau tineri.

Copiii și tinerii își doresc ca noi să ne asigurăm că le este respectată confidențialitatea. În acest sens, avem toți datoria de a păstra confidențialitatea și de a comunica informațiile într-un mod sigur și securizat și doar cu cei care trebuie să le cunoască.

De asemenea, ei își doresc să aibă la dispoziție diferite modalități prin care pot comunica, raporta orice preocupări, iar ca aceste modalități să fie:

- Ușor de accesat.
- Sigure.
- Confidențiale.

SFATURI UTILE ȘI INSTRUMENTE:**CONFIDENȚIALITATE ȘI DISTRIBUIREA INFORMAȚIILOR**

Confidențialitatea este un aspect foarte important în legătură cu distribuirea informațiilor și comunicarea acestora doar către persoanele care trebuie cu adevărat să le cunoască. Aceasta înseamnă, de asemenea, colectarea, partajarea și stocarea informațiilor în condiții de siguranță și în conformitate cu protocoalele de protecție a datelor și de salvagardare convenite, care ar fi trebuit să fie elaborate în propria organizație. În acest sens, trebuie acordată atenție următoarelor:

- Informațiile despre un copil sau un tânăr vor fi distribuite doar către/ vor fi puse doar la dispoziția celor care trebuie să cunoască/ sunt autorizați.
- Metode sigure de distribuire a informațiilor cu privire la îngrijorări sau acuzații către alte agenții relevante, atunci când acestea sunt implicate.
- Atribuirea unui număr de identificare copilului sau tânărului, mai degrabă decât folosirea numelui acestuia în dosar, iar numele său să fie cunoscut doar de una sau mai multe persoane autorizate și să fie păstrat într-o altă locație sigură. Dacă dosarul este stocat în format electronic, asigurați-vă că este protejat prin parolă.
- Stocarea dosarelor în format fizic în dulapuri încuiate și utilizarea fișierelor electronice protejate cu parolă pe calculatoare.
- Existența unei persoane responsabile de protecție a datelor în organizația dumneavoastră, care să se asigure că sunt luate toate măsurile necesare pentru ca datele să fie păstrate în condiții de confidențialitate și siguranță.
- Cunoașterea și respectarea legislației privind protecția copilului și protecția datelor din țara dumneavoastră.

Copiii și tinerii trebuie să fie întotdeauna informați cu privire la informațiile pe care le notați, de ce sunt colectate, cui ar putea fi distribuite și cum pot fi acestea utilizate. De asemenea, trebuie să aveți în vedere și obținerea acordului copilului sau tânărului cu privire la distribuirea și confidențialitatea informațiilor pe care vi le-a comunicat. Acest lucru poate depinde și de gravitatea cazului. Spre exemplu, nu este întotdeauna necesar să dezvăluiți numele unui copil care sesizează un presupus incident.

Asigurarea unui spațiu lipsit de riscuri

“Dacă aș ști că în apropiere există un spațiu sigur unde să mă duc și să spun că, spre exemplu, cineva și-a bătut joc de mine, m-aș simți în largul meu și mai puțin îngrijorat. Pe scurt, tinerii au nevoie de spații sigure/mai neutre unde să poată vorbi.”

Atunci când interveniți și sprijiniți copiii și tinerii afectați de violența între copii (și tineri), gândiți-vă cu atenție la „spațiile” reale pe care le veți folosi pentru a-i întâlni, asculta și discuta cu ei. Copiii și tinerii ne-au spus că și-ar dori să li se pună la dispoziție „spații sigure” unde să meargă să sesizeze și să vorbească despre preocupările, experiențele, grijile și temerile lor. Ne-au spus și că aceste spații trebuie să fie locuri atractive, cu o atmosferă calmă, ușor accesibile, dar care să și le protejeze anonimatul și confidențialitatea. Acest spațiu trebuie să fie confortabil, poate cu scaune moi, cu un design și în culori plăcute.

PREVENIRE ȘI DETECTARE TIMPURIE

Haideți să ne gândim acum la câteva acțiuni și abilități suplimentare pe care le puteți folosi atunci când interacționați cu copiii și tinerii în situații în care violența nu a avut efectiv loc, dar există posibilitatea ca aceasta să apară. Acestea includ:

Crearea de oportunități pentru a discuta despre violență

“Vorbiți mult despre ea. Conștientizați cu privire la aceasta. Spuneți copiilor ce se întâmplă în lume și vorbiți mult despre ce se poate face în acest sens... Adică, vorbiți mult copiilor pentru a preveni, pentru a evita cât mai mult cu putință. Și da, discutați despre asta. Nu ignorați subiectul. Discutați pe bune.”

„Cred că primul lucru de făcut este să facem acest subiect [violența] cu adevărat important, să vorbim despre el, să ne asigurăm că nu este ceva ce se trece pur și simplu cu vederea. Pentru a face asta, trebuie să organizați lucrurile astfel încât tinerii și copiii să înțeleagă ce înseamnă și să nu o facă.”

„Este la fel și cu problemele sexuale. Nu am fost niciodată pregătiți pentru asta, știi, și chiar ar fi trebuit să fim.”

Copiii și tinerii au spus că este important să vorbim despre diferitele forme de violență și să creștem gradul de conștientizare cu privire la ele. Au spus că niciun subiect nu trebuie să fie tabu. Acest lucru nu doar că ar oferi posibilitatea de a răspunde solicitărilor copiilor și tinerilor care au identificat nevoia de mai multă îndrumare cu privire la comportamentele potrivite și nepotrivite, dar ar permite și altor copii și tineri să devină agenți activi ai schimbării printr-o comunicare atent sprijinită între

cei de aceeași vârstă pe aceste teme. Copiii și tinerii au mai spus și că înțelegerea, conștientizarea și posibilitatea de a vorbi despre violență poate ajuta la prevenirea și sesizarea timpurie a situațiilor de violență.

Un model pozitiv

„În plus, societatea în ansamblu, nu doar părinții, educatorii, școlile și așa mai departe, este responsabilă pentru imaginea pe care o proiectează – toți copiii îi iau pe adulți ca modele și dacă dai un exemplu bun prin comportamentul tău, copiii îl văd și îl copiază, deci este important.”

„Pentru că, în general copiii, copiază ceea ce fac adulții, ceea ce vedem noi acasă. Așadar, părinții, educatorii și ceilalți trebuie să fie și ei puțin mai atenți la atitudinile lor și cu ceea ce spun. Nu este normal acest lucru nici la educatori, dar mulți părinți îți spun „Dă-le una și descurcă-te” sau lucruri de genul ăsta”.

„Însă dacă ai vorbi cu el acasă, i-ai arăta dragostea ta și cum te porți în aceste situații, ai putea fi un exemplu pentru el și el ar putea oglindi comportamentul tău. Și aceasta este o modalitate de a preveni violența între copii și tineri.”

În acest Ghid de practică, am discutat despre modul în care copiii și tinerii învață atât atitudini pozitive, cât și negative de la adulți – în special de la cei care joacă un rol semnificativ în viața lor, cum ar fi practicienii în domeniul îngrijirii, profesorii și supraveghetorii activităților sportive/sociale. În calitate de adulți care lucrează, oferă îngrijire și sprijină copiii și tinerii, conștientizarea poziției noastre de modele poate fi un aspect foarte important în legătură cu modul în care am putea, de fapt, să influențăm inconștient dezvoltarea lor.

Alți factori de avut în vedere

Alți factori de care trebuie să fim conștienți atunci când căutăm modalități de a preveni violența între copii (și tineri) sunt:

- Acordați atenție modului în care grupurile și indivizii interacționează. Copiii și tinerii au spus că trebuie să fim atenți, spre exemplu, dacă un copil devine „singuratic”, nu interacționează cu ceilalți în locul de joacă sau are rețineri în a se implica în anumite grupuri. De asemenea, fiți conștienți de situațiile în care copii sau tinerii sunt mai susceptibili de a forma grupuri, cum ar fi, spre exemplu, în instituțiile de îngrijire rezidențială în care împart case sau dormitoare.

- Înțelegeți faptul că violența între copii (și tineri) poate avea loc în spații „private”, cum ar fi, spre exemplu, dormitoare din instituții de îngrijire alternativă, unde adulții ar putea să nu poată observa în mod constant comportamentul copiilor și tinerilor. Coridoarele liniștite sau scările din școli, la fel și băile sunt locuri în care se știe că poate apărea violența între copii (și tineri).
- Nu ignorați situațiile și reacționați rapid la orice semnale de comportament nepotrivit.
- Ajutați copiii și tinerii să înțeleagă că pot exista motive fundamentale pentru care un alt copil sau tânăr se comportă așa cum o face și că toți avem nevoie de încurajare, sprijin și bunătate.

Vom discuta în detaliu ultimele trei teme și alte aspecte legate de ajutarea copiilor și tinerilor să își dezvolte abilitățile și cunoștințele despre care ne-au spus că ar putea ajuta la prevenirea violenței între copii (și tineri) în Secțiunea 11.

IDENTIFICARE, RAPORTARE ȘI DISTRIBUIREA DE INFORMAȚII

Vă rugăm să consultați și Secțiunea 8, unde subliniem importanța Politicii de protecție VCT a unei organizații și oferim îndrumări clare copiilor și tinerilor cu privire la ceea ce pot face și la cine pot apela dacă sunt martori, sunt ținte sau inițiatori ai violenței între copii (și tineri). Această Politică trebuie să conțină și proceduri pentru adulți cu privire la modul în care să înregistreze și să raporteze semnale de violență între copii (și tineri) – inclusiv riscul perceput, violența la care au fost martori și violența despre care au auzit – unui responsabil de protecție desemnat.

Identificare

Poate ați aflat sau suspectați că violența între copii (și tineri) are loc în următoarele moduri:

- Prin propriile observații directe.
- Un copil sau un tânăr implicat în violență a venit la dumneavoastră.
- Un alt copil sau tânăr v-a spus ce crede el că se întâmplă sau la ce a fost martor.
- Un alt adult v-a oferit informații.

În ceea ce privește observarea și remarcarea posibilelor semne de expunere la violență, prezentăm în continuare o listă de control adaptată după îndrumările emise de Organizația Mondială a Sănătății (OMS)²⁵ care v-ar putea ajuta. Vă rugăm să consultați și Secțiunea 7.

25. Organizația Mondială a Sănătății (2019) Prevenirea violenței la școală: Un manual practic. Disponibil la: <https://www.who.int/publications-detail-redirect/school-based-violence-prevention-a-practical-handbook>

SFATURI UTILE ȘI INSTRUMENTE:

IDENTIFICAREA COPIILOR ȘI TINERILOR CARE AR FI PUTUT FI EXPUȘI LA VIOLENȚĂ

OMS a oferit o listă de semne și simptome tipice care pot fi observate la copiii și tinerii care ar fi putut fi expuși la violență. Este important de reținut că semnele care indică faptul că un copil sau un tânăr poate suferi abuzuri din partea altor copii sau tineri pot fi aceleași cu semnele altor tipuri de abuz. Acestea includ:

- Urme fizice, cum ar fi vânătăi inexplicabile, zgârieturi, oase rupte și răni în curs de vindecare.
- Teama de a merge la școală sau de a participa la alte evenimente sociale.
- Dificultăți în implicarea pe deplin în activitățile sau serviciile oferite de organizația dumneavoastră
- Anxietate sau nervozitate.
- Un număr redus de prieteni sau pierderea bruscă a prietenilor.
- Îmbrăcăminte, dispozitive electronice sau alte bunuri personale pierdute sau distruse.
- Rezultate școlare și de altă natură scăzute.
- Absenteism de la activitățile la care participă de obicei.
- Încercarea de a sta mai mult pe lângă adulți.
- Somn afectat și, posibil, coșmaruri.
- Probleme psihosomatice, spre exemplu, dureri de cap, dureri de stomac sau alte afecțiuni fizice.
- O stare permanentă de stres după timpul petrecut online sau pe telefon (fără o explicație plauzibilă).
- Schimbări mai ample de comportament, inclusiv abuz de alcool sau de substanțe.
- Modificări ale aspectului și/sau un comportament care nu este potrivit vârstei copilului.
- Agresivitate, izbucniri de furie și un comportament abuziv față de ceilalți.
- Vigilență ridicată la ceea ce se întâmplă în jurul lor.

Îndrumări pentru reacții imediate la dezvăluire

Este important să cunoașteți orice Politică de protecție sau alte îndrumări care au fost emise de organizația dumneavoastră. Aflați despre orice responsabilitate personală pe care o puteți avea în legătură cu culegerea de informații de bază/fapte inițiale în cazul unui presupus caz. Spre exemplu, aflați dacă organizația dumneavoastră folosește un **Formular de raportare a incidentelor** pe care va trebuie să-l utilizați.

Printre aspectele pe care trebuie să le luați în considerare atunci când un copil sau un tânăr v-a relatat un presupus caz de violență între copii (și tineri) sau despre teama sa că acest lucru s-ar putea întâmpla, se numără:

- Asigurați copilul, tânărul că a făcut lucrul corect relatându-vă situația. Fiți conștienți de faptul că a fost nevoie de un curaj imens să vină să vă vorbească și că s-ar putea să fie îngrijorat de faptul că acest lucru l-ar putea face și mai vulnerabil la alte abuzuri sau că va fi privit ca „pârâcios” de către ceilalți copii sau tineri.
- Încercați să nu arătați șoc, jenă sau alte emoții atunci când ascultați ceea ce s-a întâmplat.
- Asigurați copilul sau tânărul că luați în serios ceea v-a spus.
- Cât mai clar cu putință și ținând cont de vârsta și gradul lor de maturitate, explicați copilului sau tânărului ce urmează să se întâmple. Spre exemplu, ce se va întâmpla din punct de vedere al confidențialității și faptul că veți comunica informații doar celor care trebuie neapărat să le cunoască, că aveți responsabilitatea de a sesiza orice motive de îngrijorare unei anumite persoane și că dumneavoastră sau respectiva persoană trebuie să îi adresați mai multe întrebări.

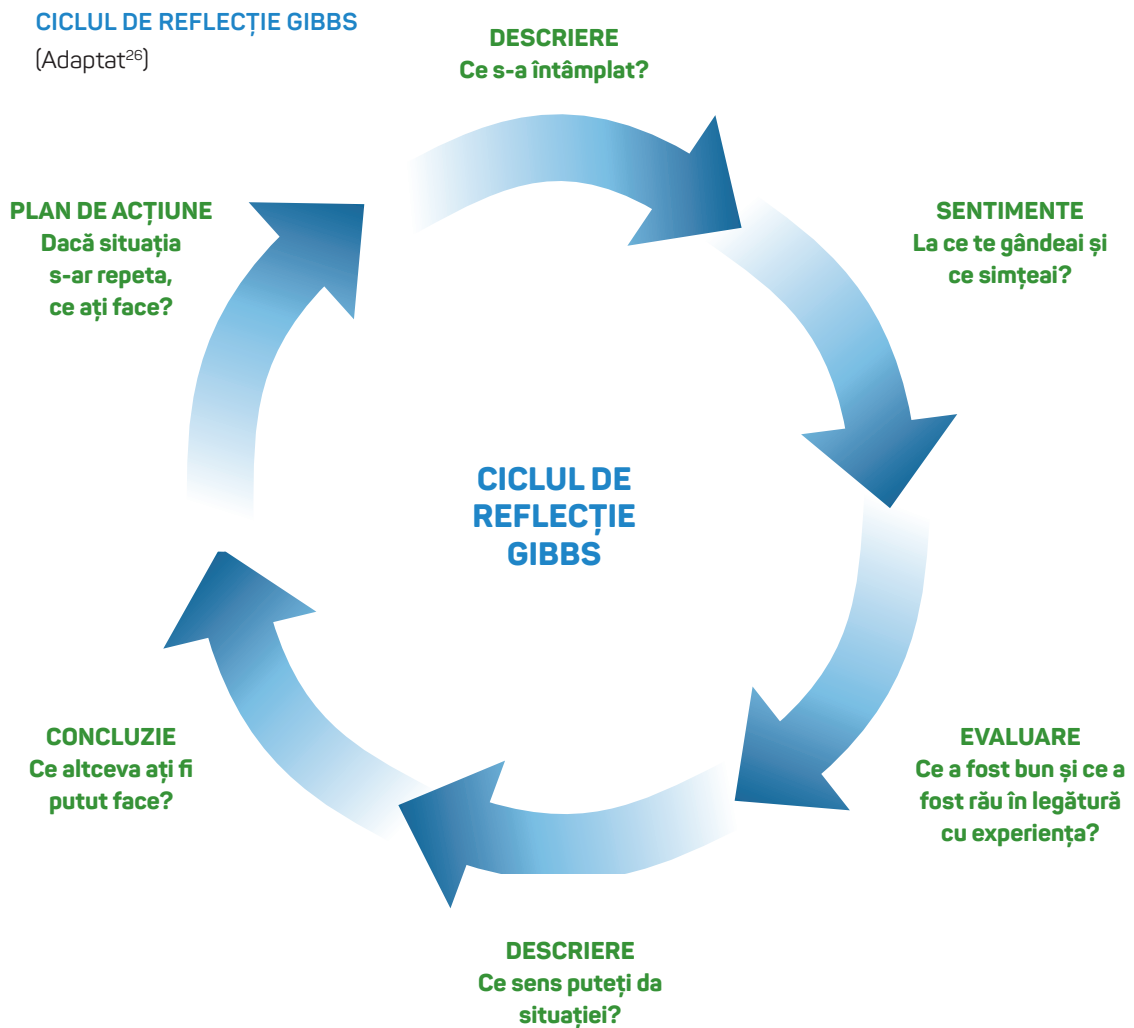
Reacție inițială - Ascultarea copiilor și tinerilor și stabilirea faptelor de bază

„Este important să înțelegem ce s-a întâmplat și de ce...”

„Adulții trebuie să încerce să înțeleagă ce s-a întâmplat și de ce, ce a declanșat acest act de violență fizică sau verbală.”

„Dar adulții nu se obolesc să-i întrebe ce s-a întâmplat. Nu se obolesc să înțeleagă esența.”

Atunci când un copil sau un tânăr ne vorbește despre experiența lor de violență între copii (și tineri) sau chiar despre ceva ce i se întâmplă unui alt copil sau tânăr, este important să stabilim **faptele de bază ale situației**. În timpul acestui proces, vă rugăm să rețineți informațiile pe care le-am comunicat deja cu privire la abilitățile și modul în care trebuie să comunicăm cu copiii și tinerii.

Colectarea acestor informații inițiale va ajuta să stabiliți:

- Ce informații suplimentare sunt necesare.
- Cine trebuie implicat.
- Ce intervenție este cea mai utilă în situația dată.
- Dacă situația poate fi gestionată în cadrul organizației dumneavoastră sau dacă se impune trimiterea cazului către alte agenții/servicii.

Folosind întrebări deschise

Atunci când adunați informații inițiale, încercați să adresați întrebări deschise. Acestea sunt întrebări opuse întrebărilor închise. Întrebările închise sunt foarte specifice și la ele se răspunde de regulă cu „da” sau „nu” sau cu un răspuns foarte scurt. Un exemplu de întrebare închisă ar putea fi „Ești rănit?”. Un exemplu de întrebare deschisă ar putea fi „Poți să-mi mai multe despre asta?”. În timp ce întrebările deschise sunt de preferat, poate fi mai util să adresați întrebări închise ulterior pentru a obține detalii sau clarificări mai specifice.

SFATURI UTILE ȘI INSTRUMENTE:

CE PUTEȚI FACE ATUNCI CÂND CREDEȚI CĂ SIGURANȚA IMEDIATĂ A UNUI COPIL SAU A UNUI TÂNĂR ESTE PERICLITATĂ

- Încercați să vorbiți cu Responsabilul Protecția Copilului cât mai curând cu putință, fie prin telefon, fie personal.
- Găsiți un spațiu sigur unde copilul sau tânărul poate sta în timp ce mergeți și vorbiți cu Responsabilul Protecția Copilului.
- Anumite acțiuni pot reieși imediat, spre exemplu, copilul sau tânărul poate fi preluat de persoanele de îngrijire sau poate părăsi clădirea printr-o ușă din spate sigură etc.
- Ar putea fi nevoie ca dumneavoastră sau un alt membru al personalului să îl duceți înapoi acolo unde locuiește. Asigurați-vă că există cineva care poate oferi sprijin copilului sau tânărului.
- Analizați alte elemente ale comportamentului de protecție care sunt avute în vedere în orice moment, inclusiv să nu lăsați un copil singur cu un adult mai mult decât este necesar. Alți adulți vor trebuie informați despre unde ne aflăm, iar implicarea noastră în situația respectivă a copilului sau tânărului trebuie să fie transparentă.

Sesizarea unui Responsabil Protecția Copilului

Odată ce faptele de bază au fost stabilite, situația trebuie imediat sesizată persoanei nominalizate din organizația dumneavoastră, care va stabili ce urmează să se întâmple în continuare. Dacă nu există un Responsabil Protecția Copilului nominalizat, trebuie să știți cine altcineva din organizația dumneavoastră are responsabilitatea de a coordona situațiile de violență între copii (și tineri). Este posibil ca organizația dumneavoastră să fi nominalizat un grup multidisciplinar, atribuind o responsabilitate comună.

În Secțiunea 8 a acestui Ghid de practică, am recomandat ca fiecare organizație să numească un membru al personalului care să își asume rolul de Responsabil Protecția Copilului. Cu toate acestea, este posibil ca organizația să nu fi nominalizat încă o persoană în rol sau, inițial, vi s-ar putea spune să comunicați superiorului dumneavoastră direct aceste îngrijorări.

Ulterior, această persoană nominalizată va avea responsabilitatea să se asigure că sunt colectate informații suplimentare și că toate aspectele cazului sunt înțelese în profunzime. Printre informațiile care trebuie avute în vedere se numără:

- Ce s-a întâmplat de fapt (sau în caz de risc, ce s-ar putea întâmpla).
- Vârsta copilului/tânărului sau a copiilor/tinerilor implicați.
- Comportamentul presupus/gradul de violență/nivelul de vătămare sau riscul de vătămare.
- Efectele asupra celor implicați

- De cât timp se manifestă comportamentul în cauză.
- Cât de des s-a manifestat comportamentul (a fost o situație singulară sau este de durată mai lungă).
- Dacă acest comportament a fost sesizat anterior, a fost alocat deja un adult „responsabil” celor implicați și au existat deja discuții reparatorii. Ce măsuri de protecție există?
- Numărul celor afectați de comportament.
- Capacitatea cognitivă, dizabilitățile fizice sau intelectuale și alte probleme de dezvoltare ale celor implicați.
- Cât de coercitiv a fost comportamentul. Spre exemplu, au existat amenințări, s-a folosit forță sau a existat o „mituire”?
- Diferența de vârstă dintre cei afectați.
- Motivația/motivul actului/actelor.

Planuri de siguranță și asistență

Odată ce toate faptele sunt colectate și s-a luat o decizie cu privire la intervenție, vă puteți implica și în implementarea Planurilor de siguranță și asistență pentru unii sau toți copiii sau tinerii care au fost implicați. Trebuie să se acorde atenție fiecărui copil care ar fi putut fi afectat în orice fel de incident și trebuie să se analizeze oportunitatea elaborării unui plan.

Organizația dumneavoastră ar putea avea un formular standard pe care să îl utilizați la elaborarea acestor planuri. Fiecare plan trebuie să desemneze un **adult cheie** – de preferat persoana desemnată în rolul de Responsabil Protecția Copilului – care să supravegheze implementarea Planului, inclusiv rolurile și responsabilitățile celorlalți.

Un Plan de siguranță și asistență trebuie să conțină următoarele informații:

- O prezentare generală a cazului, spre exemplu, ce s-a întâmplat, cine a fost implicat, unde s-a întâmplat și când (data și ora, dacă se cunosc).
- Informații contextuale relevante despre copilul/tânărul în cauză.
- Orice preocupări specifice legate de siguranța sau bunăstarea copilului/tânărului.
- Răspunsul/sprijinul care va fi oferit într-o manieră proporțională cu situația, inclusiv tratarea factorilor care pun copilul/tânărul în pericolul de a deveni ținta sau inițiatorul violenței.
- Trimiterea unui copil sau a unui tânăr către agențiile și furnizorii de servicii corespunzători, dacă este necesar.
- Implicarea părinților și a altor persoane principale de îngrijire.
- Asigurarea siguranței copilului/tânărului și a celor din jur său.
- Comunicarea unei versiuni a Planului, care este adecvată vârstei și nivelului său de înțelegere, către copil sau tânăr.

Dacă sunteți implicat în elaborarea acestui Plan, rețineți că este important ca:

- Copiilor și tinerilor să li se ofere atât sprijin practic, cât și emoțional și acesta trebuie să fie adaptat în mod specific dorințelor, nevoilor și preocupărilor lor individuale recunoscute.
- Copiii și tinerii au dreptul să își exprime punctele de vedere și acestea opinii luate în considerare întocmai în deciziile care sunt luate.
- Copiii și tinerii trebuie întotdeauna informați - într-o manieră corespunzătoare gradului de maturitate și abilităților lor - cu privire la ceea ce se face/va fi făcut, cui vor fi distribuite informațiile și ce decizii sunt luate și motivele acestora decizii.
- Copiii și tinerii să înțeleagă ce se va întâmpla în continuare, inclusiv sprijinul de care vor beneficia, cum se va întâmpla acest lucru și ce adult sau adulți vor fi responsabili de oferirea acestui sprijin.

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la o serie de module de e-learning despre practicile sensibile la traumă, dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional: <https://childhub.org/en/online-learning-materials/trauma-and-alternative-care>

Acest material video se referă la copiii din sistemul judiciar, însă oferă informații despre munca și construirea de relații cu copiii și tinerii. Mesajele despre cum să comunicați cu copiii sunt ilustrate atractiv prin scenarii scurte și se aplică în orice situație în care încercați să construiți o relație cu un copil.

Disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=OYLWkVHvgOM>

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la mai multe resurse despre practicile sensibile la traumă dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

Acest link vă va oferi un exemplu de set de instrumente în cazul abuzurilor între copii și tineri, conceput de Farrer & co. (2019) *Peer-on-peer abuse toolkit*: <https://www.farrer.co.uk/globalassets/clients-and-sectors/safeguarding/farrer--co-safeguarding-peer-on-peer-abuse-toolkit-2019.pdf>

Acest link vă va conduce la publicația Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) (2019); *Violența la școală - Un manual practic*. Disponibil la: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/324930>

Această publicație a Guvernului Marii Britanii oferă îndrumări în legătură cu siguranța copiilor plasați în îngrijire rezidențială – Departamentul pentru Copil, Școală și Familie (2009). *Siguranța în fața bullying-ului în casele de copii*; Disponibil la: https://lx.iriss.org.uk/sites/default/files/resources/Safe_from_Bullying-Childrens_Homes.pdf

Această lucrare analizează impactul relațiilor raportat la modul de dezvoltare al minții. Lucrarea examinează modul în care un copil este determinat de la naștere să joace un rol într-o viață socială și modul în care emoțiile, corpul și creierul său sunt afectate de relații. Prin practica pedagogiei sociale, această lucrare subliniază și importanța relațiilor. Siegel, DJ (2020) *Mintea în curs de dezvoltare: cum interacționează relațiile și creierul pentru a modela cine suntem*. A treia ediție. New York: Guilford. (Necesită achiziție)

„Urmele de pe gât” este un program de educație relațională bazată pe respect pentru tineri cu vârsta între 15 și 17 ani, care a fost implementat de Guvernul din Australia. Veți găsi materiale de lectură utile și alte resurse la: <https://www.napcan.org.au/Programs/love-bites/>

Universitatea din Edinburgh a oferit câteva informații despre practica reflectivă. Disponibil la: <https://www.ed.ac.uk/reflection/reflectors-toolkit/reflecting-on-experience/gibbs-reflective-cycle>

Un alt site web unde veți găsi materiale suplimentare și utile de lectură și alte resurse despre pedagogia socială este THEMPRA. Disponibil la: <http://www.thempira.org.uk/resources/>

SECȚIUNEA 10

Practica restaurativă

SECȚIUNEA 10

Practica restaurativă

„Cred că trebuie sprijiniți fără a fi judecați. Pentru că, indiferent de motivul agresiunii, fie că a fost fizică, emoțională, sexuală, sau prin intermediul rețelelor de socializare... indiferent, trebuie să-l facem pe copil să se simtă înțeles, nejudecat și, mai ales că cineva este alături de el în procesul de depășire a situației sau de acceptare.”

„Copilul trebuie să simtă cumva dragostea celor din jurul său și, în același timp, oferindu-i dragoste, trebuie să-i arăți, să-i explici că nu trebuie să facă aceste lucruri, să-l înveți că nu trebuie să facă asta.”

„Creează mai multe situații în care se pot simți bine în primul rând, și apoi o să realizeze că se pot schimba, fiecare dintre ei în interior, iar eu aș încerca să găsesc lucrurile care îi ajută.”

„Fă-l să înțeleagă ce suferă cineva, indiferent dacă este din cauza remarcilor sau a unei împingeri stupide, ce poate suferi o altă persoană și răul pe care îl poate provoca cu lucruri simple, cu lucruri mărunte...”

„Nu poți forța pe cineva să se schimbe, trebuie să-l susții să se schimbe și să fie ajutat să își schimbe comportamentul.”

„Ar trebuie să înțeleagă ce fel de disconfort l-a determinat pe instigator să discrimineze, să urască sau să umilească pe altcineva. Căile educaționale și de reconciliere pot fi utile.”

Sprijinirea inițiatorilor violenței între copii (și tineri)

Copiii și tinerii ne-au transmis câteva mesaje cheie în legătură cu posibile modalități de a sprijini inițiatorii violenței între copii (și tineri). Aceștia ne-au spus că pedepsirea nu va pune capăt comportamentului violent și că, de fapt, poate chiar înrăutăți situația. În opinia lor, nu putem obliga pe cineva să se schimbe, ci trebuie să-l ajutăm să își recunoască și să își modifice comportamentul. Pentru a face acest lucru, așa cum am discutat deja în această Secțiune a Ghidului de practică (și în Secțiunea 8), trebuie să înțelegem nu doar ce le-a motivat acțiunile, ci și dacă se confruntă cu situații dificile și pot avea nevoie de sprijin. În timpul exercițiului de cercetare cu copii și tineri, ni s-a spus că inițiatorii violenței trebuie ajutați să înțeleagă că un astfel de comportament este inacceptabil, precum și consecințele a ceea ce au făcut și modul în care acțiunile lor au cauzat suferință și vătămare altor copii sau tineri.

Inițierea practicii restaurative

Copiii și tinerii ne-au indicat oportunitățile de a interacționa cu alți copii și tineri pentru ca aceștia să înțeleagă de ce are loc violența între copii (și tineri) și să vorbească despre impactul pe care îl poate avea asupra lor, și cum asta ar ajuta la soluționarea situațiilor și, pe viitor, chiar la prevenirea violenței.

O abordare pe care ați putea-o adopta pentru a-i sprijini în astfel de inițiative este cea a **practicii restaurative**. Aceasta este similară cu o abordare cu care este posibil să vă fi familiarizat deja, utilizată de obicei ca parte a unui proces de justiție reparatorie. Este o modalitate de a susține participarea copiilor și tinerilor la rezolvarea situațiilor conflictuale. Această abordare ține cont de nevoile fiecăruia, presupune ascultarea tuturor opiniilor, a tuturor părților implicate și susține un proces de reconciliere.

Identificarea oportunității unei discuții reparatorii

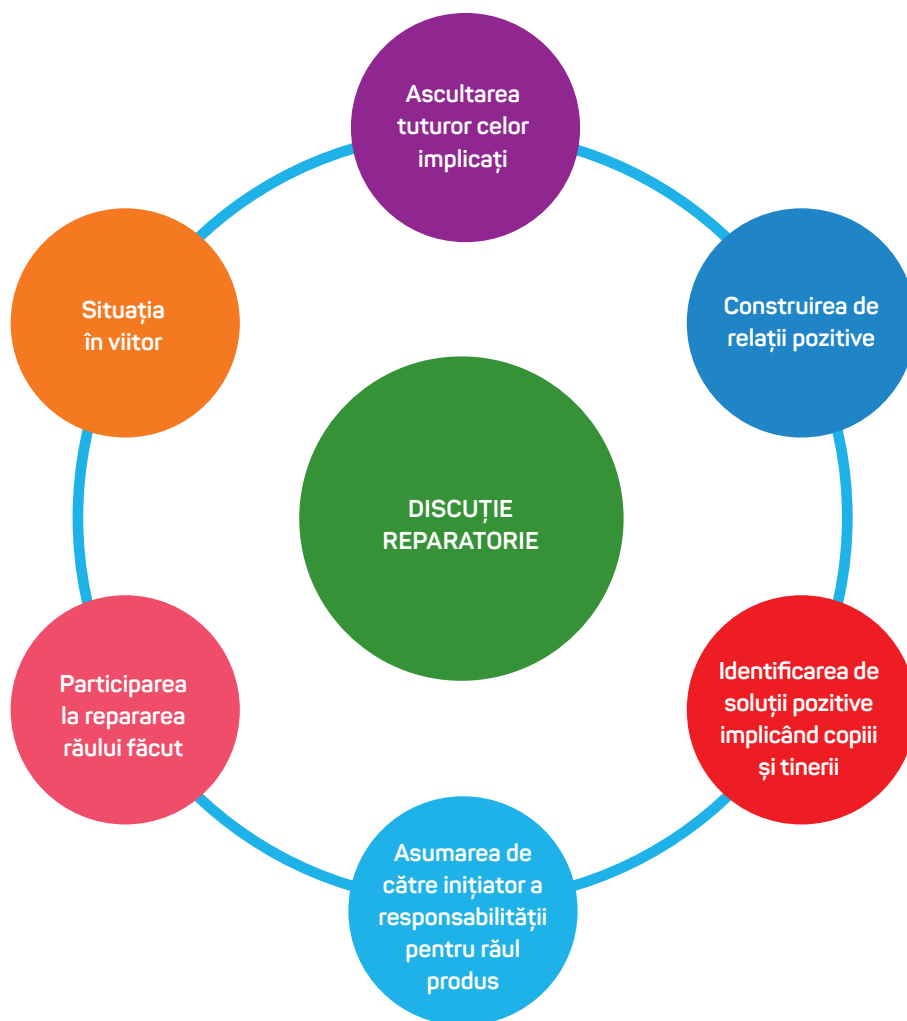
„Victima și cel care a comis violența, agresorul și hărțuitul, trebuie să stea față în față și să vorbească despre motivul comportamentului lor, spre exemplu, o atitudine agresivă sau cuvinte insultătoare, și să înțeleagă că nu trebuie să se comporte/să vorbească așa pentru a evita ca oamenii fie răniți sau să se simtă incomfortabil.”

„În primul rând, trebuie să vorbească cu copilul și să afle cauza sau motivul pentru care a fost rănit sau lovit. Odată ce această cauză este cunoscută, trebuie să încerce să se pună în locul celuilalt copil, în locul agresorului și să afle de ce acționează așa...”

„Deci, în opinia mea... vorbește cu el și spune-i că este greșit să facă așa ceva, că trebuie să meargă să se împace...”

O modalitate de a ajuta la găsirea de soluții pozitive în situațiile de violență între copii (și tineri) este facilitarea unei „discuții reparatorii” între copii și tineri. O discuție reparatorie susține comunicarea între copiii și tinerii care sunt implicați într-o situație de violență între copii (și tineri). O discuție reparatorie se va concentra pe următoarele:

Rolul nostru, în calitate de facilitator al unei conversații reparatorii, este de a ajuta la reunirea copiilor și tinerilor și de a le oferi posibilitatea de a comunica între ei într-un mediu sigur, de sprijin și de atenție. Cu toate acestea, este important ca, mai întâi, să evaluăm dacă o discuție reparatorie este cea mai potrivită alternativă.

Evaluarea oportunității unei discuții reparatorii

Înainte de a continua, este necesar ca toți cei implicați în caz să stabilească dacă inițierea unei „discuții” reparatorii este cea mai potrivită alternativă. Pentru a face acest lucru, trebuie, înainte de toate, să luăm în considerare anumiți factori, cum ar fi nivelul de risc și nivelul/gravitatea vătămării/abuzului – adică dacă nivelul de vătămare este atât de grav încât o discuție reparatorie nu este neapărat o opțiune potrivită. De asemenea, pot exista legi sau reglementări naționale care să impună alte măsuri pe care trebuie să le luați și în legătură cu nivelurile de violență. Este posibil ca în Politica de protecție a organizației dumneavoastră să existe îndrumări în legătură cu nivelul de gravitate și intervențiile corespunzătoare.

De asemenea, este important să subliniem faptul că decizia de a se angaja într-o discuție reparatorie trebuie să fie la libera alegere a copiilor și tinerilor implicați. Oricine are dreptul să refuze.

Ce se întâmplă dacă toată lumea este de acord cu o discuție reparatorie

Dacă toată lumea a fost de acord că o discuție reparatorie este o abordare potrivită, adultul care va oferi asistență și va ghida discuția reparatorie (facilitatorul principal, care, în opinia noastră, ar trebui să fie Responsabilul Protecția Copilului nominalizat sau orice altă persoană care îi cunoaște pe copiii aflați în îngrijirea organizației dumneavoastră și a fost pregătită să preia acest rol) între copii și tineri, trebuie să lucreze mai întâi cu fiecare copil sau tânăr în mod individual.

Din nou, accentul se pune pe a pregăti și sprijini în mod corespunzător copiii și tinerii în timpul acestui proces. Unora le poate fi mai ușor să primească întrebările care vor fi adresate înainte, pentru a-și pregăti răspunsurile și, poate, a nota ce doresc să spună. Este important să fim conștienți de modul în care acest proces poate fi deosebit de stresant pentru inițiatorul violenței, deoarece s-ar putea să se teamă că este adus la „judecată”. Este important să subliniem că acest proces urmărește recunoașterea acțiunilor lor, să ajungă la o înțelegere și la soluții pentru toți, mai degrabă decât să aplice o pedeapsă.

Discuția reparatorie

Odată ce toată lumea se simte pregătită, discuția reparatorie poate avea loc între inițiatorul și ținta (țintele) violenței între copii (și tineri), precum și alte persoane care ar fi putut fi afectate în orice alt mod.

În tabelul de mai jos, am inclus câteva recomandări pentru persoana care își asumă rolul de „facilitator principal”. Acestea sunt formulate ca întrebări. Accentul se pune pe „ascultare activă” între toți participanții și pe asigurarea faptului că există o atmosferă bazată pe respect și lipsită de judecăți. Fiecare copil sau tânăr trebuie să aibă oportunități egale de a vorbi.

ÎNTREBĂRI CARE AR PUTEA FI ADRESATE ÎN TIMPUL UNEI DISCUȚII REPARATORII

Ce s-a întâmplat? Câteva întrebări ulterioare pentru a aprofunda această discuție ar putea fi:

- La ce te gândeai când a avut loc evenimentul?
- La ce te-ai gândit și ce ai simțit atunci?
- Cum te simți acum?
- Cine altcineva crezi că a fost afectat de ceea ce s-a întâmplat? Acestea vă vor ajuta la examinarea și explorarea impactului asupra persoanelor și relațiilor.
- Cum crezi că ar fi putut fi afectați?

Puteți încheia discuțiile cu:

- De ce anume aveți nevoie unul de la celălalt pentru a vă simți mai bine și pentru a vă ajuta să mergeți mai departe?
- De ce este nevoie pentru a „repara greșeala”?

Mulțumiți tuturor celor implicați pentru aportul lor.

Puneți-vă de acord asupra unei zile și date ulterioare pentru o întâlnire fie individual, fie împreună cu toți tinerii implicați.

Trebuie să existe o transcriere a conversației, precum și a rezultatelor agreeate, acțiuni de monitorizare și altă natură, roluri și responsabilități.

Dacă s-a identificat necesitatea elaborării unui **Plan de siguranță și asistență** pentru copiii sau tinerii implicați, acesta poate fi completat/adăugat înainte de încheierea întâlnirii. Rețineți că este important să implicați copiii și tinerii în luarea deciziilor și în identificarea celei mai bune căi de urmat. Planul de siguranță trebuie evaluat periodic și ajustat după cum este necesar.

Sprijinirea copiilor și tinerilor afectați de violența între copii (și tineri)

Vă rugăm să rețineți că trebuie să li se ofere sprijin și copiilor și tinerilor care, deși nu au fost vizați în mod direct de violența între copii (și tineri) sau nu au inițiat această formă de violență, au fost totuși afectați de ea. Acest sprijin trebuie să includă oportunitatea de a vorbi cu un adult de încredere și de a putea explica ce s-a întâmplat și ce simt în legătură cu situația. Această discuție poate fi urmată și de participarea lor la o întâlnire de practică restaurativă, dacă este util, precum și la elaborarea unui Plan de siguranță și asistență, dacă este cazul.

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la mai multe resurse despre practicile sensibile la traumă dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional: <https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

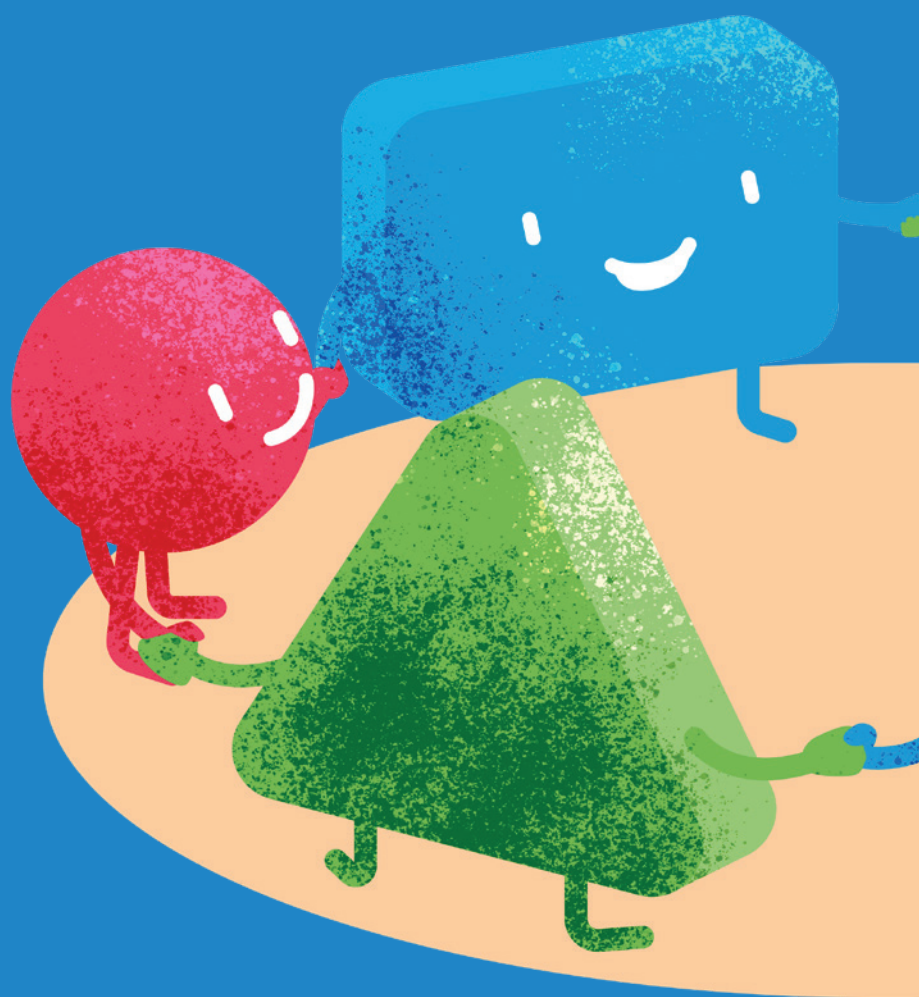
Acest link vă va conduce la site-ul web THEMPRA unde veți găsi alte materiale de lectură utile și alte resurse despre pedagogia socială: <http://www.thempira.org.uk/resources/>

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la site-ul ChildHub, unde puteți utiliza motorul de căutare pentru a accesa resurse relevante: <https://childhub.org/en/childhub-search> Trebuie doar să tastați „peer on peer abuse” (abuzul între copii și tineri).

SECȚIUNEA 11

Copiii și tinerii: relații bazate pe respect și deprinderi de viață

SECȚIUNEA 11

Copiii și tinerii: relații bazate pe respect și deprinderi de viață

INTRODUCERE

„Încearcă să-i faci să înțeleagă că trebuie să se iubească pe ei înșiși, că valorează mult...”

Pentru că dacă îți înveți copilul să nu înceapă să lovească un alt copil fără motiv sau să înceapă să hărțuiască un copil pentru că are o culoare diferită a pielii sau ceva de genul, nu știu, luăm și exemplul familiilor noastre...”

„Întotdeauna am crezut că familia joacă un rol primordial în acest sens. Părinții sunt primii responsabili de modelarea comportamentului copilului, încă de la o vârstă fragedă, și de furnizarea de informații esențiale (pentru că totul se reduce la informare și respect reciproc). În caz contrar, acestea trebuie să provină de la educatorul principal, un al doilea „canal” (adică profesori, școală). Ei au o sarcină educațională fundamentală de a transmite informații cheie și pe baza materiilor pe care copiii le vor învăța la școală, cum ar fi educația civică, care explică regulile sociale de bază și comportamentele de urmat”

Alături de alte dovezi²⁷, copiii și tinerii ne-au vorbit despre importanța prevenirii violenței între copii (și tineri) prin dobândirea și menținerea anumitor deprinderi de viață. Ne-au spus că învățarea normelor și principiile sociale pozitive, inclusiv a celor legate de egalitate, acceptare, prietenie și prețuirea diversității, ar fi foarte utilă. În plus, copiii și tineri recunosc modul în care sentimentele crescute de stima de sine și respect de sine ar putea ajuta copiii și tinerii să devină mai puțin vulnerabili la impactul violenței între copii (și tineri). Ne-au mai spus și că și-ar dori oportunități de a înțelege mai bine ce înseamnă un comportament nociv.

În această secțiune vom explora succint câteva dintre aceste chestiuni și ne vom gândi la teme de discuție și explorare cu copiii și tinerii.

27. Sege, R. et al (2011) Violența între copii (și tineri) și prevenirea violenței. Disponibil la: <https://somepommed.org/articulos/contents/mobipreview.htm?9/48/9985?view=print>

EDUCAȚIE PENTRU RELAȚII BAZATE PE RESPECT

„În primul rând, trebuie să educe copiii de când sunt mici, să-i educe în spiritul egalității și respectului pentru ceilalți.”

„Învățați copiii foarte mici că toți suntem egali; că sunt băieți, sunt fete, există de toate, că pot fi negri, că pot fi albi, că pot fi de orice rasă, că le poate plăcea orice, dar că toți sunt până la urmă copii și vor crește și vor face toți la fel.”

Copiii și tinerii ne-au relatat despre importanța creării unui mediu adaptat și lipsit de riscuri pentru copii. După cum am menționat deja mai sus, aceștia au spus că o modalitate de a realiza acest lucru ar fi oportunitățile de a învăța împreună și de a discuta subiecte legate de valori și principii sociale și culturale pozitive, inclusiv cele în legătură cu:

- Egalitatea.
- Diversitatea culturală.
- Combaterea discriminării.
- Sprijinul reciproc.
- Respectul și blândețe.
- Unitatea, legăturile și prietenia.

O abordare care poate ajuta la promovarea dezvoltării de atitudini și comportamente pozitive și **echitabile este cea a educației pentru relații bazate pe respect**. Aceasta este o abordare care încurajează utilizarea învățării sociale și emoționale – un proces prin care copiii și tinerii pot:

- Dobândi și aplica în mod eficace atitudini, valori și norme pozitive.
- Construi reziliența.
- Dobândi stimă de sine.
- Gestiona emoțiile și rezolva problemele.
- Înțelege și manifesta empatie.
- Lua decizii responsabile.

În restul acestei Secțiuni, vom explora câteva dintre aceste teme. Atunci când analizați aceste informații, vă rugăm să vă gândiți și la modalități de a crea oportunități de învățare partajată de către și între copii și tineri, precum și la integrarea mesajelor și a învățării în alte moduri în programele, activitățile și serviciile pe care le oferiți – luând în considerare caracterul potrivit vârstei și gradului de maturitate. De asemenea, dorim să vă atragem atenția încă o dată asupra sprijinului specific de care copiii care trăiesc în îngrijire alternativă ar putea avea nevoie în legătură cu aceste probleme și asupra modului în care experiența lor de a fi pierdut îngrijirea părintească și/sau alte experiențe adverse din copilărie le-ar fi putut afecta stima de sine și reziliența.

Respect pentru egalitate și diversitate

“Ei [adulții] au datoria să educe, nu doar să predea, ci să promoveze respectul pentru diversitate împotriva excluderii persoanelor mai slabe; asta e ceva ce ei nu fac. De obicei, copiii cu dizabilități sunt puși într-o sală de clasă diferită, iar elevul străin este lăsat deoparte și i se dă un text mai ușor. Acest tip de atitudine nu îi ajută. De fapt, subliniază mai mult diferențele.”

Pornind de la conceptul de egalitate, **respectând diferențele** și consolidând acceptarea în rândul copiilor și tinerilor, gândiți-vă la modalități în care ați putea facilita discuțiile și învățarea care îi vor ajuta pe copii și tineri să exploreze și să conteste ideile preconcepute pe care le-ar putea avea despre anumite grupuri și persoane. Pentru a face acest lucru, puteți folosi exerciții, studii de caz și materiale de discuție pentru a ajuta copiii și tinerii să exploreze următoarele subiecte împreună:

- Aprecierea pentru unicitatea fiecărei persoane.
- Conceptul de incluziune și importanța unității, astfel încât nimeni să nu fie exclus din cauza unor diferențe pe considerent de situație personală, locul unde locuiește sau abilități/deprinderi.
- Prejudiciile pe care le pot provoca atitudinile negative, cum ar fi discriminarea și stereotipurile și modul în care stereotipurile, discriminarea și ipotezele negative:
 - » Le pot afecta modul în care s-ar fi putut gândi sau comporta față de copii sau tineri diferiți, cum ar fi emitând judecăți pe baza generalizărilor, mai degrabă decât să aprecieze individualitatea și caracteristicile, abilitățile și realizările personale unice. Spre exemplu, copiii sunt discriminați doar pentru că trăiesc în îngrijire alternativă, mai degrabă decât să fie respectați pentru ceea ce sunt ca persoane.
 - » Îi pot determina să caute intenționat un comportament care întărește stereotipul anumitor grupuri din jurul lor din cauza a ceea ce au auzit în mass-media, a atitudinilor pe care le-au învățat de la persoanele de îngrijire etc.
- Modul în care stereotipurile pot încuraja prejudecățile și normaliza comportamentele neconsensuale. De exemplu, stereotipurile feminității și masculinității:
 - » Îi pot face pe oameni să creadă că anumite locuri de muncă sau moduri de viață sunt pentru bărbați, iar altele sunt pentru femei, ceea ce ar putea limita tipurile de locuri de muncă/stilurile de viață pe care oamenii cred că le-ar putea avea.
 - » Contribuie la ideea că o persoană are mai puține drepturi într-o relație decât cealaltă

Reziliență

Un aspect important al **rezilienței** este modul în care îi ajută pe copii și tineri să facă față experiențelor provocatoare și să se redreseze după eșecuri și experiențe adverse.

Diferiți factori pot influența dezvoltarea rezilienței. Spre exemplu, unii copii și tineri vor dezvolta reziliența mai natural decât alții. Acest lucru poate fi determinat de caracteristicile naturale și chiar de predispoziția genetică. Factorii externi pot avea, la rândul lor, un impact, cum ar fi, spre exemplu, existența unor relații puternice și sănătoase între semenii.²⁸ Graficul de mai jos ilustrează doar un număr mic de alți factori pozitivi și de risc care pot avea un posibil impact asupra dezvoltării rezilienței la copii și tineri.

FACTORI POZITIVI	FACTORI DE RISC
Sentiment de control în viața cuiva.	Sentimentul pierderii controlului asupra lucrurilor care se întâmplă în viața ta.
Capacitatea de autocontrol.	Lipsa autocontrolului.
Apartenența la grupuri sociale și crearea de legături cu ceilalți.	Lipsa interacțiunii sociale pozitive.
Cel puțin o relație stabilă și angajantă cu un părinte care oferă sprijin, un practician în domeniul îngrijirii sau un alt adult.	Lipsa atașamentului față de persoana principală de îngrijire.
Un mediu stabil și bazat pe grijă acasă, în care există un mediu pozitiv și structurat, inclusiv coerență, echitate și limite sănătoase.	Asistarea sau implicarea în conflicte acasă, violență domestică, abuz și neglijență.
Participarea la școală și în comunitate, cu sentimente de apartenență și contribuție.	Trairul într-o comunitate cu servicii și resurse deficitare și incapabilă să le ofere copiilor și tinerilor acces la asistență și la serviciile de care au nevoie.
Încurajarea și sprijin pentru valorificarea punctelor forte și capacităților.	Lipsa de încurajare și de interes din partea celor din jur.

28. Vă rugăm să consultați: <https://developingchild.harvard.edu/science/key-concepts/resilience/>

Atunci când oferim îngrijire și sprijin și lucrăm cu copiii și tinerii expuși riscului sau afectați de violența între copii (și tineri), este util să ne gândim dacă vreunul dintre acești factori sunt prezenți în viața lor și ajută la contracararea riscurilor și la construirea oricăror factori pozitivi.

Asertivitate

Asertivitatea este capacitatea de a vorbi pentru noi înșine într-un mod care este onest și respectuos. Înseamnă să fii sigur de sine și încrezător, fără însă a fi agresiv. Atunci când suntem asertivi, avem capacitatea de a ne comunica drepturile personale, nevoile, dorințele, credințele, gândurile și sentimentele într-un mod direct și onest, ceea ce înseamnă că avem respect pentru noi înșine, manifestând în același timp și considerație și respect față de ceilalți.

Dacă luăm în considerare un spectru de comportamente, comportamentul „pasiv” s-ar plasa la un capăt al spectrului, asertivitatea la mijloc și agresivitatea la celălalt capăt. Asertivitatea este considerată cel mai echilibrat mod de a comunica. Diagrama de mai jos arată modul în care aceste trei stiluri diferite de comportament ar putea influența modul în care un copil sau un tânăr răspunde celorlalți. Aceasta arată cum cei cu un stil de comportament pasiv pot fi mai vulnerabili la a fi vizați de violența între copii (și tineri), în timp ce un stil agresiv este deseori asociat cu comportamentul de control față de ceilalți și poate, dacă nu este îndreptat într-o direcție diferită, să conducă la un comportament asociat cu inițierea violenței între copii (și tineri).

PASIV	ASERTIV	AGRESIV
Bazat pe interiorizarea și ascunderea sentimentelor, gândurilor, dorințelor și nevoilor față de ceilalți.	Bazat pe echilibru atunci când vă afirmați drepturile, dorințele și nevoile, în timp ce ascultați și luați în considerare drepturile, nevoile și dorințele celorlalți.	Bazat pe a învinge. A face ceea ce este în interesul tău fără a ține cont de drepturile, nevoile, sentimentele sau dorințele altor persoane.
A spune „da” atunci când de fapt nu vrei să faci ceva.	Compromis, atunci când este necesar.	A obține ceea ce vrei, deseori fără a cere.
Asumarea părerii altora, sau chiar a unui întreg grup, pentru că ești prea îngrijorat sau ți-e teamă să îți exprimi propriile opinii sau nu vrei să riști să fii respins de cineva sau de un grup (adică la școală, într-un club sau în comunitate).	Capacitatea de a-ți exprima punctul de vedere cu încredere, just și cu considerație și empatie față de punctul de vedere al altcuiva.	A face uz de forță pentru a obține ceea ce vrei și a-i împinge pe alții să facă ce vrei tu.
A te gândi că nevoile tale nu contează.	A lua în considerare propriile nevoi în timp ce le iei în considerare și pe cele ale altora.	A avea grijă doar de tine.
A ceda în fața celorlalți.	A te apăra.	Ai agresa pe ceilalți.

Pe scurt, beneficiile ajutorării copiilor și tinerilor să manifeste un comportament asertiv raportat la situațiile de violență între copii (și tineri) înseamnă a le oferi mai multe șanse să:

- Își identifice propriile sentimente și puncte forte.
- Se exprime cu încredere.
- Nu fie de acord cu ceilalți fără a părea lipsit de respect sau nepoliticos.
- Dețină mai mult control asupra propriilor gânduri, sentimente și acțiuni.
- Fie asertiv folosind abilități de negociere care arată respect față de punctul de vedere al celeilalte persoane.
- Spună „nu” fără a se simți vinovat.

Câțiva dintre acești factori sunt strâns legați și de modurile în care copiii și tinerii pot respecta limitele și spațiul personal al celorlalți, protejându-și în același timp propriul spațiu personal.

Relații pozitive, bazate pe respect și sănătoase

Relațiile pozitive, bazate pe respect și sănătoase ajută un copil sau un tânăr să se simtă fericit, în siguranță și să contribuie la construirea stimei de sine. Gândiți-vă la modalități în care puteți sprijini copiii și tinerii în construirea și menținerea unor prietenii pozitive și sănătoase (în toate contextele, inclusiv online) prin:

- Oferirea de oportunități de discuții deschise și sincere între copii și tineri despre ceea ce reprezintă o relație sănătoasă – spre exemplu, ce consideră ei a fi un comportament pozitiv între copii și tineri și ce nu. Informații suplimentare se regăsesc în Secțiunea 7.
- Sprijinirea copiilor și tinerilor să se gândească și să discute despre ce înseamnă să faci alegeri și judecăți sănătoase care le vor asigura siguranță, în măsura în care este rezonabil posibil, cum ar fi, spre exemplu, modalități de a asigura confidențialitatea online și utilizarea configurațiilor de siguranță.

Gândiți-vă la modalități de a include activități și/sau mesaje în programele și serviciile pe care le oferiți, care pot ajuta copiii și tinerii să exploreze unele dintre caracteristicile cheie ale relațiilor pozitive împreună, inclusiv cele legate de:

- Sinceritate.
- Ascultare, fără a întrerupe.
- Considerație pentru perspectivele, opiniile, sentimentele și dorințele celorlalți.
- Negociere și găsirea de modalități de a depăși dificultățile împreună. Spre exemplu, o resursă utilă poate fi consultată prin acest link - <https://sunshine-parenting.com/5-steps-to-help-kids-resolve-conflicts/>
- Concentrarea pe lucrurile bune din celălalt.
- Aprecierea reciprocă a realizărilor.
- A nu pune presiune unii pe alții pentru a gândi sau a face ceva ce nu vor să facă.
- Capacitatea de a recunoaște atunci când am făcut ceva greșit și de a ne cere scuze.
- Găsirea de modalități prin care să exprime dezacordul fără a cauza o ceartă sau să spună lucruri care rănesc.
- Capacitatea de a-și exprima sentimentele și opiniile fără a fi făcut să se simtă prost, speriat sau jenat.

Ați putea, spre exemplu, să facilitați o discuție despre caracteristicile:

- Unei prietenii pozitive, spre exemplu, să ne bucurăm de timpul petrecut împreună.
- Unei relații pozitive cu familia sau cu alte persoane de îngrijire, spre exemplu dragoste și încredere.
- Unei relații pozitive cu altcineva, ex. sentimentul de susținere din partea unui profesor.

Gândiți-vă, de asemenea, la modalități de a ajuta copiii și tinerii să se gândească și să discute despre ce pot/ar putea face dacă se află într-o relație care le cauzează motive de îngrijorare, furie, nefericire, tristețe și/sau care presupune constrângere, presiune sau chiar amenințare.

Respectarea limitelor și a spațiului personal

Cunoașterea și respectarea limitelor și înțelegerea spațiului personal sunt elemente suplimentare siguranței în relațiile cu alți copii și tineri. Am analizat deja tema asertivității și a modului în care este important pentru copii și tinerii să poată spune „nu” atunci când nu vor să facă ceva – cum ar fi, spre exemplu, să consume alcool; să fure ceva; să facă teme pentru altcineva; să rănească pe cineva pentru că i se spune; sau să abandoneze un prieten la nevoie pentru că nu este „în grup”. Cunoașterea limitelor este, de asemenea, un element cheie al refuzului sau al acordului cuiva – cum ar fi, spre exemplu, atingerea, sărutul, intimitatea și/sau intimitatea sexuală.

Ca parte a ajutorului oferit copiilor și tinerilor pentru a stabili și menține limite sănătoase în relațiile lor cu ceilalți copii și tineri, am putea:

- Explica faptul că fiecare are dreptul la propriile limite.
- Explica și facilita o discuție despre diferențele dintre contactele potrivite și cele nepotrivite sau care prezintă riscuri (atât în contexte fizice, cât și în alte contexte, spre exemplu online), inclusiv aspecte legate de spațiul fizic și atingere.
- Facilita discuții despre persoanele care au nevoie să solicite permisiunea de la altcineva, spre exemplu, să împrumute o carte, să se alăture unui joc – și că este la fel ca în cazul atingerii.
- Să îi ajutăm să se gândească la ce pot/trebuie să facă dacă permisiunea este neclară.
- Să îi ajutăm să exploreze și să înțeleagă alte moduri în care colegii lor ar putea spune „nu” – spre exemplu, ar putea spune „poate mai târziu” sau „nu știu”. Există și indicii non-verbale, spre exemplu, oamenii care scutură din cap sau nu spun nimic.

Sprijinirea copiilor și tinerilor să exploreze chestiunea acordării permisiunii Explorați importanța capacității de a recunoaște și a confirma când vor să facă ceva și când nu și cum ar putea face acest lucru. Chiar și în cele mai strânse prietenii, oamenii apreciază și se așteaptă să:

- Le fie respectată intimitatea, spre exemplu să aibă încredere că prietenii lor nu le vor divulga numărul de telefon sau adresa de e-mail fără permisiune.
- Le fie respectate limitele lor, spre exemplu cât de strâns interacționează cu oamenii, fizic sau în orice alt mod.
- Poată să aleagă când să își dea sau retragă consimțământul, spre exemplu, este în regulă să ne răzgândim.

Un mesaj clar trebuie să fie că presiunea, constrângerea sau amenințarea unei persoane nu sunt acceptabile în nicio situație. Subliniați importanța obținerii de ajutor atunci când un copil sau un tânăr simte că i se întâmplă așa ceva.

Veți găsi materiale suplimentare în caseta „Urmăriți și luați în considerare” de mai jos, care vă ajută să explicați consimțământul.

Conștientizarea diferitelor forme de violență între copii (și tineri)

“În alte cazuri, copiii nu sesizează aceste situații pentru că nu știu dacă au de-a face cu adevărat sau nu cu violență, poate ei cred că este o glumă și nu este nevoie să facă mare lucru pentru nimic.”

Copiii și tinerii ne-au spus că un factor important asociat cu autoprotecția este reprezentat de oportunitățile de a vorbi deschis despre violență la școală și în alte locuri. Pentru ei, este important ca violența să nu fie un subiect ascuns sau tabu. De asemenea, consideră că cei care inițiază violența trebuie ajutați să înțeleagă răul pe care violența îl poate cauza.

Este important ca aceștia să beneficieze de timp și spațiu pentru a vorbi despre violența între copii (și tineri), inclusiv să discute și să înțeleagă diferitele forme pe care această violență le poate îmbrăca – spre exemplu:

- Abuz fizic, ex. ciupire, lovire, împingere.
- Bullying și intimidare, cum ar fi, spre exemplu, abuz verbal (ex. adresarea de apelative, răspândirea de zvonuri) și abuz non-verbal (ex. menținerea unei prezențe fizice amenințătoare).
- Abuz emoțional, ex. a face pe cineva să se simtă prost cu ei înșiși, a încerca să controlezi ceea ce face sau spune cineva, a exclude în mod regulat pe cineva sau a fi coercitiv, cum ar fi presiunea ca cineva să facă lucruri pe care nu vrea să le facă sau chiar amenințarea sau mituirea.
- Hărțuire sexuală.
- Abuz sexual.
- Bullying și hărțuire online/bullying cibernetic.

Trebuie să sprijinim copiii și tinerii să înțeleagă modul în care toate formele de violență între copii (și tineri) sunt nocive și cum îi poate face pe cei vizați:

- Să se simtă umiliți și rușinați.
- Să se simtă speriați, triști și singuri.
- Să simtă că vor să se rănească pe ei înșiși sau pe alții.
- Să își piardă încrederea în ei înșiși.
- Să lipsească de la școală și să piardă alte oportunități.
- Să se simtă răniți și supărați mult timp după ce violența a avut loc.

Ajutați-i să înțeleagă că nu este întotdeauna posibil să ne dăm seama dacă cineva este rănit prin bullying, spre exemplu, pentru că acea persoană poate reacționa râzând sau zâmbind, dar de fapt suferă în interior.

La cine pot apela copiii și tinerii?

Copiii și tinerii vor să știe la cine pot apela în organizația dumneavoastră atunci când sunt expuși sau au fost afectați de violența între copii (și tineri). Este important ca ei să aibă informații și să beneficieze de îndrumare despre cum pot sesiza ce îi îngrijorează și să știe care sunt adulții de „încredere” din cadrul organizației dumneavoastră la care pot apela. Aici sunt incluși și acei adulți care au fost pregătiți și/sau nominalizați ca „adulți de încredere”. În acest sens, este important ca tinerii și copiii să participe la identificarea acelor adulți în care au încredere. De asemenea, trebuie să li se furnizeze informații despre alte organizații și mecanisme de sesizare disponibile, cum ar fi, spre exemplu, o linie telefonică națională de asistență pentru copii.

CITIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la mai multe resurse despre practicile sensibile la traumă dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional:
<https://www.sos-childrensvillages.org/trauma-informed-practices>

Acest link vă va conduce la alte materiale de lectură și resurse pe tema rezilienței: <https://developingchild.harvard.edu/science/key-concepts/resilience/#:~:text=The%20single%20most%20common%20factor,%2C%20caregiver%2C%20or%20other%20adult.&text=This%20combination%20of%20supportive%20relationships,is%20the%20foundation%20of%20resilience.>

Aceste link-uri vă conduc la materiale de lectură suplimentare și alte resurse despre siguranța online:
<https://www.thinkuknow.co.uk/professionals/resources/online-safety-toolkits/>
<https://www.childnet.com/resources/pshe-toolkit/>

Acest link vă va conduce la o publicație despre abilitățile de negociere - Comisia Economică și Socială pentru Asia și Pacific (2003) *Abilități de negociere în caz de conflict pentru tineri*. United National. Disponibil la:
https://www.crededucation.net/resources/Conflict_Negotiation_Skills_Youth_UNESCAP.pdf

Sunshine Parenting: 5 pași pentru a ajuta copiii să rezolve conflictele.
 Disponibil la
<https://sunshine-parenting.com/5-steps-to-help-kids-resolve-conflicts/>

URMĂRIȚI ȘI LUAȚI ÎN CONSIDERARE:

Acest link vă va conduce la o serie de module de e-learning despre practicile sensibile la traumă, dezvoltate de SOS Satele Copiilor Internațional: <https://childhub.org/en/online-learning-materials/trauma-and-alternative-care>

Acest link vă va conduce la un scurt material video sub titlul „Consimțământul: La fel de ușor ca o ceașcă de ceai.” Acest material video oferă o modalitate interesantă de a explora ce înseamnă acordarea sau retragerea consimțământului, folosind ca exemplu oferirea unei cești de ceai.

Disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=pZwvrXVavnQ>

Cu ajutorul acestui link, veți găsi o serie de materiale video produse de Universitatea Harvard pe tema rezilienței. Disponibil la: <https://developingchild.harvard.edu/science/key-concepts/>

SECȚIUNEA 12

Pledând pentru schimbare

SECȚIUNEA 12

Pledând pentru schimbare

INTRODUCERE

Principalele părți interesate și, în special, copiii și tinerii, precum și profesioniștii, voluntarii, practicienii în domeniul îngrijiri și alte persoane, pot fi cu toții promotori ai schimbării. Lucrând împreună sau individual, aceștia trebuie să fie pregătiți să sensibilizeze autoritățile sau organismele competente care pot realiza, direct sau indirect, îmbunătățirile necesare care creează spații sigure pentru copii și tineri.

În restul acestei Secțiuni, vom spune câteva cuvinte despre o serie de probleme cheie pentru care ar putea fi important să susținem schimbarea.

1. Angajament față de serviciile și resursele de prevenire a violenței între copii (și tineri)

Pașii necesari pentru prevenirea violenței între copii (și tineri) sunt de o mare importanță. O modalitate de a realiza acest lucru este abordarea factorilor care contribuie la manifestarea unei astfel de violențe. Acest lucru necesită parțial un angajament al autorităților guvernamentale și altor părți interesate de a garanta acces deschis la o serie de servicii de sprijin universale și direcționate către toți cei care au nevoie de ele. Aici sunt incluse în special acele servicii și resurse care vor trata problemele legate de inegalitate, excluziune socială și discriminare.

În primă instanță, trebuie depuse eforturi pentru a promova și susține eforturile autorităților centrale și locale și ale altor părți interesate relevante, în colectarea de dovezi precise ale lacunelor existente în furnizarea acestor servicii și angajamentul de a realiza îmbunătățirile necesare.

2. Promovarea atitudinilor pozitive

Normele și valorile sociale, cum ar fi cele de discriminare și de acceptare a violenței și a intoleranței, pot crește considerabil riscul apariției violenței între copii (și tineri). Asupra unor astfel de atitudini negative, indiferent de cine le manifestă, trebuie intervenit. Acest lucru ne impune tuturor un rol activ în promovarea atitudinilor pozitive și contestarea celor negative.

3. Construirea capacității forței de muncă

Prevenirea violenței între copii (și tineri) și modul în care se răspunde la aceasta sunt influențate în mare măsură de capacitatea celor care dețin responsabilitatea de a oferi sprijin și îngrijire și de a lucra cu copiii și tinerii. Rezultatele exercițiului de cercetare realizat pentru a fundamenta acest Ghid de practică au evidențiat necesitatea investițiilor în consolidarea abilităților, cunoștințelor și competențelor tuturor părților interesate, inclusiv ale profesioniștilor, practicienilor principali din domeniul îngrijirii și ale altor persoane. S-a considerat că abilitățile și capacitățile profesioniștilor și practicienilor din domeniul îngrijirii nu trebuie să includă doar cunoașterea obligațiilor practice, ci și a modului în care copiii și tinerii sunt sprijiniți.

O astfel de consolidare a capacităților nu trebuie să fie doar pentru cei care dețin responsabilități principale de îngrijire, ci pentru toți cei care trebuie să contribuie la protecția copiilor printr-o abordare multisectorială.

La fel ca în cazul exercițiului de cercetare care a fundamentat acest Ghid de practică, copiii și tinerii pot și trebuie să joace un rol activ în identificarea abilităților, cunoștințelor și atitudinilor pe care le consideră importante la profesioniști, practicienii din domeniul îngrijirii și alte părți. De asemenea, practicienii joacă, la rândul lor, un rol în informarea celor responsabili de furnizare a pregătirii și instruirii lor cu privire la capacitățile și cunoștințele exacte de care au nevoie.

4. Sensibilizare în scopul consolidării legilor și politicilor

Un cadru legal și de reglementare corespunzător este important prin faptul că asigură mandatul, orientarea și îndrumarea necesare pentru organizațiile și persoanele care au responsabilitatea de a proteja copiii și tinerii. Acest lucru se aplică în mod egal unui cadru normativ național puternic, precum și politicilor de protecție din cadrul fiecărei organizații.

Alături de copii și tineri, toți cei care lucrează pentru a garanta protecția copiilor trebuie să poată să joace un rol în promovarea schimbării legilor, reglementărilor și politicilor, acolo unde aranjamentele curente nu funcționează bine și unde pot fi aduse îmbunătățiri. Un exemplu este reprezentant de consolidarea legislației care impune tuturor organizațiilor care lucrează cu copiii și tinerii să aibă o Politică de protecție împotriva violenței între copii (și tineri).

Applying Safe Behaviours

PREVENTING AND RESPONDING
TO PEER VIOLENCE